

Ontwerp Jaarstukken 2021

Definitief d.d. 26 april 2022

Inhoud

1	Leeswijzer	3
2	Jaarverslag: Managementsamenvatting	3
2.1	Beleidsresultaten per programma	6
2.2	Financieel resultaat 2021	8
2.3	Investeringsuitgaven	9
3	Jaarverslag: Programmamanagerantwoord	11
3.1	Programma Waterveiligheid	11
3.1.1	Programmalijnen	11
3.1.2	Exploitatie: wat heeft het gekost?	13
3.1.3	Investeringsuitgaven	14
3.2	Waterkwaliteit	15
3.2.1	Programmalijnen	15
3.2.2	Exploitatie: wat heeft het gekost?	21
3.2.3	Investeringsuitgaven	22
3.3	Waterkwantiteit	23
3.3.1	Programmalijnen	23
3.3.2	Exploitatie: wat heeft het gekost?	27
3.3.3	Investeringsuitgaven	27
3.4	Waterketen	28
3.4.1	Programmalijnen	28
3.4.2	Exploitatie: wat heeft het gekost?	31
3.4.3	Investeringsuitgaven	32
3.5	Financiën	33
3.5.1	Programmalijnen	33
3.5.2	Exploitatie: wat heeft het gekost?	34
3.5.3	Waterschapsbelastingen	35
3.6	Organisatie en bestuur	38
3.6.1	Programmalijnen	38
3.6.2	Exploitatie: wat heeft het gekost?	42
3.6.3	Investeringsuitgaven	42
4	Jaarverslag: Paragrafen	43
4.1	Ontwikkelingen, afwijkingen en incidentele baten en lasten	43
4.2	Financiering	44
4.3	Reserves en voorzieningen	47
4.4	Risico's en weerstandsvermogen	48
4.5	Verbonden partijen	51
4.6	Bedrijfsvoering	55
4.7	EMU-saldo	57
4.8	Waterschapsbelastingen	58
4.9	Wet normering topinkomens	58
5	Jaarverslag: Financiële overzichten investeringsprojecten	59
5.1	Investeringsuitgaven 2021 per programma	59
5.2	Gereedgekomen projecten	59
5.3	Restantkredieten	59
5.4	Projecten Buitengewoon onderhoud en NEZ	59
6	Jaarrekening: De exploitatierekening	60

6.1	Presentatie van de exploitatierekening naar diverse gezichtspunten	60
6.2	Exploitatierekening naar programma's	60
6.3	Verdeling saldo per programma naar hoofdtaken na doorbelasting bedrijfsvoering en mutaties reserves.....	61
6.4	Exploitatierekening naar kosten- en opbrengstsoorten.....	61
6.5	Exploitatierekening naar kostendrager	63
6.6	Belastingopbrengsten	64
6.7	Begrotingsrechtmatigheid.....	64
7	Jaarrekening: Balans en toelichting.....	65
7.1	Balans per 31 december 2021.....	65
7.2	Waarderingsgrondslagen	66
7.3	Materiële vaste activa	67
7.4	Financiële vaste activa	68
7.5	Vorderingen, nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen	68
7.6	Liquide middelen	70
7.7	Eigen vermogen	71
7.8	Voorzieningen.....	73
7.9	Vaste schulden met een looptijd van één jaar en langer.....	73
7.10	Netto-vlottende schulden met een looptijd korter dan één jaar	74
7.11	Overlopende passiva.....	74
7.12	Niet uit de balans blijkende verplichtingen	75
7.13	Gebeurtenissen na balansdatum.....	76
8	Bijlagen.....	78
8.1	Bijlage I: Geactiveerde projecten 2021.....	79
8.2	Bijlage II: Restantkredieten	80
8.3	Bijlage III: Overzicht Prestatie indicatoren 2017-2021.....	0
8.4	Bijlage IV: Lijst met afkortingen.....	0
8.5	Bijlage V: Controleverklaring van de onafhankelijke accountant.....	1

1 Leeswijzer

Voor u liggen de jaarstukken 2021.

De jaarstukken zijn onderverdeeld in twee delen:

- het jaarverslag; bestaande uit de programmaverantwoording en de paragrafen;
- de jaarrekening; bestaande uit de exploitatierekening en de balans met toelichting.

In hoofdstuk 2 vindt u op hoofdlijnen de beleidsrealisatie, een financiële analyse van het resultaat over 2021 en de gerealiseerde investeringsvolumes.

In hoofdstuk 3 wordt per programma gerapporteerd over de realisatie van de doelen uit de begroting, de voortgang van de prestatie-indicatoren en de voortgang en realisatie van de hierbij behorende investeringen. De overkoepelende thema's waren in de begroting 2021 in een aparte paragraaf toegelicht. In de jaarstukken zijn de overkoepelende thema's opgenomen in de programma's waar ze financieel onderdeel van uitmaken.

In de programma's wordt het exploitatieresultaat toegelicht ten opzichte van de bijgestelde begroting 2021. In de bijgestelde begroting zijn de vier begrotingswijzigingen verwerkt:

1. Technische correcties (VV maart 2021)
2. Bijstelling Informatiebeveiliging (VV mei 2021)
3. Bestuursrapportage (VV september 2021)
4. Bijstelling Informatiebeveiliging (VV december 2021)

In hoofdstuk 4 zijn de (verplichte) paragrafen opgenomen.

Hoofdstuk 5 gaat in op het verloop, de activering of de afronding van alle lopende investeringsprojecten.

Hoofdstuk 6 geeft een overzicht van de exploitatierekening verdeeld naar programma's, kostendragers en de diverse kosten- en opbrengstsoorten.

In hoofdstuk 7 zijn de balans en de toelichting op de balans gepresenteerd en toegelicht.

Na de bijlagen in hoofdstuk 8 is in hoofdstuk 9 de controleverklaring van de externe accountant over 2021 opgenomen.

Bestuursbehandeling

De Rekeningcommissie brengt over de jaarstukken 2021 een advies uit aan het college.

Het college van dijkgraaf en hoogheemraden (D&H) legt verantwoording af over het gevoerde beleid en de gedane investeringen in de jaarstukken 2021 en biedt deze ter vaststelling en goedkeuring aan de Verenigde Vergadering (VV) aan.

De VV is het bevoegd orgaan voor het goedkeuren van de jaarstukken 2021 op grond van artikel 104, lid 1 van de Waterschapswet.

Publicatie

De jaarstukken 2021 worden, door D&H voor eenieder ter inzage gelegd. Van de ter inzagelegging en de verkrijgbaarstelling wordt openbaar kennisgegeven.

De jaarstukken 2021 worden digitaal gepubliceerd op de website www.hhdelfland.nl

2 Jaarverslag: Managementsamenvatting

Dit jaarverslag is de verantwoording over de realisatie van de begroting 2021. Het jaar 2021 is het derde jaar van de huidige bestuursperiode. Uit het verslag blijkt dat nagenoeg alle prestatie-indicatoren worden behaald.

In 2021 heeft de organisatie gestaag doorgewerkt aan verdere professionalisering en kwaliteitsverbetering. Dit heeft bijgedragen aan het realiseren van bestuurlijke doelen en aan het inzicht op welke vlakken Delfland zich nog verder dient te versterken. Bijvoorbeeld op het vlak van assetmanagement en informatiebeveiliging.

In het beheergebied van Delfland hebben zich in 2021 geen grootschalige calamiteiten voorgedaan. Wel zien we dat de kwaliteit van onze assets niet overal voldoende is en dat er soms sprake is van achterstallig onderhoud. In sommige gevallen voeren we alleen correctief

onderhoud uit (d.w.z.: pas herstellen als iets kapot is). We zullen daarom achterstanden moeten inlopen, onze primaire en ondersteunende werkprocessen verder moeten verbeteren en onze informatievoorziening (IV) systemen moeten professionaliseren om in de toekomst nog meer proactief te werk te kunnen gaan en calamiteiten voor te blijven.

In de kadernota 2023 worden deze ontwikkelingen voorzien van een nadere duiding en voorstel tot verdere investeringen op deze onderdelen.

In financiële zin is er positief resultaat behaald: € 9,8 miljoen gunstiger dan geraamd in de bijgestelde begroting. Deels omdat niet alle voorziene werkzaamheden in 2021 zijn uitgevoerd en deels door hogere opbrengsten dan verwacht. De gerealiseerde investeringen zijn grotendeels in lijn met de verwachtingen in de bijgestelde begroting 2021. Slechts de beoogde investeringen voor het programma Waterketen zijn substantieel vertraagd, doordat in 2021 nog geen norm voor het lozen van Broomaat vanuit de rijksoverheid beschikbaar is gekomen. De daling van de netto schuldquote (NSQ) zet zich verder voort. Na verwerking van het jaarresultaat van 2021 bedraagt de NSQ 243%.

Niet alle ontwikkelingen die zich in 2021 voordeden waren voorzien in de begroting. In 2021 is het besef dat onzekerheden een grote rol spelen sterker geworden. En bij het opstellen van het jaarverslag is dat nog eens overtroffen door de invasie van Rusland in Oekraïne. Deze onzekerheden werken door op het werk van Delfland en op de inwoners en bedrijven in het gebied, echter de mate en duur van deze effecten zijn lastig in te schatten.

In de begroting was niet voorzien dat ook heel 2021 in het teken zou staan van de Coronapandemie. Dat heeft geleid tot vertragingen in het werk, zowel voor Delfland als in onze omgeving.

En hoewel we al in het najaar van 2020 versterkt hebben ingezet op het verhogen van onze informatiebeveiliging was bij de begroting 2021 de omvang van deze aanzienlijke inhaalslag nog niet goed te voorzien.

In de bestuursrapportage 2021 is tussentijds verslag gedaan van de voortgang in de uitvoering van de begroting en de noodzakelijke bijstellingen. Daarin is de planning op een aantal punten te optimistisch geweest. De belangrijkste voorbeelden van activiteiten die niet volledig conform planning zijn gerealiseerd zijn het baggerprogramma, het ontmantelen van de oude vergistingsinstallatie op de zuivering Nieuwe Waterweg en het project Versterking informatiebeveiliging.

Ook traden er meevallers op die niet waren voorzien. Voorbeelden hiervan zijn het verkopen van de locatie Kijkduin (€ 1,5 miljoen) en het met de fiscus kunnen verrekenen van de BTW voor de productie van groengas (€ 1,3 miljoen). De opbrengsten uit de verkoop van groengas en houdbaarheidscertificaten (HBE's) vielen hoger uit, maar het is niet zeker of dat blijvend voordelig uit zal werken. De gasprijs en de hoogte van HBE's blijven afhankelijk van de markt. Voor de HBE's is geen langjarig gemiddelde beschikbaar.

Kijken we naar het welbevinden van de organisatie, dan zien we dat de krapte op de arbeidsmarkt in 2021 steeds sterker voelbaar begon te worden: vacatures zijn vaker moeilijk vervulbaar en het kost veel extra inzet in werving en selectie om toch de juiste mensen aan te trekken. Hierdoor ontstaat spanning in de uitvoering van veel van onze taken. Verder zien we onder andere uit de resultaten van het sectoraal medewerkers onderzoek dat de werkdruk in de organisatie als hoog wordt ervaren. Hierop is een aantal maatregelen ingezet om deze te verlagen.

Gelukkig zien we ook een flink aantal positieve signalen in de resultaten van het medewerkers onderzoek. Zo staan de medewerkers stevig achter de doelen van Delfland en wordt Delfland over het algemeen gewaardeerd als een goed werkgever waar mensen werk doen dat goed aansluit bij hun persoonlijke motivatie. Dit is een positief uitgangspunt voor de komende jaren.

In het vervolg van de managementsamenvatting staan we nog stil bij een aantal items uit de programmaverantwoording.

Effecten coronapandemie

Ook in 2021 hebben de coronamaatregelen een grote impact gehad op de wijze waarop de werkzaamheden van en voor Delfland zijn vormgegeven. Medewerkers met kantoorfuncties werkten veruit het grootste deel van de tijd thuis en werk in de openbare ruimte vond onder strikte voorwaarden plaats. In de thuissituatie werd het werken soms niet eenvoudiger door een samenloop van werk en privéomstandigheden, zoals de zorgtaken voor kinderen en partners. De inzet en professionaliteit van onze medewerkers hebben ervoor gezorgd dat het meeste werk toch doorgang kon vinden.

Op een aantal dossiers zijn echter wel vertragingen opgetreden. Bij sommige operationele processen hebben fysieke beperkingen effect op de uitvoering gehad. Er zijn bijvoorbeeld minder bedrijfsbezoeken en controles uitgevoerd t.b.v. het op orde brengen van de waterkwaliteit en een deel van de baggerwerkzaamheden is vertraagd. Bij strategische processen en processen die nog in de ontwikkelfase zitten, werd de samenwerking met partners bemoeilijkt.

De CO₂ -uitstoot werd in 2021 tijdelijk positief beïnvloed door minder woon-werkverkeer.

Financiële consequenties

De pandemie heeft ook in 2021 financiële consequenties voor Delfland. Het effect op de belastingopbrengsten is sterker zichtbaar dan in 2020. Het effect laat zich splitsen in twee delen:

1. De opbrengsten uit de zuiveringsheffing voor bedrijven zijn bij een deel van de bedrijven lager. Dit is het geval bij de bedrijven die de zuiveringsheffing betalen op basis van verbruikte kubieke meters schoonwater. Dit effect is voor het belastingjaar 2020 verwerkt in de bijgestelde begroting. Over het jaar 2021 blijkt, door de aanhoudende beperkende maatregelen, eveneens sprake te zijn van een kleiner verbruik door de meetbedrijven. In totaal is hierdoor in de jaarrekening 2021 voor € 3,4 miljoen aan lagere zuiveringsheffing verwerkt.
2. De renteopbrengsten bij dwanginvordering zijn net als in 2020 lager door de door het Rijk ingestelde renteverlaging van 4% naar 0,1%. Dit is verwerkt via een verhoging van de bijdrage aan de Regionale Belastinggroep (RBG) met € 0,3 miljoen;

Binnen het programma Organisatie en bestuur komen als gevolg van de coronapandemie een aantal facilitaire kosten, zoals reiskosten en kosten van de catering, lager uit dan begroot. Hiertegenover staan hogere kosten onder andere in de vorm van de thuiswerkvergoeding. Daarnaast is er sprake van een lagere inzet van het innovatiefonds. Per saldo leidt dit tot een verlaging van de uitgaven van € 0,4 miljoen.

Binnen de overige programma's is a.g.v. de coronapandemie sprake van kleine financiële effecten in de exploitatie. In totaal komen de uitgaven € 0,1 miljoen lager uit dan begroot, doordat er vertragingen zijn in het uitvoeren van gedragsprojecten en het opstellen van de Kustvisie.

Ook bij de investeringen speelde de Coronapandemie een rol. Mede door de coronacrisis heeft zich dit jaar een sterke prijsstijging van materialen voorgedaan. Voor een aantal investeringsprojecten waren de prijsstijgingen zo sterk dat verhogingen van de bijbehorende kredieten via de Burap 2021 zijn voorgelegd aan de VV en zijn verwerkt in de bijgestelde begroting 2021.

Compensatiemogelijkheden

Eind 2020 heeft de minister van Binnenlandse Zaken op Kamervragen geantwoord dat ook de waterschappen zullen worden gecompenseerd voor de schade die wordt geleden door de coronamaatregelen. Deze financiële schade betreft specifiek lagere inkomsten uit de zuiveringsheffing bij tabel- en meetbedrijven, een hoger totaalbedrag aan kwijtschelding en lagere inkomsten uit invorderingsrente. Voor 2020 en 2021 samen wordt de gedeelde opbrengst geraamd op ruim € 4 miljoen. Over de wijze van verantwoorden van deze schade aan de rijksoverheid is nog overleg gaande tussen de Unie van Waterschappen en het ministerie van Binnenlandse Zaken. Hierbij is ook een accountant betrokken. Na afronding van dit overleg zal de financiële schade kunnen worden aangeboden aan de rijksoverheid ter toetsing. Om die reden is een eventuele uitkering niet verwerkt in de jaarstukken 2021.

2.1 Beleidsresultaten per programma

De werkzaamheden van Delfland zijn onderverdeeld in zes programma's. Hieronder geven we per programma een korte samenvatting van de belangrijkste resultaten.

Waterveiligheid

In 2021 is gestart met procesverbetering. Hierbij is meer aandacht voor planvorming en voorbereiding van projecten, met het doel om in 2030 ook regionale keringen op orde te hebben.

We liggen op koers met het toetsen van zowel de regionale als de primaire keringen.

In 2021 waren geen droogte inspecties noodzakelijk. Inspecties, maaionderhoud en noodzakelijk snoeionderhoud zijn volgens planning uitgevoerd. We zien bij inspecties dat de onderhoudstoestand aandacht vraagt nu en in de toekomst. Urgente schadegevallen zijn hersteld.

Het calamiteitenmaterieel is na inspectie deels vervangen en in 2022 gaan we verder beoordelen welke maatregelen nodig zijn om de beschikbaarheid hiervan te behouden.

Tijdens het hoog water in Limburg hebben we een gehuurde zandzakvulmachine tijdelijk uitgeleend aan waterschap Limburg. Daarnaast hebben een aantal medewerkers van Delfland het waterschap Limburg ondersteund.

Voor het beoordelen van kabels en leidingen hebben we contacten gelegd met de leidingbeheerders zodat (risicovolle) leidingen van een veiligheidsoordeel worden voorzien. In het kustgebied hebben we maatregelen ten behoeve van de Natura 2000 doelstellingen conform planning uitgevoerd.

Waterkwaliteit

De waterkwaliteit is nog niet op orde. We zien dat de waterkwaliteit nog niet voldoet aan de doelen van de Kaderrichtlijn Water (KRW). We hebben daarom in 2021 voor de planperiode van het Stroomgebiedsbeheerplan 3 (2022-2027) een nieuw KRW-programma vastgesteld. We zetten in op emissiereductie in de glastuinbouw en de landbouw, o.a. door voortzetting van de gebiedsgerichte aanpak en de subsidieregeling voor kringloopboeren in Midden-Delfland. Om emissies uit de glastuinbouw verder terug te dringen zijn mogelijke interventies verkend en geprioriteerd. Om de ecologische waterkwaliteit te verbeteren is 2 ha aan natte ecologische zones aangelegd. Waar mogelijk passen we ecologisch maaionderhoud toe of breiden dit uit. We hebben de Ecoloreurenkoers vastgesteld om stapsgewijs op meer plekken anders te maaien, zodat waterplantzones behouden blijven of kunnen ontstaan. Ook zijn twee vispassages gerealiseerd.

De doelen voor overig water zijn op aandragen van Delfland vastgesteld door de provincie Zuid-Holland en is gewerkt aan de bijbehorende uitvoeringsstrategie. Het lokale knelpunt bij het volkstuintencomplex in Hoek van Holland is aangepakt met de WaterQi en voor de aanpak van invasieve uitheemse rivierkreeften is de kreeften challenge voor de zoektocht naar een vangtuig afgerond en een "nulmeting" gehouden.

We zetten in op een toekomstbestendige zoetwatervoorziening en nemen actief deel aan het Deltaprogramma Zoetwater, waarmee we in 2021 resultaten hebben bereikt. Het betreft de realisatie van maatregelen om de robuustheid van het zoetwatersysteem te vergroten, de uitvoering van onderzoek en het maken van afspraken met andere overheden en belanghebbenden.

We hebben het afgelopen jaar verder uitvoering gegeven aan twintig acties uit het Actieplan Biodiversiteit 2020-2021 en het actieplan daarmee met goed gevolg afgerond en gaan ons verder inzetten voor de verdere ontwikkeling voor biodiversiteitsherstel binnen ons beheergebied.

Het Afwegingskader Zwemwater is in 2021 door de VV vastgesteld en de gesprekken met de gebiedspartners zijn gestart voor het opstellen van zwemwaterplannen. In 2021 hebben we een visie voor recreatief medegebruik opgesteld en deze ter inzage gelegd.

Internationaal zijn we actief betrokken geweest bij de Blue Deal projecten Indonesië, Zuid-Afrika, Ghana en Colombia. Naast hoofdzakelijk digitaal overleg en kennisdelingssessies waren er in 2021 ook twee fysieke missies naar Colombia en Ghana.

Het borgen en inbrengen van het waterbelang en de doelen van Delfland in ruimtelijke en complexe plannen van derden doen we met onder andere de Watervisie en de Watertoets.

De watervisie is in 2021 uitgebreid met het thema Aquathermie en biodiversiteit. De watertoetsen zijn in 2021 steeds binnen de gestelde termijn afgehandeld. In de samenwerking met gemeenten zijn verschillende water- en klimaatplannen geactualiseerd.

Waterkwantiteit

Door de (wisselende) wetgeving rondom PFAS is het onverminderd moeilijk gebleken om afzetlocaties voor onze bagger te vinden en succesvol te onderhandelen over de condities voor afzet. Dit heeft ertoe geleid dat de baggerwerkzaamheden voor het seizoen 2021/2022 in 2022 zullen vallen evenals de bijbehorende kosten. Voor het baggerseizoen 2020/2021 gold hetzelfde waardoor er in het voorjaar van 2021 gebaggerd is. Deze werkzaamheden zijn uitgevoerd volgens de ecologische werkprotocollen en hebben geen klachten opgeleverd. Het project Rainlevelr gaat succesvol door, steeds meer tuinders zetten hun waterbassin in om wateroverlast te voorkomen.

In 2021 is duiker Lookwatering vervangen door een grotere zodat er weer voldoende water kan worden afgevoerd. Ook is de duiker Nollaantje vervangen. Deze vervanging is een voorbeeldproject, met name ten aanzien van het betrekken van de omgeving.

In 2027 moet ons gebied voldoen aan de huidige normering voor wateroverlast. Om verder te kijken dan 2027 is in 2021 een plan van aanpak opgesteld voor een lange termijnstrategie Voorkomen Wateroverlast 2027-2050 en is een methodiek ontwikkeld voor het bepalen van de veerkracht voor het gebied voor wateroverlast.

Afgelopen jaar is de samenwerking met gebiedspartners en andere stakeholders binnen Delfland op het gebied van klimaatadaptatie verder versterkt. We hebben een regionale samenwerkingsovereenkomst klimaatadaptatie met andere overheden en drinkwaterbedrijven ondertekend en het netwerk Klimaatkrachtig Delfland met 10 partners verder uitgebreid. Daarnaast hebben we projecten en campagnes uitgevoerd met tuincentra en woningbouwcorporaties. Verder zijn bijna 450 initiatieven van particulieren, bedrijven en instellingen ondersteund vanuit de stimuleringsregeling klimaatadaptatie en zijn met onze steun tien groenblauwe schoolpleinen aangelegd.

Waterketen

In 2021 is de waterketen verder ontwikkeld en geprofessionaliseerd. De VV heeft de strategie transitie waterketen 2050 vastgesteld en ingestemd met het voorlopig voorkeursalternatief voor de nieuwbouw AWZI de Groote Lucht.

De verduurzaming van de AWZI Houtrust is afgerond. Deze investering is een flinke stap voorwaarts geweest en heeft gezorgd voor halvering van de CO2 afdruk. De voormalige 'oude' zuivering van Houtrust is nu een van de duurzaamste zuiveringen van Nederland!

De vertraging van het bepalen van een strengere norm voor Bromaaf vanuit de overheid levert vertraging op bij het invulling geven aan deze strengere norm door middel van de collectieve zuivering en de realisatie van de zoetwaterfabriek van minimaal 1 jaar. We werken samen met gemeenten en drinkwaterbedrijven aan verdere optimalisatie van de waterketen door het verkrijgen van inzicht in elkaars data over rioolstelsels en bijvoorbeeld overstorten om daarmee het zuiveringsproces beter te kunnen sturen. Daarnaast werken we aan het zoveel mogelijk rioolvreemd water uit het systeem te krijgen. Uit de verkoop van groengas en de duurzaamheidscertificaten hebben we in 2021 meer opbrengsten gegenereerd. Vanuit het thema Duurzaam Circulair hebben we 49% van onze inkoop en onze projecten duurzaam circulair uitgevraagd, verder gewerkt aan de uitvoering van het investerings- en uitvoeringsplan Energieneutraal, zijn er zonnepanelen gerealiseerd en is de certificering voor de prestatieladder niveau 3 geprolonged.

In 2021 is de visie Proces automatisering vastgesteld en deze wordt momenteel geïmplementeerd. Hiervoor heeft de VV in de begroting 2022 extra middelen beschikbaar gesteld. Ook met het onderhoudsbeheersysteem zijn verdere stappen gemaakt. Dit gecombineerd met het verder invoeren van assetsturing is essentieel voor het verbeteren van het onderhoud.

Financiën

In 2021 is gestart met de versterking van de financiële functie en is de begroting 2022 volgens het groeimodel van de methodiek van Zero Based Budgeting (ZBB) geïmplementeerd.

Via de Regionale Belastinggroep zijn gedupeerden in de Kinderopvangtoeslagaffaire hun openstaande vordering kwijtgescholden en hun betalingen geretourneerd.

De nota reserves en voorzieningen en de kostentoedelingsverordening zijn in 2021 geactualiseerd en in november 2021 door de VV vastgesteld. De P&C -producten zijn in 2021 conform planning opgeleverd.

Voor het derde jaar achter elkaar is het gelukt om de tarieven gelijk te houden zoals afgesproken in het bestuursakkoord. Tegelijkertijd is de netto schuldquote gedaald tot onder de afgesproken streefwaarde voor deze bestuursperiode van 250%. De Schuldquote bedraagt eind 2021 243%. Dit is gelukt terwijl tegelijkertijd de investeringen grotendeels volgens de daarvoor opgestelde ramingen zijn uitgevoerd.

Organisatie en bestuur

Vanwege toenemende dreiging in het digitale domein is Delfland net als elke andere organisatie kwetsbaar voor verstoring van zijn processen. Er is in 2021 dan ook bestuurlijk en organisatorisch veel aandacht uitgegaan naar informatiebeveiliging. Projectmatig is deze op een hoger niveau gebracht. Daarnaast zijn enkele succesvolle experimenten op het gebied van de digitale transformatie uitgevoerd en is de invoering van een integrale, digitale legger nagenoeg afgerond.

In het kader van de invoering van de Omgevingswet is het participatiebeleid ontwikkeld en vastgesteld en zijn voorbereidingen getroffen voor de nieuwe waterschapsverordening.

In 2021 hebben we circa 1700 vergunningsaanvragen en eenzelfde aantal "Meldingen Algemene regels" behandeld en 1750 controles/handhavingsacties uitgevoerd.

Vanuit het innovatiefonds hebben we 29 innovatieprojecten gefinancierd. Er zijn 7 nieuwe projecten gestart, 8 projecten zijn afgerond. Bij innovatiefondsprojecten worden opgedane inzichten actief gedeeld in de etalage van Winnovatie, het gezamenlijk innovatieplatform van de waterschappen. Dit platform heeft Delfland in 2021 onder andere ingezet bij de rivierkreeftenchallenge en een challenge over de Emissie loze kas om lekkages uit kassen via de bodem te voorkomen. Het mede door Delfland gefinancierde "AdOx-proces- Medicijnresten uit afvalwater verwijderen" heeft in 2021 de Waterinnovatieprijs in de categorie Gezond water en gezonde bodem gewonnen.

2.2 Financieel resultaat 2021

Exploitatieresultaat

Het exploitatiesaldo over 2021 bedraagt € 9,8 miljoen voordelig. In tabel 2.1 is de realisatie over 2021 per programma weergegeven. Naast de oorspronkelijke vastgestelde begroting 2021 is ook de bijgestelde begroting weergegeven; daarin zijn de vastgestelde mutaties uit de Burap 2021 en de tussentijdse begrotingsbijstelling verwerkt.

Tabel 2.1 Afwijking Jaarrekening t.o.v. Primitieve begroting en Bijgestelde begroting

Programma (bedragen € 1 miljoen)	Saldo primitieve begroting 2021	Saldo bijgestelde begroting 2021	Saldo jaarrekening 2021
Waterveiligheid	27,8	25,8	26,6
Waterkwaliteit	11,5	12,5	11,5
Waterkwantiteit	40,2	38,3	36,3
Waterketen	91,9	90,0	85,2
Financiën*	12,6	7,2	5,9
Organisatie en bestuur	38,3	44,1	41,5
Algemene dekkingsmiddelen	-235,5	-232,8	-231,9
Taakstelling	-2,3	0	0
Resultaat voor bestemming **	-16,6	-15,0	-24,9
Mutaties reserves*	16,6	15,0	15,0
Resultaat na bestemming	0,0	0,0	9,8

*In de begroting is een storting aan de reserves (€ 4,8 miljoen) gepresenteerd als onderdeel van de kosten Financiën. Om de vergelijkbaarheid te vergroten is deze € 4,8 miljoen in de bovenstaande tabel gepresenteerd als mutaties reserves.

**Door afrondingen is het resultaat voor bestemming 0,1 miljoen te hoog weergegeven.

Het resultaat is opgebouwd uit € 4,0 miljoen lagere kosten en € 5,8 miljoen hogere opbrengsten. Dit is het gevolg van een groot aantal afwijkingen die per programma in hoofdstuk drie worden toegelicht. De belangrijkste elementen hieruit zijn hieronder gesplitst in opbrengsten en kosten:

Opbrengsten

- Hogere opbrengsten uit de verkoop van Groengas en duurzaamheidscertificaten voor € 3 miljoen;
- De niet begrote verkoop van de locatie Kijkduin voor € 1,5 miljoen;
- Een hoger bedrag aan ontvangen dividenduitkering van de Waterschapsbank voor € 0,3 miljoen;
- Hogere opbrengsten uit de overeenkomsten voor grensoverschrijdend afvalwater van € 0,3 miljoen.

Kosten

Vertraagde werkzaamheden die in 2022 alsnog moeten plaatsvinden voor € 3,3 miljoen, zoals:

- Nog uit te voeren baggerwerkzaamheden voor € 1,9 miljoen;
- Het ontmantelen van een installatie aan de zuivering Nieuwe Waterweg voor € 0,8 miljoen;

Diverse over- en onderschrijdingen van kosten ten opzichte van de begroting voor per saldo € 0,7 miljoen. Dit betreft onder andere:

- De hogere afrekening over 2021 van het hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) van € 0,6 miljoen;
- Lagere kosten door een suppletieaangifte BTW voor de productie van groengas. Dit betreft een voordeel van € 1,3 miljoen voor de jaren 2019 tot en met 2021;
- Hogere kosten voor de invoering van e-facturering, de aansluiting op DigiD en Mijn overheid voor in totaal € 0,3 miljoen
- Hogere kosten voor BTW over oude jaren en vennootschapsbelasting in verband met opbrengsten uit de verkoop van groengas van € 0,4 miljoen;

2.3 Investerings

De begroting 2021 ging uit van een investeringsraming van € 30,9 miljoen. In de bijgestelde begroting is een investeringsraming van € 29,3 miljoen opgenomen. De voornaamste bijstellingen betreffen het opnemen van de verduurzaming van Houtrust (€ 4,1 miljoen VV december 2021) en het verlagen van de investeringen in de Waterketen als gevolg van externe factoren, zoals het nog niet beschikbaar zijn van de norm voor de maximale gehalten Broomaat in het effluent van de zuiveringen vanuit de rijksoverheid.

In 2021 is een totaalbedrag van € 26,2 miljoen gerealiseerd (zie hoofdstuk 3 voor de investeringen in de individuele programma's). Gedurende het jaar zijn 21 investeringsprojecten afgesloten en geactiveerd, voor een totaal van € 13,4 miljoen (zie paragraaf 5.2). De meeste investeringsprojecten worden in meerdere jaren uitgevoerd en worden daardoor verspreid over meerdere jaren uitgegeven. Eind 2021 zijn er nog 117 investeringsprojecten onderhanden. Deze onderhanden investeringen met de bijbehorende resterende kredieten van in totaal € 115,0 miljoen zijn in Bijlage II opgenomen.

De belangrijkste afwijking ten opzichte van de bijgestelde begroting is een verschuiving van investeringen in waterveiligheid naar 2022 en het verder vertragen van investeringen in de Waterketen. De investeringen in Waterveiligheid verschuiven naar 2022 door een kleine aanpassing in de planning. De vertraging in de Waterketen zal verder voortduren zolang er geen duidelijke norm over Broomaat is afgegeven.

Tabel 2.2 Investeringsuitgaven 2021 t.o.v. Begroting en bijgestelde begroting

Investeringsuitgaven per programma (* € 1 miljoen)	Geraamde investeringsuitgaven primitieve begroting 2021	Geraamde investeringsuitgaven bijgestelde begroting 2021	Gerealiseerde investeringsuitgaven jaarrekening 2021
Waterveiligheid	8,5	10,4	9,9
Waterkwaliteit	3,0	1,9	2,0
Waterkwantiteit	8,0	6,0	5,5
Waterketen	11,4	10,7	8,5
Organisatie en bestuur	0,0	0,3	0,3
Totaal	30,9	29,3	26,2

3 Jaarverslag: Programmaverantwoording

3.1 Programma Waterveiligheid

3.1.1 Programmalijnen

Binnen het programma Waterveiligheid worden de volgende twee programmalijnen onderscheiden:

- Waterveiligheid
- Waterbewustzijn

In onderstaande paragrafen worden de resultaten per programmalijn weergegeven.

Programmalijn Waterveiligheid

Doel: De primaire, regionale en overige waterkeringen zijn veilig. We zorgen voor adequaat onderhoud en we beoordelen periodiek op stabiliteit en hoogte. We nemen risico gestuurd passende maatregelen die we afstemmen met de omgeving.

In 2021 is gestart met een pilot voor inventarisatie van oeverconstructies in de gemeente Pijnacker-Nootdorp. In de begroting 2022 zijn middelen beschikbaar gesteld voor inventarisatie in de andere gemeenten. Dit is onderdeel van de basis op orde.

De Lange termijn assetplanning wordt continu aangepast.

In 2021 waren 24 projecten onderhanden om regionale en overige kades op hoogte te brengen en/of te verbeteren. 11 trajecten waren in uitvoering (waaronder de waterkerende constructies Schipluiden, Hazepad te Pijnacker-Nootdorp en de N468 te Midden-Delfland). Er zijn 3 nieuwe projecten gestart en 10 projecten waren in de afrondende fase. In totaal is 5,1 kilometer op orde gebracht.

Om in 2030 ook regionale keringen op orde te hebben, is een groei noodzakelijk van de jaarlijkse uitvoeringswerkzaamheden. Om dit mogelijk te maken is in 2021 gestart met procesverbetering met specifiek meer aandacht voor planvorming en voorbereiding van de projecten.

Toetsen

Delfland beoordeelt regelmatig of de waterkeringen voldoen aan de vereiste veiligheid. Eind 2021 heeft Delfland alle zes trajecten in de primaire waterkeringen beoordeeld en zijn aangeleverd bij de Inspectie voor Leefomgeving en Transport. Ook bij de regionale keringen liggen we op koers om eind 2024 alle keringen getoetst te hebben.

Met het toetsen van de polderkaden is in 2021 een aanvang gemaakt, de verwachting is dat deze toetsing in 2022 volledig is uitgevoerd.

Voor het beoordelen van kabels en leidingen heeft Delfland contacten gelegd met de leidingbeheerders. Doel is hiervan is dat (risicovolle) leidingen van een veiligheidsoordeel worden voorzien.

Indien waterkeringen niet blijken te voldoen aan de normen worden deze geprogrammeerd in het verbeteringsprogramma en/of worden voorzieningen getroffen om de risico's zoveel mogelijk te beperken.

Regulier Beheer

In 2021 zijn alle primaire waterkeringen, regionale waterkeringen en overige kades geïnspecteerd. Daarnaast zijn de 26 boezemcompartimenteringskeringen geïnspecteerd en ook het calamiteitenmaterieel. Het calamiteitenmaterieel is na inspectie deels vervangen en in 2022 gaan we verder beoordelen welke maatregelen nodig zijn om de beschikbaarheid hiervan te behouden.

Tijdens het hoog water in Limburg is onze zandzak vulmachine tijdelijk uitgeleend geweest aan waterschap Limburg. Daarnaast hebben een aantal medewerkers van Delfland het waterschap Limburg ondersteund.

Het maaionderhoud aan circa 60 hectare groene kades (regionaal en overige keringen), 98 hectare primaire kering en 60 kilometer dijksloot is conform planning uitgevoerd. Qua onderhoud is nochtans vooral correctief onderhoud uitgevoerd voor de meest risicovolle gevallen. Urgente schadegevallen die tijdens de reguliere inspecties of naar aanleiding van meldingen zijn geconstateerd, zijn hersteld. Daarnaast is het meest urgente snoeionderhoud uitgevoerd aan de bomen op de keringen en zijn bloem- en kruidenrijke dijken gerealiseerd. De komende jaren moet meer evenwicht gecreëerd worden als het gaat om de afweging tussen kosten-prestaties-risico's. De balans tussen correctief en preventief onderhoud is verstoord waardoor het onderhoud duurder is (door te weinig preventief onderhoud wordt noodzakelijkerwijs eerder vervangen). Om meer balans te krijgen, inspecteren en onderhouden we de waterkeringen en waterkerende constructies waarbij we de achterstand gaan inlopen. Hiertoe zijn in 2021 verder stappen gezet met het ontwikkelen van een onderhoudsbeheersysteem (OBS) en het verder invoeren van assetsturing. Dit leidt tot een beter overzicht van onze assets en de staat van onderhoud. Dit maakt het onderhoud voorspelbaar en beter te plannen en verkleint de kans op incidenten. In 2021 waren geen droogte inspecties noodzakelijk.

Alle waterkerende kunstwerken worden jaarlijks geïnspecteerd. Onderhoud dat daaruit volgt is uitgevoerd en groot onderhoud vindt in 2022 plaats. Er zijn diverse duikinspecties uitgevoerd, onder meer bij sluizen. Enkele kleine gebreken zijn meteen opgelost. In 2022 wordt in gemaal Westland een schuif en terugslagklep vervangen. Bij keersluis Maassluis is de Procesautomatisering aangepast naar aanleiding van storingen.

Het behoud van de veiligheid van keringen is een van de standaardonderdelen waar plannen van derden op getoetst worden in het kader van het proces van de watertoets.

In het kustgebied zijn maatregelen ten behoeve van de Natura 2000 doelstellingen conform planning uitgevoerd.

Prestatie-indicatoren

Prestatie-indicator met streefwaarde	Begroting 2021	Jaarrekening 2021
Primaire waterkeringen op orde (55 kilometer)	100%	100%¹⁾
Regionale waterkeringen op orde (437 kilometer)	84%	86%

¹⁾ Het veiligheidsoordeel van de primaire waterkering voor de dijktrajecten 14-3 en 14-4 is vooralsnog veiligheidscategorie D: de trajecten voldoen niet aan de wettelijke norm. Dit wordt veroorzaakt door een onvoldoende stabiel voorland (technische term: faalmechanisme 'zettingssvloeiing voorland'). In de praktijk betekent dit dat geen of onvoldoende stortsteen/bekleding in de vooroever is aangetroffen waardoor instabiliteit niet uit te sluiten is. Het gaat in totaal om 7 kilometer. Na vaststelling van het oordeel door het ILT (gepland Q2 2022) gaat de KPI terug naar 87% op orde (48 kilometer). Delfland is reeds in overleg met Rijkswaterstaat als vaarwegbeheerder.

Programmalijn Waterbewustzijn

Doel: De meerwaarde van gedragsinzichten voor ons werk herkennen en er op gepaste wijze resultaat uit halen.

Het leeronderzoek BEN Delfland is in 2021 afgerond. Het doel van dit leeronderzoek was het ophalen en vastleggen van lessen die geleerd zijn tijdens het toepassen van gedragsinzichten. Daarnaast is gewerkt aan ambassadeurschap binnen Delfland om draagvlak voor het onderwerp gedrag te versterken en potentiële nieuwe gedragsprojecten te vinden. Tevens is er een extern netwerk opgericht, waar verschillende waterschappen aan deelnemen om samen op te trekken in het toepassen van gedragsinzichten.

We passen gedragskennis toe in projecten, zoals het besteden van aandacht aan het verduurzamen van scholen door het aanleggen van Groenblauwe Schoolpleinen (GBS) en van daaruit ook ouders van de kinderen die naar een GBS-school gaan en/of bewoners van de wijk te beïnvloeden om hun voor- en/of achtertuin te verduurzamen. Om inzicht te krijgen in welke gedragsfactoren ervoor zorgen dat men de tuin verduurzaamt is er een eerste stap gezet in een gedragsanalyse.

3.1.2 Exploitatie: wat heeft het gekost?

Programmalijn (Bedragen* € 1 miljoen)	Primitieve begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Jaarrekening 2021
Waterveiligheid	27,7	25,6	26,5
Waterbewustzijn	0,2	0,2	0,1
Totaal	27,9	25,8	26,6

Toelichting exploitatie

De realisatie 2021 van het totale programma Waterveiligheid bedraagt € 26,6 miljoen en is per saldo € 0,8 miljoen hoger dan de bijgestelde begroting 2021.

Programmalijn Waterveiligheid

Het exploitatiesaldo is € 0,9 miljoen hoger dan geraamd in de bijgestelde begroting. Dit is voornamelijk het resultaat van:

- Hogere uitgaven door een hogere afrekening voor de solidariteitsbijdrage van het HWBP van € 0,6 miljoen. Dit betreft een incidentele niet beïnvloedbare wijziging van het landelijke programma;
- Hogere uitgaven voor de inzet van de organisatie op investeringsprojecten van € 0,3 miljoen.

Programmalijn Waterbewustzijn

Het exploitatiesaldo is € 0,1 miljoen lager als gevolg van een geringe onderbesteding van een materieel budget.

3.1.3 Investeringsuitgaven

Programmalijn (Bedragen* € 1 miljoen)	Geraamde investeringen Primitieve begroting 2021	Geraamde investeringen bijgestelde begroting 2021	Gerealiseerde investeringen jaarrekening 2021
Waterveiligheid	8,5	10,4	9,9
Totaal	8,5	10,4	9,9

Toelichting investeringsuitgaven

In de bijgestelde begroting is de prognose voor de investeringen met € 1,9 miljoen verhoogd in verband met projecten die in 2020 niet konden worden afgerond. Dit betrof met name de projecten: Groene kades, het Hazepad Pijnacker-Nootdorp en de Waterkerende constructies Schipluiden - Leidschendam - Voorburg

Het lagere investeringsvolume van € 0,5 miljoen ten opzichte van de bijgestelde begroting wordt veroorzaakt doordat de oplevering van enkele deelwerken zijn verschoven naar 2022. Deze verschuivingen in de tijd zijn veroorzaakt door normale projectdynamiek en hebben beperkte gevolgen voor de uitgave en planning van werken in 2022.

3.2 Waterkwaliteit

3.2.1 Programmalijnen

Binnen het programma Waterkwaliteit worden de volgende zes programmalijnen onderscheiden:

- Waterkwaliteit
- Zoetwatervoorziening en coördinatie droogte
- Biodiversiteit
- Recreatief medegebruik
- Internationaal
- Watervisie en ruimtelijke plannen

Programmalijn Waterkwaliteit

Doel: In 2027 heeft Delfland schoon, gezond en levend water, dat voldoet aan de doelen uit de Kaderrichtlijn Water (KRW). Delfland stelt in 2021 – na inspraak – het KRW-programma vast. Dit programma is onderdeel van het Rijksbrede Derde Stroomgebieds-beheerplan (SGBP3) voor de periode 2022-2027 en omvat een ambitieus pakket maatregelen voor haalbare, realistische doelen die passen bij het Delflandse watersysteem.

De waterkwaliteit is nog niet op orde. We zien dat de waterkwaliteit nog niet voldoet aan de doelen van de Kaderrichtlijn Water in 2027. We hebben voor de planperiode van het Stroomgebiedsbeheerplan 3 (2022-2027) een nieuw KRW-programma vastgesteld met realistische doelen die beter passen bij ons watersysteem en een ambitieus maatregelenprogramma.

De laatste twee jaar zien we nog stagnatie in de verbetering van de waterkwaliteit na jaren van vooruitgang. Dit komt onder meer door te hoge gehalten aan gewasbeschermingsmiddelen, de meststoffen stikstof en fosfaat en te weinig ondergedoken waterplanten. Ten opzichte van 2020 zien we een wisselend beeld: er treedt stagnatie op in de glastuingebieden, maar in het agrarisch gebied zien we voor stikstof een langzame meerjarige beweging richting het gewenste doel. Duidelijk is dat het watersysteem van Delfland nog steeds onder te grote druk staat van menselijk handelen en dat vooral het handelen in de glastuinbouw de waterkwaliteit fors beïnvloedt.

Emissiereductie

In het kader van de Gebiedsgerichte Aanpak zijn 240 van de geplande 260 glastuinbouwbedrijven bezocht in de glastuinbouwgebieden het Waalblok, Boezemgebied I, II en V. Vanwege Covid-19 maatregelen zijn 20 bedrijven niet bezocht. Dit doen we begin 2022. In juli 2021 is met een last onder dwangsom handhavend opgetreden in de Zuidpolder van Delfgauw, waar een hoge concentratie Imidacloprid werd aangetroffen.

De samenwerking met gebiedspartners in de Emissie loze Kas is voortgezet, dit heeft geleid tot een vastgesteld actieplan vastgesteld en door alle partijen gedragen dat tot 2027 in uitvoering is. We zijn in gesprek met gemeenten over de bredere inzet van de omgevingsdiensten in verband met handhaving op het gebied van diffuse lozingen. We hebben aanvullend onderzoek ingezet naar de bijdrage van lekstromen op de waterkwaliteit, er is een plan van aanpak opgesteld voor watercoaches en er is een Challenge gestart om tot nieuwe ideeën te komen om lekstromen tegen te gaan.

Om emissies uit de glastuinbouw verder terug te dringen zijn mogelijke interventies verkend en geprioriteerd. Het inzetten van een risico-gestuurde gebiedsgerichte aanpak, het verder verbeteren van opsporingsmethodes en het optimaliseren van de handhavingsmatrix zijn de uit te werken speerpunten voor 2022.

Door aan te sluiten bij de subsidieregeling 'waardering kringloopboeren' van gemeente Midden-Delfland wil Delfland het sluiten van de (mineralen)kringloop, en daarmee het voorkomen van nutriënten emissies, stimuleren. Daarnaast is de chemische en ecologische waterkwaliteit gemeten in sloten van boeren.

Voor het uitvoeren van de strategie microverontreinigingen zijn voorbereidingen getroffen, waar onder het ontwikkelen van een implementatieplan, formeren van een projectteam, bijdragen aan het (inmiddels vastgestelde landelijke) handelingskader PFAS en het opstellen van een monitoringsaanpak voor opkomende stoffen en medicijnresten.

Ontwikkeling waternatuur

Om de ecologische waterkwaliteit te verbeteren ontwikkelen we onder andere een netwerk van waternatuur met natte ecologische zones (NEZ). Waar mogelijk passen we ecologisch maaionderhoud toe of breiden dit uit. We hebben de Ecolleurenkoers vastgesteld om stapsgewijs op meer plekken anders te maaien, zodat meer waterplantzones behouden blijven of kunnen ontstaan. Er is een verkenning gestart hoe ecologisch baggeren (in eerste instantie gericht op dieper baggeren) kan bijdragen aan het vergroten van de ecologische potentie van het watersysteem. Er is in totaal circa 2 ha aan natte ecologische zones aangelegd in de vorm van natuurvriendelijke oevers en drijfbladzones in de Lierwatering en bij Madestein. De planvorming van de aanleg van NEZ aan het Oude Spui in Hoek van Holland, Madestein Noord-Oost in Den Haag en de Van Buerenlaan in Westland is afgerond en deze zijn klaar voor uitvoering in 2022. Naast realisatie is er in 2021 ook aandacht geweest voor het functioneren en in stand houden van de waternatuur.

In 2021 zijn twee vispassages gerealiseerd, te weten bij gemaal Aalkeet Binnen- en Buitenpolder en de vislift-UP bij gemaal Voordijkhoornsepolder. De laatste is een pilot en feestelijk geopend op 22 juni 2021. Tegelijk met het groot onderhoud zijn de pompen van de gemalen Vlietpolder, Oude Polder Pijnacker, Aalkeet Binnen- en buitenpolder, Droogmakerij Oude polder van Pijnacker en Westambacht vervangen door visvriendelijke pompen. Ook zijn in het voorjaar van 2021 met hulp van visverenigingen snoeken uitgezet in de drie bijzondere vispaaiplaatsen. Jaarlijks worden er na de paai meer volwassen snoeken terug gevangen dan er zijn uitgezet. Dit zijn signalen dat steeds meer snoeken zelfstandig terugkeren naar de paaigebieden. Naast de jaarlijkse glasaalmonitoring door vrijwilligers heeft er in het voorjaar van 2021 een uitgebreid onderzoek plaatsgevonden bij Gemaal Schoute. De resultaten van dit onderzoek worden in 2022 gepubliceerd.

De VV heeft in 2021, als onderdeel van de uitvoering van het SGBP3, een investeringsplan vastgesteld en krediet vrijgegeven voor de aanleg van nieuwe natte ecologische zones, vispassages en mitigerende maatregelen tegen golfslag door vaarverkeer. Daarnaast is bij de provincie Zuid-Holland POP3-subsidie in juli 2021 aangevraagd voor de NEZ Gaagweg, Oude Spui, Van Buerenlaan, Zwethkanaal en Gantel de Baak en voor de vismigratievoorzieningen bij de gemalen Dijkpolder, Wateringsesluis, Noord-Kethelpolder, Kerkpolder Noord en Dorppolder. De aanvraag voor de POP3 subsidieproject "In volle vaart naar betere waterkwaliteit Delfland" is in behandeling bij Provincie Zuid-Holland. Door achterstanden en onderbezetting is hierop nog geen besluit ontvangen. Het definitieve besluit wordt medio april 2022 verwacht.

Overig water

De doelen voor overig water zijn op aandragen van Delfland vastgesteld door de provincie Zuid-Holland. Alle waterschappen in Zuid-Holland hebben dit gedaan. Met alle gemeenten is het proces gestart om samen te kijken welke maatregelen genomen kunnen worden om de waterkwaliteit te verbeteren en waar samenwerking meerwaarde heeft. Met enkele gemeenten (Leidschendam-Voorburg, Rijswijk, Den Haag) zijn afspraken vastgelegd in de waterplannen. Het proces loopt minder snel dan verwacht, o.a. door de Covid-19 crisis, het ontbreken van voldoende inhoudelijke kennis op lokaal niveau en onvoldoende personele capaciteit bij een aantal gemeenten. De uitvoeringsstrategie voor de inzet van Delfland in overige water is in ontwikkeling.

Het lokale knelpunt bij het volkstuinencomplex in Hoek van Holland is aangepakt met de WaterQi, een innovatief apparaat wat extra zuurstof in het water brengt waardoor de waterkwaliteit verbetert. Na jaren van problemen, lijkt het erop dat met de inzet van de WaterQi in combinatie met maatregelen van gemeente Rotterdam in de riolering, deze problemen opgelost zijn. Er wordt daarnaast met de provincie en de gemeente Pijnacker-Nootdorp gewerkt aan de voorbereiding van de aanleg van natuurvriendelijke oevers in de Zuidpolder van Delfgauw.

Beleid en onderzoek

Voor de aanpak van invasieve uitheemse rivierkreeften heeft Delfland verschillende activiteiten ondernomen in afstemming met andere waterschappen, Rijk en kennisinstituten. Er zijn mitigerende maatregelen tegen het graafgedrag van rivierkreeften onderzocht en toegepast. Daarnaast is de kreeften challenge voor de zoektocht naar een innovatief, effectief en diervriendelijk vangtuig afgerond. De aanbestedingsprocedure daarvoor is door juridische problemen stopgezet. Er is in de tussentijd een locatieselectie en een nulmeting uitgevoerd. Tevens is de consumptie geschiktheid van de kreeften onderzocht. Hieruit is inzicht verkregen over de populatiegrootte van de rode Amerikaanse rivierkreeften. Dit is nodig om bij afvangen de effectiviteit te kunnen bepalen. Tevens is ervaring opgedaan met het veldwerk op deze locaties zodat de afvangpilot dit jaar vlot van start kan. De rapportage van het consumptiegeschiktheid onderzoek wordt in 2022 verwacht.

Het meetprogramma waterkwaliteit 2021 is volgens planning uitgevoerd. Eind maart 2021 is een nieuwe versie van DAWACO (databasebeheersysteem) in gebruik genomen, waarmee onbetrouwbare waarden snel worden gedetecteerd. In augustus 2021 is de eerste versie van het dashboard waterkwaliteit beschikbaar gemaakt via de website van Delfland en zijn aan meerdere doelgroepen demonstraties gegeven over het gebruik van het dashboard.

De bestaande prestatie-indicatoren zijn geoptimaliseerd. Er wordt vanaf 2022 gerapporteerd op stikstof, toxiciteit en alle 8 ecologische sleutelfactoren. Via het Regionaal Ambtelijk en Bestuurlijk Overleg Waterkwaliteit Rijnwest heeft actieve kennisuitwisseling, afstemming en beleidsbeïnvloeding naar het Rijk plaatsgevonden. De belangen van Delfland en Rijnwest zijn behartigd op o.a. de landelijke versnellingsstafel Waterkwaliteit en het 7e Nitraat Actie Programma.

Prestatie-indicatoren

Prestatie-indicator met streefwaarde Chemische waterkwaliteit	Begroting 2021	Jaarrekening 2021
1) Zomergemiddelde stikstofgehalte West- en Oostboezem	2,4 & 2,0 mg/l	2,8 & 2,1 mg/l
2) In % het aantal aangetroffen gewasbeschermingsmiddelen t.o.v. het totaal gemeten aantal EN de gemiddelde concentratie gewasbeschermingsmiddelen	5,0% & 0,11 µg/l	3,8% & 0,06 µg/l

Prestatie-indicator met streefwaarde Ecologische waterkwaliteit	Begroting 2021	Jaarrekening 2021
Aantal verbeterstappen m.b.t. de 4 ESF's in de KRW-waterlichamen t.o.v. 1-1-2018	10	2

Prestatie-indicator met streefwaarde Toxiciteit *	Begroting 2021	Jaarrekening 2021
Percentage metingen gewasbeschermingsmiddelen dat geen belemmeringen geeft voor ecologie	90	81

* Deze prestatie indicator is in 2021 ontwikkeld. Het streefpercentage 2021 was bij het opstellen van de begroting niet bekend.

Chemische waterkwaliteit

1. De PI voor stikstof is in zowel de West- als de Oostboezem niet gehaald;
2. De PI voor gewasbeschermingsmiddelen is gehaald.

Ecologische waterkwaliteit

De PI voor de verbeterstappen ten aanzien van ESF' s is niet gehaald. Per saldo hebben we in 2021 2 stappen vooruitgezet: dit is een optelsom van 4 stappen vooruit en 2 stappen achteruit. Deze PI is vastgesteld in 2018. Het uitgangspunt was in dat er in 2019 vier, in 2020 zes en in 2021 tien stappen moesten worden gezet om alle ecologische einddoelen in 2021 te halen. We hebben in 2020 geconstateerd dat de ecologische doelen van SGBP2 niet haalbaar waren voor het watersysteem van Delfland, omdat te weinig rekening was gehouden met het krappe watersysteem, de aanwezigheid van scheepvaart en de van nature aanwezige achtergrondbelasting door nutriënten. In het KRW-programma voor SGBP3 is daarom gekozen voor meer realistische, passende doelen. De huidige PI is daarmee niet in lijn en geeft niet het juiste beeld voor de ontwikkeling van de waterecologie. In 2021 zijn bij de doelen passende nieuwe PI's opgesteld (die gelden vanaf 2022) om de ontwikkeling van de ecologie te volgen.

Toxiciteit

De PI voor toxiciteit is niet gehaald.

Programmalijn Zoetwatervoorziening en coördinatie droogte

Doel: Een toekomstbestendige, (kosten)effectieve, op functies afgestemde zoetwatervoorziening.

Delfland zet actief in op een toekomstbestendige zoetwatervoorziening volgens drie strategische hoofdlijnen:

- 1) Het behouden en vergroten van de bestaande robuustheid van aanvoervoorzieningen;
- 2) Het vergroten van het interne wateraanbod en de circulariteit binnen het gebied;
- 3) Het verminderen van de afhankelijkheid van functies voor zoetwater.

We hebben actief deelgenomen aan het Deltaprogramma Zoetwater en hebben in 2021 de volgende resultaten bereikt:

- Vanuit de 1^e fase van het Deltaplan Zoetwater (uitvoering 2015-2021) is met Waterschap Hollandse Delta en het Havenbedrijf Rotterdam in 2021 verder gewerkt aan fysieke maatregelen om het Brielse Meer als belangrijke zoetwaterbron te optimaliseren.
- Het Deltaplan Zoetwater 2^e fase (2022-2027), waarvoor Delfland vier projecten heeft ingediend, is door de rijksoverheid vastgesteld. Twee projecten (Beter Benutten Bergsluis en het onderzoeksprogramma Brielse Meer) zijn in het Deltaplan opgenomen en krijgen een bijdrage uit het Deltafonds. De twee andere projecten (COASTAR-pilot Waterbank Westland en Harnaspolder (hergebruik voor gietwater)), waren nog niet voldoende uitgewerkt en worden mogelijk in een later jaar alsnog ondersteund.
- Zoutindringing via de sluizen is voor Delfland bij droogte een belangrijk knelpunt dat moet worden aangepakt. In 2021 zijn in goede samenwerking met diverse partijen operationele afspraken uitgewerkt in een 'Droogteprotocol schutten beheergebied Delfland'. Hiermee wordt bij dreigend watertekort de verzilting beter beheersbaar gehouden en de overlast voor belanghebbenden beperkt. Daarnaast hebben we onderzoek laten uitvoeren naar de effectiviteit van zoutbeperkende maatregelen bij de Parksluizen (in Rotterdam) en is een proces gestart om te komen tot oplossingsrichtingen voor een toekomstbestendige aanpak van dit knelpunt op de lange termijn.
- Verder hebben we de belangen van Delfland geborgd in ontwikkelingen buiten ons gebied, gewerkt aan Slim Watermanagement (onderzoeksmaatregel uit Deltaplan Zoetwater) met andere waterbeheerders en invulling gegeven aan de afstemming van watervraag en

aanbod in gebiedsprocessen met het instrument waterbeschikbaarheid. Tenslotte is gezorgd voor actuele waterakkoorden met de buurwaterschappen.

Programmalijn Biodiversiteit

Doel: De biodiversiteit staat mondiaal onder druk. Delfland zet zich actief in om haar gebied en werkzaamheden en samen met derden flora en fauna te ontzien, en verbeterkansen te benutten. Onder ander door partner te zijn van het deltaplan voor biodiversiteitsherstel.

Het afgelopen jaar is verder uitvoering gegeven aan de twintig acties uit het Actieplan Biodiversiteit 2020-2021, gericht op bewustwording, verankering, oppakken van kansen en samenwerking. Concrete producten zijn bijvoorbeeld de menukaart voor vergroening van bedrijfsterreinen en de inspiratiegids met maatregelen voor de waterbergingen (met input vanuit bewoners via een prijsvraag). Op het terrein van de Groote Lucht is een pilot gestart met natuurlijker beplanten. Participatietrajecten lopen met Natuurlijk Delfland en de Vogelwacht. Zuid-Hollands Landschap en Delfland organiseren samen een klus op de Natuurwerkdag. Op de Delflandse dijk wordt 40 ha via beheer omgevormd tot natuurrijke dijk. Het actieplan heeft met deze en andere acties opgeleverd wat het beoogde: een beweging naar vanzelfsprekende inzet op biodiversiteit in het dagelijkse werk en naar de samenwerking voor biodiversiteit met anderen.

De stappen die het afgelopen jaar zijn gezet hebben inzicht en aanknopingspunten gegeven voor de verdere ontwikkeling voor biodiversiteitsherstel binnen het beheergebied van Delfland. Die inzichten worden in 2022 vertaald naar doelstellingen voor de komende jaren, waarbij verankering van biodiversiteit in de werkprocessen en samenwerking op natuurherstel met de omgeving centraal staan.

Programmalijn Recreatief medegebruik

Doel: Aangewezen zwemwaterlocaties laten voldoen aan WBP5 (inspanningsverplichting voor blauwalgen, resultaatverplichting voor bacteriën); een negatief advies vanwege blauwalg en bacteriën is een uitzondering. We professionaliseren het vaarwegbeheer samen met gebiedspartners. En we faciliteren recreatief medegebruik waar mogelijk (kansen grijpen). Naast aanwezigheid van te veel bacteriën kan ook blauwalg leiden tot een negatief zwemadvies. Op diverse locaties worden maatregelen getroffen om overlast als gevolg van bacteriën of blauwalg te voorkomen. Het blijft echter natuur: garanties zijn er niet. We streven ernaar dat er voor deze locaties minder dan drie weken per jaar een negatief zwemadvies geldt.

Prestatie-indicator:

Kwaliteit van het zwemwater

Prestatie-indicator met streefwaarde Ecologische waterkwaliteit	Begroting 2021	Jaarrekening 2021
Het aantal locaties met genomen maatregelen met een negatief zwemadvies van meer dan 3 weken.	0	2

In 2021 is de PI= 0 niet gehaald. Twee zwemlocaties (Delftse Hout en Dobbplas) voldeden hieraan niet, vanwege blauwalggroei gedurende nagenoeg het gehele badseizoen.

Het Afwegingskader Zwemwater is in 2021 vastgesteld. Daarna zijn de gesprekken met de gebiedspartners gestart voor het opstellen van zwemwaterplannen.

Delfland is in gesprek met de provincie Zuid-Holland over de status en het beheer van vaarwateren waarvan het vaarwegbeheer nog niet is toebedeeld aan provincie of gemeenten. In 2021 hebben we stappen gemaakt op het gebied van recreatief medegebruik. Om een beeld te krijgen van wat er speelt binnen het beheergebied op het gebied van recreatie hebben we diverse gemeenten, de provincie en andere partijen geïnterviewd. Ook hebben we een visie voor recreatief medegebruik opgesteld en deze ter inzage gelegd.

Programmalijn Internationaal

Doel: Een bijdrage leveren aan de Sustainable Development Goals. Delfland werkt aan kennisuitwisseling met partners in binnen- en buitenland en ondersteunt het streven om 20 miljoen mensen en 40 stroomgebieden wereldwijd te voorzien van schoon, voldoende en veilig water. Met het bieden van hulp, het creëren van kansen voor het bedrijfsleven en het

leren van andere landen. Dit draagt ook bij aan de ontwikkeling van Delfland en van individuele Delflanders. Sinds maart 2020 (coronacrisis) vinden internationale activiteiten uitsluitend digitaal plaats.

Delfland is actief betrokken bij de Blue Deal projecten Indonesië, Zuid-Afrika, Ghana en Colombia. Overleggen en kennisdelingssessies hebben hoofdzakelijk digitaal plaatsgevonden. In 2021 zijn er twee fysieke missies geweest; naar Colombia en Ghana. Voor de Blue Deal Indonesië hebben wij met de waterschappen Schieland en de Krimpenerwaard, Hollands-Noorderkwartier en Zuiderzeeland een plan van aanpak opgesteld, dat heeft geleid tot een officieel partnerschap van de Blue Deal van Indonesië. Het Dutch Training and Exposure Program (DUTEP), een kennisdelingsprogramma met de gemeente Rotterdam en Jakarta waarbij Delfland en Rotterdam watermanagement-opleidingen verzorgen, heeft in 2021 geen doorgang gevonden door de coronapandemie. Het Kennismakings- en Introductieprogramma Waterschappen Internationaal (KIWI) is eind 2021 afgesloten. Dit tweejarig leerprogramma (2020-2021) leidt waterschappers op om als project adviseur of -manager te werken binnen internationale projecten. Trainingen en praktijkopdrachten zijn online uitgevoerd. Er hebben ten gevolge van de coronapandemie geen werkbezoeken plaats kunnen vinden.

Programmalijn Watervisie en ruimtelijke plannen

Doel: In ruimtelijke en complexe plannen van derden het waterbelang en de doelen van Delfland inbrengen en borgen.

Dit doen we met onze (ruimtelijke) instrumenten, waaronder de Watervisie en de Watertoets. We maken afspraken met gemeenten over de gezamenlijke wateropgaven. Binnen ons beheergebied lopen verschillende complexe plannen van derden, waaronder grote infrastructurele projecten van Rijkswaterstaat: de Blankenburgtunnel, de rechtstreekse verbinding tussen de A16 en de A13 bij Rotterdam en verbreding van de A4.

Daarnaast zijn er stedelijke ontwikkelingen zoals Merwede Vierhavens in Rotterdam/Schiedam en ruimtelijke ontwikkelingen aan de Scheveningse kust. Deze projecten vereisen een integrale benadering en goede samenwerking met onze partners. Om kansen voor onze watertaken en -opgaven te benutten nemen we, conform het Bestuursakkoord, actief deel aan ruimtelijke gebiedsprocessen, zoals Bijzonder Provinciaal Landschap Midden-Delfland en Nationaal Park Hollandse Duinen.

Watervisie

De watervisie is in 2021 uitgebreid met het thema Aquathermie en biodiversiteit. Het faciliteren van Aquathermie is de meest prominente manier hoe we als waterschap aan de energietransitie van derden, en daarmee van Nederland, kunnen bijdragen. Verbetering van de biodiversiteit heeft positieve effecten op meerdere doelen van Delfland, zoals waterkwaliteit en waterkeringen. Biodiversiteit kan daarnaast ook vaak meeliften met verschillende ontwikkelingen. Het is daarmee een integraal thema dat we willen meegeven aan derden en daarom is opgenomen in de watervisie.

Ruimtelijke plannen

In het proces van de watertoets zijn we door overleg en informeel contact met alle gemeenten vroegtijdig bij ontwikkelingen betrokken. De watertoetsen zijn in 2021 steeds binnen de gestelde termijn afgehandeld. De complexe plannen van derden, de meeste met Rijkswaterstaat, verlopen in een goede samenwerking. De integrale benadering vanuit Delfland bij dergelijke projecten is effectief en wordt door onze stakeholders gewaardeerd. De verbreding A4-Haaglanden is vertraagd vanwege uitstel van vaststelling van het tracé besluit in verband met wetgeving rondom stikstof.

In de samenwerking met gemeenten zijn verschillende water- en klimaatplannen geactualiseerd, namelijk:

- Een bestuursovereenkomst onder de naam Alliantie Waterkracht met de gemeente Rotterdam;
- De afspraken met gemeente Rijswijk in het "Gemeentelijk Riolerings- en Waterplan Rijswijk (2021-2025)";
- De afspraken met de gemeente Pijnacker-Nootdorp in het "Programma Water en Klimaat 2021-2024 Pijnacker-Nootdorp";

- De Strategische Samenwerkingsagenda Water Lansingerland met de gemeente Lansingerland.

De bestuurlijke wateragenda voor Den Haag is in ontwikkeling en wordt begin 2022 vastgesteld.

Delfland participeert in het Bijzonder Provinciaal Landschap en in 2021 is een Visie Gebiedstafel Bijzonder Provinciaal Landschap Midden-Delfland vastgesteld.

Voor het project Erasmusvaart is het gebiedsproces gestopt. Uit de verdere planvorming van Erasmusvaart is gebleken dat kosten en baten voor het watersysteem niet in verhouding zijn in vergelijking met de mogelijke alternatieven. In overleg met gemeente Westland, Den Haag en Provincie Zuid-Holland is besloten het project te beëindigen.

3.2.2 Exploitatie: wat heeft het gekost?

Programmalijn (Bedragen* € 1 miljoen)	Primitieve begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Jaarrekening 2021
Waterkwaliteit	7,9	8,8	8,1
Zoetwatervoorziening en coördinatie droogte	0,2	0,2	0,4
Biodiversiteit	0,2	0,2	0,3
Recreatief medegebruik	0,6	0,5	0,5
Internationaal	0	0	0,0
Watervisie en ruimtelijke plannen	2,8	2,7	2,2
Totaal	11,7*	12,5	11,5

*In de primitieve begroting zoals door de VV vastgesteld stond hier abusievelijk een bedrag van € 11,5 miljoen.

Toelichting exploitatie

De onderschrijding van de actuele begroting met € 1,0 miljoen wordt hierna toegelicht. Als gevolg van afrondingen is de optelling van de afzonderlijke programmalijnen € 0,9 miljoen.

Programmalijn Waterkwaliteit

De uitgaven zijn € 0,7 miljoen lager dan geraamd in de bijgestelde begroting door:

- Lagere uitgaven voor groot onderhoud aan watergangen zoals het verwijderen van opschot uit bergingen van € 0,2 miljoen;
- Lagere uitgaven van € 0,3 miljoen voor onderzoek waterkwaliteit op het vlak van microverontreinigingen als gevolg van het niet tijdig ingevuld krijgen van de personele capaciteit, door onvoldoende kwalitatieve respons;
- Lagere uitgaven voor bijdragen van derden door vertraging in de realisatie van het Weidevogelproject Zuidpolder van € 0,1 miljoen vanwege het tijdrovende verkavelingsproces met grondeigenaren. De verwachting is dat de uitvoering in 2023 zal plaatsvinden;
- Lagere inzet van personeel op de voorbereiding van investeringen van € 0,1 miljoen.

Programmalijn Zoetwatervoorziening en coördinatie droogte

De overschrijding van € 0,2 miljoen wordt veroorzaakt door een hogere inzet van personeel op zoetwatervoorziening en coördinatie droogte.

Programmalijn Biodiversiteit

De overschrijding van € 0,1 miljoen betreft een marginale afwijking. De werkelijke uitgaven zijn € 260.000 in plaats van € 240.000 in de bijgestelde begroting.

Programmalijn Watervisie en ruimtelijke plannen

Er is sprake van lagere uitgaven voor de inzet van derden door vertraging van de Omgevingswet en minder inzet op plannen van derden van € 0,5 miljoen.

3.2.3 Investeringsuitgaven

Programmalijn (Bedragen* € 1 miljoen)	Geraamde investerings primitieve begroting 2021	Geraamde investerings bijgestelde begroting 2021	Gerealiseerde investerings jaarrekening 2021
Waterkwaliteit	3,0	1,9	2,0
Totaal	3,0	1,9	2,0

Toelichting investeringsuitgaven

In de bijgestelde begroting zijn de investeringsuitgaven verlaagd omdat een deel van de vispassages vertraging heeft opgelopen en doorschuiven naar 2022. Om de planning van de uitvoering projecten Pouwelslaan en Oude Spui in 2022 te behalen is extra inspanning gepleegd om de planvorming versneld af te ronden. Hierdoor is € 0,1 miljoen in 2021 meer gerealiseerd in plaats van in 2022.

3.3 Waterkwantiteit

3.3.1 Programmalijnen

Binnen het programma Waterkwantiteit worden de volgende drie programmalijnen onderscheiden:

- Waterkwantiteit
- Grondwater en bodemdaling
- Klimaatadaptatie en hemelwater

In de onderstaande paragrafen worden de resultaten van programmalijnen Waterkwantiteit en Grondwater en bodemdaling weergegeven. De programmalijn Klimaatadaptatie en hemelwater volgt bij de Overkoepelende thema's verderop in het jaarverslag.

Programmalijn Waterkwantiteit

Doel: Inrichting van het watersysteem zodat in het beheergebied kan worden gewoond, gewerkt en gerecreëerd. De kans op overstroming door hevige regenval wordt zodanig verkleind dat deze aan de normering voldoet. We stellen met onze partners een gezamenlijke strategie Wateroverlast op. De ambitie is om in 2027 overal aan de inundatienorm te voldoen. Tot 2050 laten we voor het stedelijk gebied en de vitale en kwetsbare functies het beschermingsniveau oplopen met de klimaatverandering.

Peilbesluiten en peilbeheersing

In 2021 zijn er 13 peilbesluiten door de VV vastgesteld waaronder twee peilbesluiten voor een hele polder; dit zijn de Dijkpolder (Maasland) en de Aalkeet-Binnenpolder.

De werkelijke oppervlakte waterpeilen in 2021 zijn, op enkele afwijkingen na, conform de vastgestelde peilen in het peilbesluit. De enkele afwijkingen zijn veroorzaakt door bijvoorbeeld hevige regenval.

Informatievoorziening watersysteem - WIS

Het water informatiesysteem (WIS) voor het watersysteem is in 2021 uitgebreid met nieuwe datastromen. De grondwatermeetnetten van enkele inliggende gemeentes en de operationele informatie over gietwaterbassins, die zijn aangesloten bij Rainlevelr, worden nu ontsloten. De voorbereidingen zijn getroffen om peilschaalaflezingen in het WIS te gaan verzamelen zodat vanaf 2022 peilschaalaflezingen in het veld via een app direct worden verwerkt in het WIS.

Rainlevelr

In 2021 heeft Delfland 14 nieuwe deelnemers aan Rainlevelr mogen verwelkomen, samen goed voor 88 ha netto glas. In december 2021 werd de 50ste deelnemer verwelkomd. Het totaal aangesloten areaal netto glas staat per 31 dec 2021 op 281 ha. Vanwege de versnelling vielen de kosten hoger uit dan geraamd.

Watersysteemanalyses (WSA)

De meerjarenplanning van de watersysteemanalyses loopt tot en met 2021. De voor 2021 geprogrammeerde clusters van polders liggen iets achter op schema door een uitloop van projecten uit 2020. In 2021 zijn de watersysteemanalyses van de Plaspoel- en Schaapweipolder, de Veen- en Binkhorstpolder en Mariahoeve uitgevoerd. Daarnaast zijn de WSA's van de Zuidpolder van Delfgauw en die van de Aalkeetpolders opgestart. Er is in overleg met planvorming een nieuwe meerjarenplanning WSA's opgesteld voor de periode 2022 t/m 2029.

Onderhoud watergangen

Door de (wisselende) wetgeving rondom PFAS is het onverminderd moeilijk gebleken om afzetlocaties voor onze bagger te vinden en succesvol te onderhandelen over de condities voor afzet. Dit, samen met corona, personele wisselingen, ICT-problemen en het ontbreken van een volwassen onderhoudsbeheersysteem, heeft ertoe geleid dat de baggerwerkzaamheden voor het seizoen 2021/2022 zijn uitgesteld en allemaal in 2022 zullen vallen evenals de bijbehorende kosten. Voor het baggerseizoen 2020/2021 gold hetzelfde waardoor er in het voorjaar van 2021 gebaggerd is. Deze werkzaamheden zijn uitgevoerd volgens de ecologische werkprotocollen en hebben geen klachten opgeleverd.

Onderhoud kunstwerken

Het planmatige preventieve onderhoud aan de gemalen en automatische stuwen is in 2021 volledig uitgevoerd. Sommige zaken hebben langer geduurd dan gewenst, door corona hebben de diverse leveranciers te maken met langere levertijden van onderdelen. Ook lijkt de nieuwe, verscherpte aandacht voor het onderhoud zijn vruchten af te werpen, in 2021 was bij 6% van de installaties minder storingen in vergelijking met 2020.

De aanbesteding van de inspectie van de Brielsemeerlijn is een niet-alledaags project, waarvan de aanbesteding is mislukt. De opdracht is daarom nu in drie stukken geknipt en is er begonnen met 1 op 1 gesprekken. In het voorjaar 2022 hopen we zo tot overeenkomsten te komen voor de drie stukken.

Projecten

De duiker in het Nollaantje te Maasdijk is afgelopen jaar opgepakt en afgerond. Door het vergroten van de duiker is hier een lastig wateroverlastknelpunt opgelost. Ook is de duiker Lookwatering vervangen door een grotere zodat er voldoende water kan worden afgevoerd. Het gemaal Vlietpolder is gebouwd op een zeer zichtbare locatie bij de Wollebrand. Met deze realisatie is de Vlietpolder weer een stuk robuuster geworden. Tegelijk is het gemaal van de droogmakerij Oude polder Pijnacker van binnen volledig vernieuwd. Op deze locatie is in de monumentale molenstomp een modern gemaal gerealiseerd. Verder is het nieuwe gemaal van de Oude Polder Pijnacker in bedrijf genomen en worden in 2022 de laatste dingen afgerond. Net als het gemaal WestAmbacht in Den Haag die ook zijn afronding nadert.

In oktober is de Oostelijke Randweg in De Lier (gemeente Westland) geopend. Bij dit project is de toestroom naar het gemaal van de Oude Lierpolder verbeterd en is er 6.500 m³ waterberging aangelegd. Samen met het project aan de Blaker en de aanpassing van de riolering in de buurt van de Van Rijnstraat is de kans op wateroverlast aanzienlijk verkleind in de Oude Lierpolder.

Ook met de verbetering van het onderhoud in beheersgebied systeem zijn verdere stappen gemaakt. Dit gecombineerd met het verder invoeren van assetsturing heeft ervoor gezorgd dat we een beter overzicht hebben en zullen behouden van de installaties en de staat van onderhoud. Hiermee wordt een stap gezet om de afweging tussen prestatie-kosten-risico's in de praktijk te brengen. Naarmate een object ouder wordt, wordt het risico groter dat de prestatie niet gehaald wordt. Met een onderhoudsbeheersysteem worden storingen

inzichtelijker en beter te analyseren, inspecties beter in te plannen en het onderhoud dus voorspelbaarder en verkleint de kans op incidenten door bijvoorbeeld tijdig voor renovatie of vervanging te kiezen.

Strategie Wateroverlast 2050

Het klimaat verandert. Tegelijkertijd neemt de waarde van ons gebied toe, bijvoorbeeld door woningbouw en andere investeringen. Om ook in de toekomst in dit gebied te kunnen blijven wonen, werken en recreëren, moeten we nu anticiperen op de gevolgen van klimaatverandering. Maar welke (boven normatieve) maatregelen zijn waar nodig om voldoende veerkracht voor de toekomst op te bouwen? Wat is – gelet op daarbij gepaard gaande onzekerheden – maatschappelijk verantwoord? Dat willen we beter in beeld hebben, zo liet ook de verkenning Erasmusvaart zien. Daarom ontwikkelen we de strategie Voorkomen wateroverlast lange termijn.

Samen met Deltares hebben we in 2021 een methodiek en een Plan van Aanpak uitgewerkt om een gebiedsgerichte strategie voorkomen wateroverlast voor de lange termijn op te kunnen stellen. Voor de polders, boezemland en boezem brengen we in beeld hoe veerkrachtig of juist kwetsbaar het gebied is richting de toekomst.

We hebben ook actief meegewerkt aan een traject van de UvW en STOWA waarbij de toekomstbestendigheid van de provinciale normering wateroverlast onder de loep is genomen en verbetervoorstellen zijn gedaan. We blijven deze ontwikkeling actief beïnvloeden.

Prestatie-indicator

Het oppervlak van het beheergebied van Delfland (totaal: 40.600 hectare) dat voldoet aan normen voor inundatie zoals genoemd in de provinciale waterverordening.

Prestatie-indicator met streefwaarde	Begroting 2021	Jaarrekening 2021
Voldoet aan normering voor inundatie (in hectare)	39.800 (98%)	40.015 (98,7%)

We lopen voor op de prestatie-indicator en dat is met het oog op de komende klimaatscenario's die in 2023 vanuit het KNMI gaan komen geen probleem. In 2021 is een aantal nieuwe projecten voor het verkleinen van de kans opgepakt, waarmee we werk-met-werk hebben gemaakt om daarmee nu en voor de toekomst gesteld te staan.

Programmalijn Grondwater en bodemdaling

Doel: Invulling geven aan onze rol als kwantitatief grondwaterbeheerder, waarbij we kansen benutten en voorbereid zijn op bedreigingen als bodemdaling.

Grondwater

Met betrekking tot grondwater heeft Delfland diverse activiteiten uitgevoerd die meer of minder in samenhang bijdragen aan het doel:

- Vanuit het proces van de nieuwe Omgevingswet is overleg gepleegd en gereageerd op stukken (waaronder de Provinciale omgevingsverordening, Regionaal Waterprogramma, Operationeel Grondwaterbeleid, Advisering WWS van de UvW) waar het gaat over Grondwater.
- Delfland is actief betrokken en schrijft mee met een kerngroep aan de grondwatervisie die in naam van alle waterschappen door de Unie van waterschappen wordt opgesteld en gekoppeld is aan het implementatietraject van de nieuwe Omgevingswet.
- Delfland heeft actief bijgedragen aan de stuurgroep en kerngroep bij het landelijk kennisprogramma COASTAR en werkt samen met de belanghebbenden toe naar een casus Waterbank Westland in de Glastuinbouw. Daarnaast is in stuurgroep verband besloten het kennisprogramma COASTAR in een vervolg vorm te geven wat zich richt op COASTAR achtige ontwikkelingen langs de gehele Nederlandse kust.
- Ten aanzien van grondwateronttrekkingen is landelijk via de Unie van Waterschappen veel aandacht voor hoe bij de waterschappen wordt gemonitord en geregistreerd. Binnen

Delfland wordt dit proces op korte termijn op orde gebracht door gegeven en informatie van grondwateronttrekkingen en infiltraties op orde en beschikbaar te maken.

Bodemdaling

Tijdens de informatieve VV van januari 2021 is een stand van zaken gepresenteerd over de landelijke onderzoeksprogramma's en de bodemdalingsthema's uit de bodemdaling strategie. In mei 2021 is de Leidraad Bodemdaling opgeleverd. De leidraad is ontwikkeld als onderdeel van de landschapstafel Bijzonder Provinciaal Landschap Midden-Delfland, waarin gemeente Midden-Delfland, Hoogheemraadschap van Delfland, LTO Noord afdeling Delflands Groen, provincie Zuid-Holland en andere partijen samenwerken. Eind 2021 is de VV per brief geïnformeerd over de resultaten van de evaluatie van de in 2018 opgestelde bodemdalingstrategie Delfland.

Programmalijn Klimaatadaptatie en hemelwater

Doel: Een klimaatbewuste regio die goed is voorbereid op klimaatverandering. Eén van de grootste uitdagingen in Nederland is klimaatverandering. Het oppervlaktewatersysteem kan de huidige hoosbuien aan, maar toekomstige, heftigere en frequentere hoosbuien niet. Ook langdurige perioden van droogte en toenemende temperaturen vormen een steeds groter probleem. De mate van verharding binnen het beheergebied stelt ons eveneens voor uitdagingen.

We werken aan een integrale aanpak om deze problemen het hoofd te bieden. Het toekomstbeeld is een klimaatbestendige regio. Iedereen heeft daar belang bij en kan daaraan bijdragen. We sluiten aan bij initiatieven uit de samenleving, werken verbindend en stimuleren water- en klimaatbewustzijn.

In 2021 hebben we de volgende resultaten behaald:

- Eind november 2021 is de Regionale Samenwerkingsovereenkomst Klimaatadaptatie Delfland tussen 17 partijen getekend, waaronder 12 gemeenten, 2 drinkwaterbedrijven, de provincie Zuid-Holland en de hoogheemraadschappen van Delfland en Schieland en de Krimpenerwaard. Deze heeft tot doel om de aanpassing van de regio aan extremer weer te versnellen en de onderlinge samenwerking op dit vlak te versterken.
- Door middel van twee stimuleringsregelingen dragen wij bij aan het vergroten van het bewustzijn van particulieren, bedrijven en instellingen en ondersteunen wij de realisatie van klimaat adaptieve maatregelen. De stimuleringsregelingen waren medio 2021 uitgeput. Er zijn in totaal 436 van de 450 aanvragen gehonoreerd. Daarnaast zijn 13 aanvragen ondersteund die een bijdrage leverden aan het vergroten van de maatschappelijke beweging richting een klimaatbestendige regio.
- Het bestaande netwerk Klimaatkrachtig Delfland is uitgebreid. Inmiddels bestaat het netwerk uit 108 partners (overheden, ondernemers, adviseurs, (onderwijs)instellingen, etc.). Ten behoeve van het (verder) activeren, verbinden en inspireren van partners zijn twee 'Klimaatkrachtig on Tour' webinars georganiseerd. De website klimaatkrachtig.nl is verder ontwikkeld en uitgebreid met een projectenkaart.
- Met 2 tuincentra zijn samenwerkingsafspraken gemaakt en Klimaatpleinen gerealiseerd, en hebben diverse acties op de winkelvloer plaatsgevonden om inwoners te stimuleren klimaat adaptieve maatregelen te nemen.
- Met steun van Delfland zijn tien groenblauwe schoolpleinen gerealiseerd. Deze zorgen voor vergroting van de waterbergingscapaciteit en het bewustzijn en vormen een stimulerende leeromgeving voor de kinderen.
- Om de beweging te ondersteunen zijn voor 3 projecten Klimaatkrachtig Delfland Keurmerken uitgereikt (2 aan scholen in Voorburg en 's Gravenzande en 1 aan een woningbouwcorporatie in Den Haag).
- Samen met de gemeente Delft en KlimaatMaat is de BUItenkans- campagne voor inwoners van Delft gelanceerd. Deze campagne is erop gericht om na een hoosbui met wijkbewoners het gesprek aan te gaan over hoe zij zelf kunnen bijdragen aan het voorkomen van wateroverlast.
- Met de woningbouwcorporatie Haag Wonen zijn samenwerkingsafspraken gemaakt. Doel is om 2022 te komen naar langjarige afspraken.

- We hebben een menukaart ontwikkeld voor het duurzaam inrichten van eigen terreinen van Delfland. Hierin zijn naast klimaatadaptatie en biodiversiteit ook energieneutraliteit, circulariteit en broeikasgassenreductie meegenomen. Op deze manier kunnen de duurzaamheidsmogelijkheden voor terreinen integraal worden bekeken en kan Delfland een voorbeeldrol naar de omgeving vervullen.
- Er is een methodiek ontwikkeld voor het bepalen van de veerkracht van het gebied met betrekking tot wateroverlast. Deze vormt een van de bouwstenen van een in 2022 op te leveren strategie Voorkomen Wateroverlast.
- We hebben een bijdrage geleverd aan de actualisatie van het programma van eisen van het Convenant Klimaatadaptief Bouwen en de implementatie ervan.
- We hebben een eerste stap gezet in het ontwikkelen van een monitoringsmethodiek waarmee we kunnen vaststellen of we op koers liggen voor een klimaatbestendige regio in 2050.

3.3.2 Exploitatie: wat heeft het gekost?

Programmalijn (Bedragen* € 1 miljoen)	Primitieve begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Jaarrekening 2021
Waterkwantiteit	36,6	36,0	34,3
Grondwater & bodemdaling	0,1	0,1	0,1
Klimaatadaptatie & hemelwater	3,5	2,2	1,9
Totaal	40,2	38,3	36,3

Toelichting exploitatie

De onderschrijding van de actuele begroting met € 2,0 miljoen is als volgt samengesteld.

Programmalijn Waterkwantiteit

De onderschrijding van € 1,7 miljoen is als volgt samengesteld:

- Lagere kosten en opbrengsten voor onderhoudswerken baggeren van per saldo € 1,9 miljoen. De uitvoerende werkzaamheden voor baggerseizoen 2021/2022 vinden, in tegenstelling tot wat bij de Begroting en BURAP werd verwacht, allemaal in 2022 plaats. De oorzaken zijn onder andere corona, disputen met aannemers en de complexiteit van wetgeving (o.a. rondom PFAS) in combinatie met het zoeken naar en vervolgens onderhandelen met geschikte afzetlocaties;
- Lagere materiele kosten voor kunstwerken waterbeheer als gevolg van minder stuwen door gunstiger weer en minder bouwkundig onderhoud door vertraagde aanbesteding van € 0,2 miljoen.
- Hogere personele kosten van € 0,4 miljoen als gevolg van een grotere inzet op waterpeil dan begroot.

Programmalijn Klimaatadaptatie & hemelwater

De onderschrijding op het exploitatiesaldo van € 0,3 miljoen is het gevolg van lagere kosten voor de afhandeling van subsidieaanvragen klimaatadaptatie, minder externe (fysieke) activiteiten en samenwerkingsprojecten met het partnernetwerk door COVID-19 en lagere inzet van personeel.

3.3.3 Investeringsuitgaven

Programmalijn (Bedragen* € 1 miljoen)	Geraamde investerings primitieve begroting 2021	Geraamde investerings bijgestelde begroting 2021	Gerealiseerde investerings jaarrekening 2021
Waterkwantiteit	8,0	6,0	5,5
Saldo programma	8,0	6,0	5,5

Toelichting investeringsuitgaven

In de bijgestelde begroting zijn de investeringsuitgaven verlaagd, omdat de onderhoudsstaat van de gemalen beter is dan eerder aangenomen en in verband met vertragingen in de voorbereidingen door corona. De werkelijke realisatie is nog iets verder achtergebleven waardoor een deel van de werkzaamheden aan gemalen verschuiven naar 2022 omdat de beperkende coronamaatregelen praktisch geheel 2021 van kracht bleven.

3.4 Waterketen

3.4.1 Programmalijnen

Binnen het programma Waterketen zijn de volgende vier programmalijnen onderscheiden:

- Transporteren, zuiveren en slibverwerking
- Samenwerken in de afvalwaterketen
- Duurzaam en circulair
- Energie- en klimaatneutraal

Richting een circulaire waterketen

Doel: Delfland is onderdeel van de waterketen. Onze kerntaken zijn het transporteren en zuiveren van het afvalwater. Dit doen we duurzaam, en in samenwerking met de andere waterketen-partners. We streven naar een toekomstgerichte waterketen-transitie van lineair naar circulair.

In 2021 zijn stappen gezet in het verder ontwikkelen en professionaliseren van de waterketen. De strategie transitie waterketen 2050 is in het voorjaar 2021 door het bestuur vastgesteld en verwerkt in een programma aanpak. Aan de monitoring van de voortgang wordt momenteel gewerkt en in de loop van 2022 zal een voorstel worden gedaan voor een prestatie-indicator.

Het onderzoek naar de toekomstige mogelijkheden voor besturing en beheer van de waterketen loopt nog, hierover zal in 2022 meer duidelijk worden en richting aan worden gegeven. Richting 2025 zullen de resultaten zichtbaar worden.

In 2021 heeft de verenigde vergadering ingestemd met het voorlopige voorkeursalternatief nieuwbouw voor de AWZI de Groote Lucht. Dit voorkeursalternatief is uitgewerkt naar een referentieontwerp. In 2022 zullen de verdere keuzes over de Groote Lucht voorgelegd worden aan de VV.

In 2021 is het project Verduurzaming AWZI Houtrust afgerond. Houtrust is hiermee één van de meest duurzame zuiveringen van Nederland. De CO₂ die vrijkomt bij het opwekken van groengas uit biogas wordt afgevangen, vloeibaar gemaakt en verkocht ten bate van de

glastuinbouw. Doordat er ook aanpassingen zijn gedaan aan het gistingsproces gaat dit allemaal met minder gebruik van energie. Delfland is het enige waterschap dat het biogas van al haar zuiveringen omzet in groen gas én op Houtrust ook nog eens het CO2 afvangt en duurzaam inzet in de glastuinbouw.

De verkoop van groengas en de duurzaamheidscertificaten heeft in 2021 meer opgeleverd dan eerst werd aangenomen. De markt van groengas en duurzaamheidscertificaten is heel onvoorspelbaar en dat heeft in 2021 in ons voordeel gewerkt. Wel merken we dat het afzetten van de duurzaamheidscertificaten wat moeizamer wordt doordat veel busmaatschappijen overstappen naar elektriciteit en niet meer naar groen gas. Dat blijft ook voor het komende jaar een aandachtspunt.

In onderstaande paragrafen worden de resultaten per programmalijn weergegeven.

Programmalijn Transporteren, zuiveren en slibverwerking

Doel: Delfland transporteert en zuivert afvalwater en verwerkt adequaat het vrijkomende zuiveringsslib. Daarbij optimaliseert Delfland de doelmatigheid, duurzaamheid en toekomstbestendigheid van het werkproces.

Prestatie-indicator

Het verwijderingsrendement van stikstof en fosfaat bepaalt de effectiviteit van de zuivering.

Prestatie-indicator met streefwaarde	Begroting 2021	Jaarrekening2021
Verwijderingsrendement stikstof	80%	82%
Verwijderingsrendement fosfaat	80%	81%

In 2021 is de visie Proces automatisering vastgesteld en deze wordt momenteel geïmplementeerd. Ook met het onderhoudsbeheersysteem zijn verdere stappen gemaakt. Dit gecombineerd met het verder invoeren van assetsturing heeft ervoor gezorgd dat we een beter overzicht hebben en zullen behouden van de installaties en de staat van onderhoud. Dit maakt het onderhoud voorspelbaar, beter te plannen en verkleint de kans op incidenten.

Ten aanzien van de collectieve zuivering en de realisatie van de zoetwaterfabriek is er in 2021 veel vertraging opgetreden. Het ministerie van Infrastructuur en waterstaat heeft in mei 2021 aangekondigd met strenge normering te komen voor Bromaat. Het gevolg hiervan is dat beide beoogde installaties naar verwachting niet kunnen voldoen aan deze nieuwe normgeving. Momenteel (april 2022) is nog steeds de precieze definitie van de nieuwe norm niet bekend en kunnen de ontwerpen niet worden afgerond of aangepast. Dit betekent een vertraging van beide projecten van minimaal 1 jaar.

Programmalijn Samenwerken in de waterketen

Doel: Optimaliseren van de doelmatigheid, duurzaamheid en toekomstbestendigheid van de waterketen door samen te werken met alle belanghebbende ketenpartners.

Prestatie indicator

De hoeveelheid rioolvreemd water (bijvoorbeeld regenwater) op de zuivering. Hoe minder, hoe beter dit is voor het zuiveringsproces. Dit betreft een resultaatafspraken uit het samenwerkingsverband Netwerk waterketen Delfland (NAD) en dient als incentive. Gemeenten en andere partijen hebben invloed op de hoeveelheid rioolvreemd water, door afkoppelen en andere rioleringsmaatregelen. Het meten gebeurt middels een analyse van de totalen op de AWZI's. Er wordt nu gewerkt aan een NAD-dataplatform waarin dit kan worden gekwantificeerd door data-analyse over de systemen heen, zodat dit per rioolbemalingsgebied kan worden bepaald.

Prestatie-indicator met streefwaarde	Begroting 2020	Jaarrekening 2020
Rioolvreemd water in %	1%	1%

Samen met gemeenten en drinkwaterbedrijven hebben we gewerkt aan het verder optimaliseren van de waterketen. Een van de optimalisatiepunten daarbij is het beter inzicht krijgen in elkaars data over rioolstelsels en overstorten. Hier zijn in 2021 grote stappen gezet. Hiermee krijgen we meer zicht op het influent en kunnen we het zuiveringsproces beter sturen. Met de verschillende waterketenteams werken we daarnaast aan het zoveel mogelijk rioolvreemd water uit het systeem te krijgen. Zodat alleen het water wat gezuiverd moet worden ook in de zuivering behandeld wordt.

Programmalijn Duurzaam en circulair

Doel: Delfland draagt bij aan de circulaire economie, die gericht is op het terugdringen van de negatieve gevolgen van ons handelen.

Prestatie-indicator

Het aandeel opdrachten waarin de duurzame/circulaire ambitie is meegenomen. We streven ernaar vanaf 2023 alle opdrachten van Delfland (inkoop en projecten) circulair uit te vragen conform het Grondstoffenakkoord, de transitieagenda voor de Bouw.

Prestatie-indicator met streefwaarde	Begroting 2021	Jaarrekening 2021
Opdrachten met duurzame/ circulaire ambitie	50%	49%

*Het percentage circulair uitgevraagde GWW-projecten is 71%

*Het percentage circulair uitgevraagd in het inkoopproces (diensten en leveringen) is 26%

Aandacht voor bewustwording en interne communicatie over de duurzame, circulaire ambities van Delfland en duurzaam opdrachtgeverschap heeft erin geresulteerd dat in totaal 49% van zowel de inkoop (diensten en leveringen) als GWW-projecten van Delfland duurzaam/circulair is uitgevraagd. Conform het grondstoffenakkoord GWW is in 2021 bij 71% van de GWW-projecten duurzaam/circulair uitgevraagd. Delfland streeft ook naar circulair uitvragen bij alle inkoop (diensten en leveringen) dit percentage is nu 26 %. In 2022 krijgt dit extra aandacht.

Programmalijn Energie- en klimaatneutraal

Doel: Delfland is in 2025 energieneutraal en in 2050 klimaatneutraal.

De strategie om te komen tot een energie- en klimaatneutraal waterschap en circulair waterschap, is in 2021 verder kracht bijgezet. Projecten in het uitvoeringsprogramma Energieneutraal 2025 zijn conform de meerjarenplanning in voorbereiding en/of uitvoering. Verder is de certificering niveau 3 van de CO2 prestatieladder geprolongeerd. De maatregelen in het bijbehorende CO2 reductieplan geven inzicht in de energiestromen en de CO2 voetafdruk en helpen ons om verdere stappen te zetten om de CO2-voetafdruk verder te verkleinen en zo de transitie naar een Energie en Klimaatneutraal en Circulair waterschap mogelijk te maken.

Prestatie-indicator

Prestatie-indicator met streefwaarde	Begroting 2021	Jaarrekening 2021 (prognose)
1) Energieneutraal in %	80	83
2) Hoeveelheid CO ₂ -uitstoot (in tonnen)	12.000 (CO ₂ prestatieladder)	6.500

Toelichting op afwijking prestatie

De cijfermatige onderbouwing van de streefwaarden voor het jaar 2021 is geprognosticeerd, omdat de gecontroleerde gegevens uit de Klimaatmonitor pas in het najaar van 2022 beschikbaar zijn. Hieronder volgt een toelichting op de definitieve cijfers van 2020.

1. Wij zijn energieneutraal wanneer ons energieverbruik (uitgedrukt in primaire energie: TJ) gelijk is aan de energie die wij opwekken uit duurzame bronnen die Delfland mag meerekenen (definitie energieneutraal UvW). Dit bereiken we door enerzijds ons energieverbruik terug te dringen en anderzijds duurzame energiebronnen te realiseren. De cijfers van 2020 laten zien dat Delfland op koers ligt met een percentage van 83% energieneutraliteit. Er is wat beter gescoord dan geprognostiseerd omdat in 2020 minder personenmobiliteit is geweest als gevolg van de pandemie.
2. We zijn klimaatneutraal wanneer we niet meer bijdragen aan klimaatverandering (geen uitstoot broeikasgassen). De totale CO₂-uitstoot van Delfland is in 2020 met 23 % gedaald ten opzichte van het jaar ervoor. Dat is te danken aan het volledig overstappen op windenergie voor de stroominkoop. Voorheen werd nog gebruik gemaakt van stroom uit biomassa. (De geprognostiseerde uitstoot van 12.000 is gebaseerd op basis van de oude CO₂ prestatieladdersystematiek, inmiddels kijken we naar de Klimaatmonitor. Zie het lange termijn overzicht.)

Prestatie indicator meerjarig verloop

Gerealiseerde waarden conform rekenmethodiek Klimaatmonitor					
Prestatie-indicatoren:	2017	2018	2019	2020	2021
Hoeveelheid CO ₂ -uitstoot (in tonnen)	18.226	19.834	8.478	6.547	6.500

Het aardgas- en brandstofverbruik voor transport van slib, bagger en zand zijn vanaf 2020 de belangrijkste oorzaak van de CO₂ uitstoot vanwege het volledig verduurzaamd stroomgebruik. Vanaf 2023 wordt weer een *significante* daling van de CO₂-uitstoot verwacht, als gevolg van het installeren van warmtepompen op de AWZI Harnaschpolder.

3.4.2 Exploitatie: wat heeft het gekost?

Programmalijn (Bedragen* € 1 miljoen)	Primitieve begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Jaarrekening 2021
Transporteren, zuiveren en slibverwerking	88,4	88,1	83,2
Samenwerken in de waterketen*	1,2	1,4	1,3
Duurzaam en circulair	2,3	0,3	0,4
Energie- en klimaatneutraal*	0,0	0,2	0,3
Totaal	91,9	90,0	85,2

*Deze programmalijn was in de Burap abusievelijk voor € 1,2 mln. i.p.v. € 1,4 mln. gepresenteerd. € 0,2 mln. behoort tot programmalijn Energie- en klimaatneutraal.

Toelichting exploitatie

Programmalijn Transporteren, zuiveren en slibverwerking

De onderschrijding van het exploitatiesaldo van € 4,9 miljoen is het gevolg van;

- Hogere incidentele baten uit HBE-certificaten en verkoop van groengas van € 3,0 miljoen vanwege de gestegen prijzen van gas en de hernieuwbare brandstof eenheden (HBE). Dit is incidenteel van aard;
- Hogere opbrengsten voor de behandeling van Grensoverschrijdend afvalwater van € 0,3 miljoen door voornamelijk afrekeningen uit voorgaande jaren;
- Lagere kosten van € 0,8 miljoen door uitstel naar 2022 van werkzaamheden voor het opruimen en afvoeren van de installatie Nieuwe Waterweg;
- Lagere kosten van € 1,3 miljoen door suppletieaangifte BTW voor de kosten en opbrengsten met betrekking tot groengas. Dit werkt voor € 0,7 miljoen structureel door in volgende jaren;
- Lagere kosten van € 0,1 miljoen voor het uitstellen door de aannemer naar 2022 van het omleggen van de persleiding Maassluis - De Groote Lucht;

- Hogere lasten van € 0,2 miljoen aan af te dragen vennootschapsbelasting als gevolg van een positief resultaat op groengas. Dit is incidenteel voor 2021;
- Per saldo hogere kosten door afwijkingen op diverse onderdelen in het zuiveringsproces van totaal € 0,2 miljoen;
- Hogere personele inzet van € 0,2 miljoen op onderhoud en procesautomatisering.

Programmalijs Duurzaam en circulair

Het hogere exploitatiesaldo van € 0,1 miljoen wordt veroorzaakt doordat er in 2021 een grotere inzet van de organisatie is gekoppeld aan deze programmalijs.

Programmalijs Energie- en klimaatneutraal

Het hogere exploitatiesaldo van € 0,1 miljoen wordt veroorzaakt doordat er in 2021 een grotere inzet van de organisatie is gekoppeld aan deze programmalijs.

3.4.3 Investeringsuitgaven

Programmalijs (Bedragen* € 1 miljoen)	Geraamde investerings primitieve begroting 2021	Geraamde investerings bijgestelde Begroting 2021	Gerealiseerde investerings jaarrekening 2021
Transporteren, zuiveren en slib verwerken	11,4	10,7	8,5
Saldo programma	11,4	10,7	8,5

Toelichting investeringsuitgaven

In de bijgestelde begroting waren de investeringsuitgaven verlaagd met € 0,7 miljoen, voornamelijk als van vertragingen in de uitvoering door externe factoren waaronder "Bromaat" voor € 4,8 miljoen en het besluit van de VV in december om de investering in de verduurzaming Houtrust op te nemen voor € 4,1 miljoen.

De belangrijkste afwijkingen zijn: vertraging EnergieNeutraal Delfland als gevolg van langere voorbereidingstijd (€ 0,9 miljoen), uitstel aanpak Primaire Slibpompen omdat uit de aanbesteding een hogere inschrijving kwam dan verwacht (€ 0,6 miljoen) en uitstel van de collectieve zuivering en daarmee ook het effluentgemaal (€ 0,7 miljoen).

3.5 Financiën

3.5.1 Programmalijnen

Binnen het programma Financiën zijn er drie programmalijnen onderscheiden:

- Financiële producten
- Regionale belastinggroep
- Onvoorzien, frictiekosten, indexering en reserves

In onderstaande paragrafen worden de resultaten per programmalijn weergegeven.

Programmalijn Financiële producten

Doel: beheersing van de concernfinanciën.

In 2021 hebben we ingezet op versterking van de financiële functie en een groeimodel van de nieuwe begrotingsmethodiek Zero Based Budgeting (ZBB) geïmplementeerd. In 2022 en 2023 gaan we dit door ontwikkelen om hiermee op termijn een betere sturing te kunnen geven. Ook hebben we de voorbereidingen getroffen voor de implementatie van e-facturatie in 2022. De P&C -producten zijn in 2021 conform planning opgeleverd en in 2022 heeft de accountant een goedkeurende controleverklaring over 2021 afgegeven.

De nota reserves en voorzieningen en de kostentoedelingsverordening zijn geactualiseerd en in november 2021 door de VV vastgesteld. De hieruit voortvloeiende nieuwe systematiek voor de analyse van het jaarresultaat en de toerekening van het resultaat naar de reserves is in de begroting 2022 verwerkt. Hiernaast is in 2021 het pand in Kijkduin verkocht.

Prestatie-indicatoren

Prestatie-indicator met streefwaarde	Begroting 2021	Jaarrekening 2021
Netto schuldquote (schuldpositie gerelateerd aan omzet)	251%	243%
Externe financiering in % vaste activa	82%	80%
Vrije kasstroom (in € miljoen)	8,2	21,0

De lagere NSQ wordt veroorzaakt door een hogere vrije kasstroom (€ 8,2 miljoen geraamd en € 21 miljoen werkelijk). De hogere vrije kasstroom is het gevolg van enerzijds lagere investeringsuitgaven en anderzijds een hoger voordelig exploitatiesaldo dan geraamd. Dit laatste werd met name veroorzaakt door dat er sprake was van lagere uitgaven voor bijvoorbeeld baggeren en ontmanteling van de slibinstallatie De Nieuwe Waterweg en hogere inkomsten door bijvoorbeeld groen gas en verkoop van onroerend goed. De PI externe

financiering in % vaste activa daalt door de lagere investeringsuitgaven dan geraamd. Voor het derde jaar achter elkaar is het gelukt om de tarieven gelijk te houden zoals afgesproken in het bestuursakkoord. Tegelijkertijd is de netto schuldquote gedaald tot onder de afgesproken streefwaarde voor deze bestuursperiode van 250%. De Schuldquote bedraagt eind 2021 243%. Dit is gelukt terwijl tegelijkertijd de investeringen grotendeels volgens de daarvoor opgestelde ramingen zijn uitgevoerd.

Aflossingscapaciteit en kasstroom (bedragen*€ 1 miljoen)	Begroting 2021	Jaarrekening 2021
<i>1 Kasstroom uit exploitatie</i>		
Totale opbrengsten	254,9	268,2
Totale lasten	-238,2	-243,4
Afschrijvingen	40,2	39,6
Mutatie vorderingen en schulden		-0,2
1 Totaal kasstroom exploitatie	56,9	64,3
<i>2 Kasstroom investeringen</i>	-30,9	-25,6
Subtotaal kasstroom (vóór verplichte aflossing)	26,0	42,5
<i>3 Kasstroom aflossingen</i>		
Aflossingen PPS-leningen en overige leningen	-17,7	-17,7
Totale vrije kasstroom (na verplichte aflossing)	8,3	21,0

Programmalijn Regionale Belasting Groep (RBG)

Doel: financiering van de waterschapstaken door het tijdig, juist en volledig opleggen van belastingaanslagen, het opnemen in de begroting van verplichte stelposten, en het vormen en muteren van reserves en voorzieningen.

De RBG heeft naast de reguliere taken in 2021 aandacht besteed aan de zogenaamde Kinderopvangtoeslagaffaire (KOTA) en de lagere gebruikshoeveelheden van meetbedrijven als gevolg van de Corona-beperkingen. In 2021 heeft dit geleid tot kwijtschelding en terugbetaling. De KOTA-kosten zijn volledig gecompenseerd door het rijk. Dit betreft de officieel door het rijk aangemerkte KOTA -gedupeerden. Aan hen worden alle vorderingen kwijtgescholden en de eerder betaalde heffingen terugbetaald.

Over de Corona-compensatie wordt nog gesproken met de rijksoverheid. De afspraak is dat de schade, voorzien van een controleverklaring van de accountant, wordt vergoed voor de lagere zuiveringsheffing van tabel en meetbedrijven en de verlaagde invorderingsrente voor zowel 2020 als 2021. Dit kan pas in de loop van 2022 worden afgewikkeld. De verwachte te ontvangen compensatie bedraagt circa € 4 miljoen over de jaren 2020 en 2021 samen. In de jaarstukken over 2021 is geen rekening gehouden met deze compensatie.

Programmalijn Onvoorzien, frictiekosten, indexering en reserves

Doel: Goed voorbereid zijn op onvoorziene uitgaven.

De onvoorziene uitgaven en prijsbijstellingen zijn in 2021 verantwoord als onderdeel van de kosten per programmalijn. De door de VV vastgestelde dotaties en onttrekkingen aan reserves hebben daadwerkelijk plaatsgevonden.

3.5.2 Exploitatie: wat heeft het gekost?

Programmalijn (Bedragen* € 1 miljoen)	Primitieve begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Jaarrekening 2021
Financiële producten	2,4	3,9	2,5
De Regionale Belasting Groep	7,7	7,5	7,6
Onvoorzien, frictiekosten, indexering en reserves*	6,6	15,1	15,3
Subtotaal	16,7	26,5	25,4
Taakstelling	-2,3	0,0	0,0
Algemene dekkingsmiddelen	-235,5	-237,1	-236,4
Totaal programma Financiën	-221,1	-210,6	-211,0

Toelichting exploitatie

De onderschrijding van de actuele begroting met € 0,4 miljoen is als volgt samengesteld.

Programmalijn Financiële producten

De onderschrijding van het exploitatiesaldo van € 1,4 miljoen wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de niet begrote opbrengst uit de verkoop van het voormalig kantoorpand Kijkduin aan de gemeente Den Haag voor € 1,5 miljoen. Daarnaast is sprake van:

- Hogere opbrengst uit dividend van de Waterschapsbank van € 0,3 miljoen vanwege nog niet uitgekeerde bedragen over 2019 en 2020;
- Hogere eindafrekening van € 0,1 miljoen voor de Financiële eenheid door extra inhuur van personeel vanwege vertraging op het E-facturatie project;
- Niet begrote kosten voor de eindheffing van de werkkostenregeling van € 0,2 miljoen.
- Overige kosten van € 0,1 miljoen.

Programmalijn Regionale Belasting Groep

De overschrijding van het exploitatiesaldo van € 0,1 miljoen betreft het door de RBG doorbelaste waterschapsaandeel voor de kosten van DigiD en Mijn overheid.

Programmalijn Onvoorzien, frictiekosten, indexering en reserves

De overschrijding van € 0,2 miljoen op het exploitatiesaldo is het gevolg van de afwikkeling van het geschil met de belastingdienst inzake de teruggevorderde BTW tot en met 2015.

Programmalijn Algemene dekkingsmiddelen

De onderschrijding op het exploitatiesaldo van € 0,7 miljoen wordt veroorzaakt door:

- Lagere opbrengsten uit belastingheffing van per saldo € 0,5 miljoen (inclusief de KOTA-vergoeding). Zie voor de toelichting de paragraaf 3.5.3 Waterschapsbelastingen.
- Lagere legesopbrengsten van € 0,2 miljoen doordat de incidentele opbrengsten voor de projecten A16 en A24 Blankenburgverbinding lager zijn uitgevallen dan begroot.

3.5.3 Waterschapsbelastingen

Belastingsoorten

We heffen de in de onderstaande tabel opgenomen belastingen:

Belastingsoort	Heffingsmaatstaf	Belastingplichtig
Watersysteemheffing:		
- ingezetenen	Woonruimte	Ingezetenen (hoofdbewoner)
- gebouwd	Waarde WOZ	Eigenaar gebouwde onroerende zaken
- ongebouwd (overig)	Oppervlakte van de onroerende zaak (aantal hectares)	Eigenaar ongebouwde onroerende zaken
- ongebouwd (wegen)	Oppervlakte van de onroerende zaak (aantal hectares)	Eigenaar ongebouwde onroerende zaken
- natuur	Oppervlakte van de onroerende zaak (aantal hectares)	Eigenaar natuurterrein
Verontreinigingsheffing	Vervuilingswaarde (v.e.'s)	Lozers vanuit woonruimten (hoofdbewoner) en bedrijven
Zuiveringsheffing	Vervuilingswaarde (v.e.'s)	Lozers vanuit woonruimten (hoofdbewoner) en bedrijven
Legesheffing	Watervergunningaanvraag of -wijziging	Aanvrager van de dienst
Precariobelasting	Volgens tarieventabel	Het hebben van voorwerpen onder, op of boven grond, water

Belastingeenheden en -opbrengsten watersysteem en zuivering

In de twee volgende tabellen zijn respectievelijk de geraamde en de werkelijke aantallen belastingeenheden en belastingopbrengsten van de watersysteem- en zuiveringsheffing vermeld. De vermelde aantallen en opbrengsten zijn bruto, dus met kwijtschelding (ingezetenen) en oninbaarheid van opgelegde aanslagen is geen rekening gehouden.

Belastingeenheden

Belastingsoort	Eenheid	Begroting 2021	Burap 2021 (prognose)	Rekening 2021
Watersysteemheffing:				
Ingezetenen	Huishoudens	529.400	529.000	528.700
Gebouwd	WOZ (miljoen)	188.649	191.366	193.176
Ongebouwd (overig)	Hectare	14.500	14.000	14.300
Ongebouwd (wegen)	Hectare	4.500	4.650	4.700
Natuur	Hectare	2.700	3.000	3.000
Verontreinigingsheffing	Verv. eenheid	400	400	400
Zuiveringsheffing tot.	Verv. eenheid	1.508.100	1.525.800	1.480.100
-woningen	Verv. eenheid	1.201.400	1.224.000	1.190.000
-bedrijven	Verv. eenheid	306.700	301.800	290.100

Zuiveringsheffing

Zuiveringsheffing	Volumeontwikkeling				Belastingopbrengsten (* € 1.000)		
	Eenheid	Aantal Begroting 2021 (A)	Aantal Jaarrekening 2021(B)	Delta Eenheden (B-A)	Begroting 2021 (C)	Jaarrekening 2021 (D)	Delta (D-C)
Zuiveringsheffing 2021	Vervuilingseenheden	1.508.100	1.480.100	-28.000	141.007	138.387	-2.620
Oninbaarheid	Vervuilingseenheden	-31.900	-17.000	-14.900	-2.983	-1.591	1.392
Vrijval reservering kwijtschelding voorgaande jaren						262	-262
Zuiveringsheffing vorige jaren						-1.893	-1.893
Totaalopbrengsten		1.476.200	1.463.100	-13.100	138.024	135.165	-3.383

Zuiveringsheffing

De opbrengsten uit de zuiveringsheffing dalen met circa € 3,4 miljoen (2,3%). Dit wordt veroorzaakt door de lagere opbrengsten uit de zuiveringsheffing voor bedrijven voor zowel het jaar 2021 (16.600 v.e.) als voorgaande jaren (20.240 v.e.). De opbrengsten uit de zuiveringsheffing voor bedrijven zijn lager door het lagere waterverbruik bij de meetbedrijven als gevolg van de coronamaatregelen.

Daarnaast is sprake van lagere opbrengsten door lagere vervuilingseenheden (11.400 v.e.) voor huishoudens dan de te hoge inschatting in 2020 bij het opstellen van de begroting 2021. De lagere opbrengsten worden deels gecompenseerd door de lager uitgevallen oninbaarheid voor zowel bedrijven als huishoudens (€ 1,4 mln.). Hierin is € 0,3 miljoen opgenomen voor de tegemoetkoming van het Rijk voor de kwijtschelding van verschuldigde belastingen van gedupeerde huishoudens uit de kinderopvangtoeslagenaffaire (KOTA).

Naast de compensatieregeling KOTA kunnen waterschappen mogelijk schade verhalen bij het rijk i.v.m. beperkende maatregelen door Corona voor wat betreft de zuiveringsheffing bedrijven 2020 en 2021 en de verlaagde invorderingsrente in 2020 en 2021. Ten tijde van het opstellen van de jaarstukken 2021 vindt hierover aparte afstemming met de RBG en de accountant plaats. De mogelijke vergoeding van ruim € 4 miljoen zal in 2022 aangevraagd en uitbetaald worden en zal in de Burap 2022 worden verwerkt.

Watersysteemheffing

Watersysteemheffing		Volumeontwikkeling			Belastingopbrengsten (* € 1.000)		
Belastingsoort	Eenheid	Aantal Begroting 2021 (A)	Aantal Jaarrekening 2021 (B)	Delta Eenheden (B-A)	Begroting 2021 (C)	Jaarrekening 2021 (D)	Delta (D-C)
-ingezetenen	Huishoudens	529.400	528.700	-700	65.270	65.182	-88
-gebouwd	WOZ (* € 1 miljard)	188.649	193.176	4.527	37.475	38.249	774
-ongebouwd en natuur		21.700	22.000	300	3.398	3.488	90
Kwijtschelding	Huishoudens	-67.000	-53.900	13.100	-8.260	-6.644	1.616
Oninbaarheid	Huishoudens	-9.500	-10.900	-1.400	-1.171	-1.351	-180
Oninbaarheid	Gebouwd					-4	-4
Verontreinigingsheffing	Vervuilingseenheden	400	400	0	37	38	1
Vrijval reservering kwijtschelding en oninbaar voorgaande jaren						1.520	-1.520
Voorgaande jaren gebouwd						370	370
Totaalopbrengsten					96.749	100.848	1.059

Watersysteemheffing

De opbrengsten uit de watersysteemheffing zijn € 1,1 miljoen hoger dan begroot (1,1%). Deze stijging wordt voornamelijk door kwijtschelding veroorzaakt. De kwijtschelding is € 1,6 miljoen lager uitgevallen. Hierin is ook een KOTA-vergoeding van € 0,1 miljoen opgenomen. Er is geen aantoonbare schade op het vlak van kwijtschelding of oninbaar als gevolg van Corona.

Daarnaast is de categorie gebouwd toegenomen met € 0,8 miljoen. Hiervoor heeft in de Burap al opwaartse bijstelling van de prognose plaatsgevonden. De oninbaarheid is iets hoger dan verwacht uitgevallen, namelijk € 0,2 miljoen. De afwikkeling van de watersysteemheffing van voorgaande jaren is € 0,4 miljoen.

3.6 Organisatie en bestuur

Delfland wil een succesvolle, toekomstgerichte en lerende organisatie zijn. Onze omgeving verandert snel door bijvoorbeeld klimaatverandering, digitalisering en de komst van de Omgevingswet. In het Programma Organisatie en Bestuur staan alle werkzaamheden die bijdragen aan het functioneren van onze organisatie in deze omgeving.

3.6.1 Programmalijnen

Binnen het programma Organisatie en bestuur zijn drie programmalijnen onderscheiden:

- Personeel en organisatie; in deze programmalijn zijn tevens opgenomen de onderdelen Digitalisering en digitale transformatie en Innovatie
- Regulering en toezicht
- Communicatie en crisisorganisatie

In onderstaande paragrafen zijn de resultaten per programmalijn weergegeven.

Programmalijn Personeel en organisatie

Doel: Delfland blijft in beweging: wij zijn extern georiënteerd en zetten in op continue verbetering. Kennisdeling en duurzame inzetbaarheid staan centraal. We houden oog op veiligheid en gezondheid van medewerkers. Daarnaast willen we een aantrekkelijke werkgever zijn.

In het kader van Samenspel is in 2021 veel aandacht uitgegaan naar het verbeteren van de sturing, de ontwikkeling van de nieuwe begrotingsmethodiek en de ontwikkeling van het Management Development programma.

Verder hebben we uitvoering gegeven aan het plan van aanpak ten aanzien van veiligheid. De verwachte realisatie is eind 2022 gereed.

Strategisch personeelsbeleid heeft in 2021 vorm gekregen in de implementatie van de nieuwe gesprekscyclus (Goed in Gesprek), die eigenaarschap bij medewerkers voor resultaat en ontwikkeling vergroot. Daarnaast is voor Strategische personeelsplanning (SPP) een nieuwe meer kwalitatieve opzet van het instrument ontwikkeld en toegepast binnen enkele afdelingen. We streven ernaar dat in 2022 alle afdelingen een plan van aanpak gereed hebben op basis van de gehouden SPP-sessies.

In het kader van de invoering Omgevingswet is het participatiebeleid ontwikkeld en in 2021 vastgesteld. Dit beleid ondersteunt de afweging in welke participatie trajecten wel of niet in te stappen.

Prestatie-indicator

Prestatie-indicator met streefwaarde	Begroting 2021	Jaarrekening 2021
Medewerkersmotivatie	7,5	7,3
TRCF (de mate van veiligheid in de organisatie, uitgedrukt in het aantal ongelukken per miljoen gewerkte uren)	5	2,5

1. De medewerkersmotivatie uitgedrukt in een cijfer voor werkplezier. Deze is opgebouwd uit verschillende aspecten, onder andere hoe ervaart de medewerker het werk, de organisatie, leidinggevende, zijn invloed, beloning. In het najaar van 2021 heeft een nieuw onderzoek plaatsgevonden en is 7,3 gescoord. We zagen dat er een grotere herstelbehoefte is bij medewerkers.
2. De mate van veiligheid in de organisatie, uitgedrukt in het aantal ongelukken per miljoen gewerkte uren (TRCF: *Total Recordable Case Frequency*). In de TRCF worden de volgende meldingen opgenomen als gevolg van een arbeidsongeval: EHBO of gering letsel, doktersbehandeling, vervangend werk, verzuim en dodelijke afloop. Het gebruik van de TRCF als PI bevordert het bewust omgaan met veiligheid. Het maakt zichtbaar dat meldingen consequent worden gedaan en dat gestructureerde monitoring plaatsvindt van de afhandeling daarvan. De streefwaarde van de PI is voor Delfland gesteld op 5. In paragraaf 4.6 Bedrijfsvoering wordt ingegaan op het aantal gemelde incidenten.

Digitalisering en digitale transformatie

Doel: Delfland hanteert digitale transformatie als strategisch instrument voor verbetering van primaire en ondersteunende werkprocessen en systemen. Medewerkers hebben de kennis en vaardigheden om de digitaliseringskansen te benutten en om bedreigingen (privacy, cybersecurity) het hoofd te bieden. Delfland behandelt informatie als cruciale productiefactor en voldoet aan relevante wet- en regelgeving.

Digitalisering

In 2021 hebben we weinig informatievoorziening (IV)-projecten voor de business uitgevoerd door beperkte ICT-capaciteit, de extra inspanningen op het gebied van cybersecurity en het onvoldoende op orde zijn van de basis op meerdere onderdelen binnen de IV, zoals het wijzigingsbeheer en het functioneel beheer.

Informatiebeveiliging

We hebben het in 2020 gestarte traject om meerdere beveiligingsmaatregelen (zowel voor de kantooromgeving als procesautomatisering) in te voeren, in 2021 aangescherpt en projectmatig gecontinueerd. Ook hebben we de capaciteit binnen het ICT-domein substantieel vergroot en substantiële beveiligingsmaatregelen doorgevoerd om ons te beschermen tegen cyberaanvallen en mogelijke cyberaanvallen te detecteren.

Ondersteuning bedrijfsprocessen

We hebben een nieuw zaakstelsel geïmplementeerd voor het vergunningenteam en het klant contactcentrum (KCC), onder andere ter ondersteuning van de reguleringsprocessen en de implementatie van de omgevingswet en de aansluiting op het digitaal stelsel (DSO). Ter voorbereiding op de start van de Omgevingswet medio 2022 zijn verdere stappen gezet op de onderwerpen voor het DSO, het zaakstelsel en de waterschapsverordening.

Versterken toekomstbestendige informatievoorziening

Ter versterking van de basis van onze informatievoorziening hebben we geprioriteerd welke projecten uitgevoerd worden, een visie opgesteld op de inrichting van de IV-keten en het wijzigingsproces versterkt. Ook is in 2021 stevig geïnvesteerd in werving van nieuw personeel. Dit loopt door tot 2023. Deze bouwstenen zijn nodig om Delfland beter te kunnen ondersteunen, ook op het gebied van de digitale transformatie en cybercriminaliteit. Om de organisatie te helpen bij het online en digitaal samenwerken implementeren we Office365. Inmiddels is ongeveer 70% van de afdelingen volledig gemigreerd.

Wet, regelgeving en normenkaders IV

We hebben gewerkt aan het verder inrichten en borgen van informatiebeveiliging en privacy binnen de werkprocessen van Delfland om te gaan voldoen aan de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) en de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). Daarbij zijn de benodigde rollen en verantwoordelijkheden voor security en privacy binnen de IV-keten verder geconcretiseerd.

De landelijke waterschapsaudit BIO/AVG, die is gehouden van november 2021- januari 2022, is voorbereid en uitgevoerd. Het resultaat van deze audit (planning voorjaar 2022) geeft aan waar we staan en wat er nodig is om verder te groeien naar volwassenheidsniveau 3, en daarna naar 4 conform de ambitie van de waterschapsector. De volgende audit is in het najaar 2023/begin 2024.

Bewustwording

In 2021 zijn vier voorlichtingsbijeenkomsten Informatiebeveiliging en Privacy georganiseerd voor (nieuwe) medewerkers. Er is een phishingmail-actie gehouden en de e-learning Informatiebeveiliging en Privacy is gecontinueerd. Er is een cursus opgezet voor het veilig werken binnen Office365. Tenslotte hebben we deelgenomen aan diverse (landelijke) crisis-oefeningen. De resultaten hiervan worden gebruikt om de incident- en calamiteitenprocessen verder aan te scherpen op het vlak van cyber-incidenten.

Incidenten

We hebben acht datalekken (persoonsgegevens) afgehandeld, waarvan de gevolgen beperkt waren en melding bij de Autoriteit Persoonsgegevens niet nodig was. Een aantal datalekken vormde aanleiding tot het aanscherpen van procedures en werkwijzen. Er hebben zich geen security-incidenten voorgedaan die de betrouwbaarheid van de dienstverlening van Delfland hebben beïnvloed. Eind 2021 was er een wereldwijde kwetsbaarheid in software (Apache Log4J) die ook bij Delfland wordt gebruikt. We hebben de kans op eventuele gevolgen geminimaliseerd zonder schade voor onze dienstverlening.

Digitale Transformatie

In 2021 is de strategische verkenning afgesloten en omgezet in een meerjarig ontwikkelprogramma zoals beschreven in het WBP6. De aandacht lag met name in de meerwaarde van digitale innovaties. De in 2020 gelegde basis om digitale innovaties te onderzoeken en te beoordelen is in 2021 aangescherpt naar aanleiding van de leerpunten. De proeven met digitale monitoring van vispassages en de inzet van satellietmonitoring ten behoeve van de waterkwaliteit zijn succesvol verlengd. Ook zijn experimenten op het gebied van monitoring van riool overstorten en het optimaliseren van de programmering van de waterkeringen uitgevoerd en afgerond. Op het gebied van data gedreven werken is de meerwaarde aangetoond bij het verminderen van handmatig werk en het nemen van betere beslissingen op basis van data, zoals het maken van een onderhoudsplanning.

Innovatie

Doel: Ontwikkeling van kennis en stimuleren van innovaties gericht op het creëren van maatschappelijke meerwaarde. Het stimuleren van een innovatiecultuur waarbij Delflanders zich uitgenodigd voelen om opgaven innovatief en in externe netwerken aan te pakken en nieuwe ideeën en benaderingen uit te proberen. Doorbraken realiseren in de wijze waarop wij primaire processen uitvoeren.

Vanuit het innovatiefonds heeft Delfland 29 innovatieprojecten gefinancierd voor een totaalbedrag van bijna € 0,8 mln. Er zijn 7 nieuwe projecten gestart, 8 projecten zijn afgerond. De bij de innovatiefondsprojecten opgedane inzichten worden actief gedeeld in de etalage van Winnovatie, het gezamenlijk innovatieplatform van de waterschappen met tevens een crowdsourcing functie. Delfland heeft deze functie in 2021 onder andere ingezet bij de rivierkreeften challenge, een oever challenge met studenten, de duurzaamheids-footprint challenge en een challenge van de partners van het Afsprakenkader Emissieloze kas om lekkages uit kassen via de bodem te voorkomen. Delfland zoekt nadrukkelijk de samenwerking met andere partijen zoals bijvoorbeeld bij VP delta, via STOWA en met omliggende waterschappen op het gebied kennisontwikkeling, kennisuitwisseling en innovatie. Het mede door Delfland gefinancierde AdOx-proces - Medicijnresten uit afvalwater verwijderen heeft in 2021 de Waterinnovatieprijs in de categorie Gezond water en gezonde

bodem gewonnen en de in Pijnacker en Hoek van Holland ingezette WaterQi was één van drie genomineerden in deze categorie.

Programmalijn Regulering & toezicht

Doel: De reguleringsketen vormt de transparante en efficiënte schakel tussen buiten en binnen. Toezicht en handhaving worden effectief ingezet om het naleefgedrag te bevorderen en waar mogelijk structureel te verbeteren.

In 2021 zijn circa 1700 vergunningsaanvragen en eenzelfde aantal "Meldingen Algemene regels" behandeld en 1750 controles/handhavingsacties uitgevoerd.

Prestatie-indicator

Prestatie-indicator met streefwaarde	Begroting 2021	Jaarrekening 2021
De vergunningen worden binnen de wettelijke termijn van 8 weken verstrekt	95%	87%

De lagere waarde voor de KPI wordt enerzijds veroorzaakt door het hoge aantal aanvragen in combinatie met een structurele onderbezetting. Daarnaast speelt de toegenomen complexiteit van de omgeving en de eigen organisatie ook een rol. We onderzoeken hoe de beschikbare capaciteit en de gevraagde inzet hierop in balans kunnen worden gebracht.

Programmalijn Communicatie & crisisorganisatie

Doel: Een goede verstandhouding met onze omgeving en een goede reputatie van Delfland, door het helder uitdragen van onze maatschappelijke doelen en werkwijzen. De calamiteitenorganisatie kan tijdens een calamiteit adequaat optreden.

Communicatie

In 2021 is Delfland veelvuldig positief in het nieuws geweest over de kerntaken, de klimaatverandering en de impact ervan voor ons en onze omgeving. Ook hebben we een aantal campagnes gevoerd om het waterbewustzijn te vergroten en het water meer op de agenda van lokale politiek te krijgen in de aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen 2022.

De algehele communicatiestrategie is uitgewerkt en er zijn strategieën om de interne organisatieontwikkelingen effectief te ondersteunen en Delfland als aantrekkelijke werkgever over te brengen. Ook is er i.s.m. meerdere afdelingen een visie ontwikkeld om de externe dienstverlening keten breed te verbeteren en er is een wervingsconcept gerealiseerd dat ons moet helpen om in deze krappe arbeidsmarkt de schaarse functionarissen met succes te werven.

Prestatie-indicator

Gemiddelde klanttevredenheidsscore 7 of hoger

Prestatie-indicator met streefwaarde	Begroting 2021	Jaarrekening 2021
Rapportcijfer voor het contact met het Hoogheemraadschap van Delfland	7,2	Niet beschikbaar*

*) In 2021 is als gevolg van corona geen meting uitgevoerd.

Crisisorganisatie

In 2021 is de calamiteitenorganisatie van Delfland drie keer opgeschaald. Het betrof fase 1 opschalingen in de afvalwaterketen. De opschalingen zijn geëvalueerd en de aanbevelingen daaruit worden geïmplementeerd in planvorming en trainingen en oefeningen. Daarnaast hebben in juli een aantal crisismanagers maar ook medewerkers van de reguliere organisatie ondersteuning geboden bij de water(snoed)overlast in Limburg.

Voor de crisismanagers zijn diverse activiteiten georganiseerd conform het opleidings-, trainings- en oefenplan. Een aantal activiteiten is in samenwerking met de waterschappen in Regio West uitgevoerd zoals rolopleidingen en een vaardigheidstraining 'Scenario denken'. Met de veiligheidsregio's zijn oefeningen op operationeel en tactisch niveau uitgevoerd. Bovendien zijn, samen met Rijnland en Schieland en de Krimpenerwaard, twee modules "waterschap" bij de Veiligheidsregio Haaglanden gegeven. In 2021 is ook een

systemoefening uitgevoerd met als hoofddoel de werking tussen de verschillende crisisrollen en crisisteams in de praktijk te ervaren.

3.6.2 Exploitatie: wat heeft het gekost?

Programmalijn (Bedragen* € 1 miljoen)	Primitieve begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Jaarrekening 2021
Personeel en organisatie	30,2	34,2	31,9
Regulering en Toezicht	7,0	7,8	7,2
Communicatie en crisisorganisatie	1,1	2,1	2,4
Totaal	38,3	44,1	41,5

Toelichting exploitatie

Programmalijn Personeel en organisatie

De onderschrijding van € 2,3 miljoen op het exploitatiesaldo wordt vooral veroorzaakt door lagere kosten voor:

- ICT en Informatiebeveiliging van in totaal € 0,9 miljoen. Voor € 0,5 miljoen betreft dit de op 16 december 2021 door de VV toegekende extra middelen welke niet meer in 2021 tot besteding gebracht konden worden; de overige € 0,4 miljoen betreft lagere of uitgestelde reguliere uitgaven voor onderhoud en vervanging;
- Huisvesting en bedrijfsrestaurant van € 0,4 miljoen als gevolg van de beperkende maatregelen in het kader van corona waardoor het bedrijfsrestaurant gesloten bleef en andere huisvestigingsuitgaven lager uitvielen;
- Flexibele inzet (vacatureruimte) van € 0,5 miljoen waartegen over elders in de begroting overschrijdingen staan;
- Onderhoud beheersysteem (OBS) van € 0,2 miljoen;
- Ontwikkelingskosten voor gegevensbeheer van het watersysteem door gebrek aan capaciteit om hier invulling aan te geven van € 0,1 miljoen;
- Opleidingen vanwege corona van € 0,2 miljoen;

Programmalijn Regulering & toezicht

Er is sprake van per saldo € 0,6 miljoen lagere kosten door een lagere toerekening van personele inzet.

Programmalijn Communicatie en crisisorganisatie

De afwijking van € 0,3 miljoen wordt enerzijds veroorzaakt door kosten voor inhuur vanwege een onderbezetting van het Klant contactcentrum en hogere kosten door de omvangrijke realisatie van de vernieuwde website van samen € 0,12 miljoen. Daarnaast heeft een grotere dan begrote inzet van personeel op de crisisorganisatie plaatsgevonden van € 0,18 miljoen.

3.6.3 Investeringsuitgaven

Programmalijn (Bedragen* € 1 miljoen)	Geraamde investerings primitieve begroting 2021	Geraamde investerings bijgestelde begroting 2021	Gerealiseerde investerings jaarrekening 2021
Digitalisering & digitale transformatie	0,0	0,3	0,3
Totaal	0,0	0,3	0,3

4 Jaarverslag: Paragrafen

4.1 Ontwikkelingen, afwijkingen en incidentele baten en lasten

Incidentele baten en lasten

Het resultaat over 2021 is beïnvloed door incidentele baten en lasten. Onder dit begrip wordt verstaan de baten en lasten van materiële betekenis die eenmalig in maximaal drie begrotingsjaren voorkomen.

In tabel 4.1 wordt een overzicht gegeven van de grootste posten over 2021.

Tabel 4.1 Incidentele baten en lasten

Programma	Omschrijving	Incidentele	
		Lasten	Baten
		Bedragen x € 1 miljoen	
	Resultaat 2021 totaal		9,8
Waterveiligheid	Afrekening Hoogwaterbeschermingsprogramma	1,0	0,0
	Afwikkeling GR grondwateronttrekking	0,0	0,8
Waterketen	BTW verrekening Groengas 2019 en 2020	-0,6	0,0
Waterketen	HBE-certificaten en prijs groengas	0,0	3,0
Financiën	Inkomsten en vorderingen gedupeerden Kinderopvangtoeslagaffaire	0,5	0,9
Algemene dekkingsmiddelen	Lagere opbrengst zuiveringsheffing bedrijven (corona, 2020 en 2021)	0,0	-3,4
	Minder kwijtschelding en oninbaar	0,0	1,3
Bestuur en organisatie	Verkoopopbrengst Kijkduin	0,0	1,5
Reserves	Mutaties reserves conform begroting	15,0	
	Totaal incidentele baten en lasten	15,9	4,1
Resultaat 2021 exclusief incidentele baten en lasten			21,6

Toevoegingen aan en onttrekkingen uit reserves worden als incidenteel beschouwd, tenzij het gaat om reguliere onttrekkingen aan dekkingsreserves (kapitaallasten) of om onttrekkingen uit een daartoe toereikende (bestemmings)reserve gedurende een periode van minimaal drie jaar met als doel het dekken van structurele lasten. Baten uit verkoop van grond en overige eigendommen worden gekwalificeerd als incidentele baten. Een bezit kun je maar één keer verkopen, dus is er altijd sprake van een incidentele opbrengst.

4.2 Financiering

Inleiding

Onze kaders voor het treasurybeleid zijn vastgelegd in de wet Financiering Decentrale Overheden (Wet Fido), de Verordening Beleids- en Verantwoordingsfunctie (ex artikel 108 Waterschapswet), het Waterschapsbesluit en het Treasurystatuut van Delfland. Het Treasurystatuut is in 2019 geactualiseerd en vastgesteld. In deze paragraaf wordt ingegaan op de financieringsactiviteiten van Delfland in 2021.

Beleid

Op het moment dat Delfland onvoldoende eigen geldmiddelen beschikbaar heeft, maakt Delfland zoveel mogelijk gebruik van het aantrekken van kort geld. In 2021 had Delfland het gehele jaar de beschikking over voldoende eigen middelen zodat geen aanvullende financiering noodzakelijk was.

Ontwikkelingen

Leningenportefeuille

In 2021 zijn geen nieuwe langlopende leningen of kasgeldleningen aangetrokken. Er heeft enkel aflossing van in totaal € 17,7 miljoen plaatsgevonden op de bestaande leningen. De rentelast van 2021 bedraagt € 30,4 miljoen. In totaal bedraagt het restant saldo van de langlopende leningenportefeuille per 31 december 2021 € 664 miljoen. Het gewogen gemiddelde rentepercentage van alle langlopende geldleningen bedraagt 4,51%.

Risicobeheer

Kasgeldlimiet

In de Wet Fido is vastgelegd dat kortlopende financiering wordt beperkt door middel van de kasgeldlimiet. Voor 2021 bedroeg de kasgeldlimiet van Delfland € 54,8 miljoen (23% van het begrotingstotaal). De kasgeldlimiet mag maximaal drie kwartalen achter elkaar worden overschreden. In 2021 is de kasgeldlimiet niet overschreden. Tabel 4.2 geeft het verloop weer van de werkelijke kortlopende financiering en de kasgeldlimiet per kwartaal.

Tabel 4.2 Overzicht verloop kortlopende financiering over 2021

Omschrijving (bedragen * € 1 miljoen)	1 ^e kwartaal 2021	2 ^e kwartaal 2021	3 ^e kwartaal 2021	4 ^e kwartaal 2021
Toegestane kasgeldlimiet 23% begrotingstotaal	-54,8	-54,8	-54,8	-54,8
Werkelijke kortlopende tegoeden	41,4	80,3	91,9	87,2
Overschrijding (-) of onderschrijding (+)	-96,2	-135,1	-146,7	-142,0

Renterisico

De renterisiconorm is een wettelijke norm die betrekking heeft op de vaste schuld van Delfland. De looptijd van langlopende geldleningen is gespreid, waardoor de renterisico's worden beperkt. De berekende renterisiconorm is het maximumbedrag van de jaarlijkse aflossingen en de herfinanciering van vaste geldleningen. De vastgestelde renterisiconorm voor Delfland over 2021 bedraagt 30% van het begrotingstotaal van € 238 miljoen, te weten € 71,5 miljoen. In 2021 heeft Delfland een bedrag van € 17,7 miljoen op de PPS-leningen afgelost. De aflossing paste ruimschoots binnen de vastgestelde renterisiconorm van € 71,5 miljoen.

Derivaten

Conform het vastgestelde Treasurystatuut is geen gebruik gemaakt van derivaten.

Kredietrisico

Delfland heeft in 2021 alleen gelden in de Rijks' schatkist uitgezet. Hierdoor werd geen kredietrisico gelopen.

Koersrisico

De aandelen in het bezit van Delfland (onder andere Nederlandse Waterschapsbank) worden niet op een beurs verhandeld en zijn daarom niet onderhevig aan koersrisico's.

Valutarisico

Delfland handelt niet in vreemde valuta. Er is dus geen valutarisico.

Kasbeheer

Rekening-courant

Over 2021 bedroeg de maximaal aangevraagde en verleende kredietlimiet € 54,8 miljoen. Op 31 december 2021 had Delfland een voordelig saldo van € 67,1 miljoen. Dit saldo betreft een schuld in rekening-courant bij de NWB van € 36,0 miljoen en een tegoed bij de schatkist van € 103,1 miljoen. Het rentepercentage over het rekening-courantsaldo en de schatkist bedroeg in 2021 op jaarbasis gemiddeld 0,0%.

Kasgeldlening

In 2021 heeft Delfland geen kasgeldleningen aangetrokken.

Toerekening rentekosten

De rentekosten van de langlopende geldleningen (exclusief PPS leningen) worden door middel van een renteomslag percentage van 3,5% toegerekend aan de twee taken van Delfland. De totale rentekosten bedroegen € 30,4 miljoen. Hiervan had € 10,0 miljoen betrekking op de PPS, welke direct aan de exploitatie is toegerekend. Onderstaande tabel 4.3 geeft de berekening van het renteresultaat weer.

Tabel 4.3 Renteresultaat

Omschrijving (bedragen in € 1 miljoen)	Begroting 2021	Realisatie 2021
a. De externe rentelasten over de korte en lange financiering	30,4	30,4
b. De externe rentebaten (idem)	0,0	0,0
<i>Saldo rentelasten en rentebaten</i>	<i>30,4</i>	<i>30,4</i>
c2. De rente van projectfinanciering die aan Het betreffende taakveld moet worden toegerekend (PPS)	0,0 -10,0	0,0 -10,0
c3. De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (= projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	0,0	0,0
<i>Aan taakvelden toe te rekenen externe rente</i>	<i>20,4</i>	<i>20,4</i>
d1. Rente over eigen vermogen +/-	0,0	0,0
d2. Rente over voorzieningen +/-	0,0	0,0
<i>Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente</i>	<i>20,4</i>	<i>20,4</i>
e. De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	-20,4	-20,4
f. Renteresultaat op het taakveld Treasury	0,0	0,0

Verloop van schuldbestand

Onderstaande tabel geeft een overzicht van het verloop van de totale schuldbestand over 2021. Uit de tabel blijkt dat er sprake is van een afname van de schuldbestand van in totaal

€ 39 miljoen. De afname betreft met name de aflossing op de PPS leningen in 2021 en de positieve kasstroom in 2021.

Tabel 4.4 Verloop netto schuldpositie 2020-2021

Bedragen * € 1 miljoen	Eind 2020	Eind 2021	Mutatie
Kortlopende netto schuld	-32	-53	-21
Langlopende schuld	682	664	-18
Totaal schuld ultimo jaar	650	611	-39

Netto schuldquote

Een kengetal om de hoogte van de schulden van een waterschap te beoordelen is de netto schuld in verhouding tot de (belasting)inkomsten. De hoogte van de belastinginkomsten bepaalt namelijk in belangrijke mate hoeveel schulden een waterschap kan dragen. Hoe hoger het inkomen des te meer schuld een waterschap kan aangaan. Dit kengetal wordt uitgedrukt in procenten.

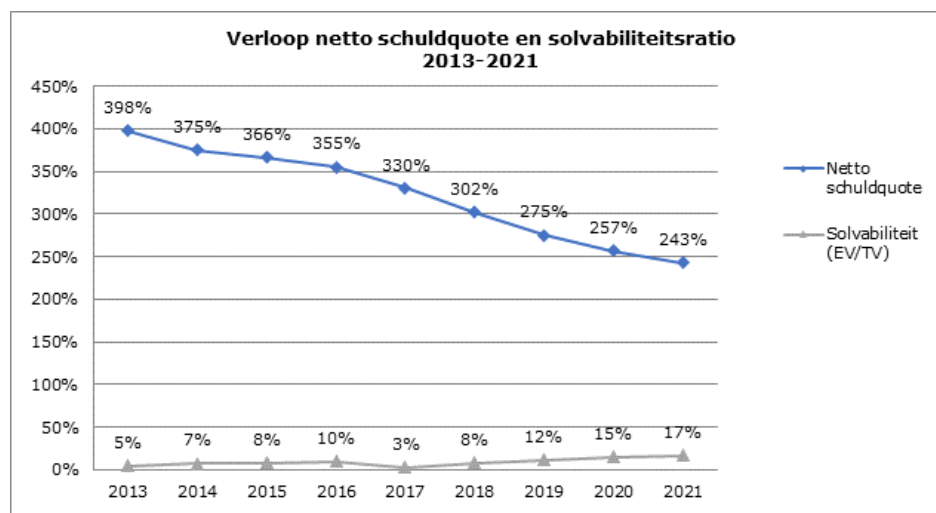
Voor waterschappen is geen wettelijke norm vastgesteld voor de netto schuldquote.

Onze netto schuldquote zoals ook toegelicht in hoofdstuk 3.5.1 bedraagt in 2021 243% (ultimo 2020 257%) en is lager dan de streefwaarde van de prestatie-indicator uit de begroting 2021 van 251%. De daling van de schuldquote ten opzichte van de jaarrekening 2020 en de begroting 2021 is onder meer te danken aan de meer positieve kasstroom over 2021.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio is het kengetal dat inzicht geeft in de mate waarin we in staat zijn aan onze financiële verplichtingen te voldoen. Indien er sprake is van een forse schuld én veel eigen vermogen, het totaal van de algemene en de bestemmingsreserves, dan behoeft een hoge schuld geen probleem te zijn voor de financiële positie. Uit een eerdere financiële trendanalyse van Deloitte blijkt dat de gemiddelde solvabiliteitsratio voor 2018 voor alle waterschappen 10% bedroeg. Onze gemiddelde solvabiliteitsratio bedroeg in 2020 15%. Onze solvabiliteitsratio over 2021 bedraagt 17%. Het verloop van de netto schuldquote en de solvabiliteitsratio over de periode 2009-2021 is hieronder grafisch weergegeven.

Grafiek 4.1 Verloop netto schuldquote en solvabiliteitsratio

4.3 Reserves en voorzieningen

Algemene reserves

De algemene reserves betreffen de algemene reserves Watersysteem en Zuivering en het nog te bestemmen resultaat 2021.

Tabel 4.5 Algemene reserves

Eigen vermogen (Bedragen x € 1 miljoen)	Saldo 01-01- 2021	Stortingen 2021	Onttrekkingen 2021	Saldo 31-12- 2021
Algemene reserve weerstandsvermogen Watersysteem	38,5			38,5
Algemene reserve weerstandsvermogen Zuivering	1,4			1,4
Resultaat 2020 en 2021 (nog te bestemmen)	6,5	9,8	6,5	9,8
Totaal algemene reserves	46,4	9,8	6,6	49,7

Bestemmingsreserves

Tabel 4.6 Bestemmingsreserves

Bestemmingsreserves (Bedragen * € 1 miljoen)	Saldo 01-01- 2021	Stortingen 2021	Onttrekkingen 2021	Saldo 31-12- 2021
Reserve niet vrij besteedbaar vermogen	45,7	19,6	1,8	63,5
Reserve frictiekosten	1,5		0,1	1,4
Reserve Zoetwaterfabriek	1,2			1,2
Egalisatiereserve PPS	18,7	5,2		23,9
Totaal bestemmingsreserves	67,1	24,8	1,9	90,0

Reserve niet vrij besteedbaar vermogen

Bij de resultaatbestemming van de Jaarrekening 2015 is besloten deze reserve in te stellen om hierin de voordelige exploitatiesaldi te storten.

De onttrekking betreft de verhoging van de kosten van de uitvoering van de begroting met een bedrag van € 1,3 miljoen (besluit VV 27 mei 2021) en een verhoging van deze kosten met € 0,5 miljoen (besluit VV 16 december 2021). De toevoeging betreft de resultaat bestemming 2020 en begrote mutaties 2021.

Reserve frictiekosten

Deze reserve is bedoeld voor de dekking van personele en materiële uitgaven die voortkomen uit organisatiemaatregelen. In 2021 is een bedrag van € 75.000 conform de begroting onttrokken voor de dekking van de kosten van assetmanagement.

Reserve Zoetwaterfabriek

Deze reserve is in 2018 ingesteld. De reserve is ingesteld ter dekking van de kapitaallasten van de Zoetwaterfabriek.

Egalisatiereserve PPS

Door de in 2016 tot stand gekomen herfinanciering van de PPS ontstaat vanaf 2016 tot en met 2031 een jaarlijks voordeel en over de jaren 2032 en 2033 een nadeel. In totaal is het effect nihil. In verband daarmee is in 2016 een egalisatiereserve AWZI Harnaschpolder ingesteld. In de Verenigde Vergadering van 21 september 2017 is een besluit vastgelegd over de actualisatie van de reserves en voorzieningen. In overeenstemming hiermee wordt het jaarlijkse voordeel van de PPS aan de egalisatiereserve AWZI Harnaschpolder toegevoegd.

Tariefseglisatie reserves

Tabel 4.7 Tariefseglisatie reserves

Tariefseglisatiereserves (Bedragen * € 1 miljoen)	Saldo 01-01- 2021	Stortingen 2021	Onttrekkingen 2021	Saldo 31-12- 2021
Egalisatiereserve gebouwd	0,7		0,2	0,5
Egalisatiereserve ingezetenen	1,6			1,6
Egalisatiereserve ongebouwd	0			0
Reserve tariefdemping zuivering	13,5	1,4	2,7	12,2
Totaal tariefseglisatiereserves	15,8	1,4	2,9	14,3

De egalisatiereserves gebouwd, ingezetenen en ongebouwd zijn ingesteld voor de aanpassing van de tarieven voor de categorieën binnen de watersysteemheffing. In de Kadernota 2017 is besloten dat van de reserve gebouwd jaarlijks een bedrag van € 200.000 wordt ingezet voor het tarief ongebouwd

Egalisatiereserve gebouwd

De reserves worden meerjarig ingezet bij de tariefberekening. In de Kadernota 2017 is besloten dat van de reserve gebouwd jaarlijks een bedrag van € 200.000 wordt ingezet ten laste van de egalisatiereserve 'gebouwd' ingezet ten gunste van de tariefstelling voor de categorie 'ongebouwd'.

Reserve tariefdemping zuivering

Deze reserve is bedoeld voor een toekomstige demping van de tariefstijging. De storting betreft het gemiddelde jaarlijkse voordeel van € 1,4 miljoen. Dit is het gevolg van de PPS-herfinanciering in 2016. Daarnaast is het besluit in de begroting 2017 verwerkt om het jaarlijkse verschil tussen de geraamde belastingopbrengst in het coalitieakkoord en de begroting toe te voegen dan wel te onttrekken aan deze reserve. Dit verschil betrof in 2021 € 2,7 miljoen.

Voorzieningen

Tabel 4.8 Voorzieningen

Voorzieningen voor arbeid gerelateerde verplichtingen Bedragen (* € 1 miljoen)	Saldo 01-01- 2021	Stortingen 2021	Onttrekkingen 2021	Saldo 31-12-2021
Voorziening wachtgeld	0,08		0,03	0,05
Totaal voorzieningen	0,08		0,03	0,05

Voorziening wachtgeld

Deze voorziening dekt de toekomstige wachtgeldaanspraken van ex-medewerkers en collegeleden.

4.4 Risico's en weerstandsvermogen

Delfland hanteert een organisatie breed risicobeleid waarmee de risicopositie en het benodigde weerstandsvermogen op een consistente manier in beeld worden gebracht. Hiermee voldoen we aan de wettelijke verplichting voor waterschappen om de risico's in kaart te brengen en beleid te ontwikkelen om deze risico's af te dekken. Halfjaarlijks vinden updates plaats van de belangrijkste risico's (risiconiveaus hoog en zeer hoog) en van de beheersmaatregelen.

Risicomanagement ondersteunt op een gestructureerde manier het behalen van de doelen van Delfland. Dit door risico's expliciet te maken, beheersmaatregelen aan risico's te koppelen en door deze beheersmaatregelen uit te voeren en te monitoren.

De risicopositie, het totaal aan risico dat een organisatie loopt, geeft aan op welke problemen de organisatie zich moet voorbereiden. Dit kan met verzekeringen en met het weerstandsvermogen, maar ook met betere beheersmaatregelen en door voorbereiding van de crisisorganisatie op de relevante scenario's van rampbestrijding.

In 2021 zijn de volgende risico's opgetreden:

Ongeval tijdens werkzaamheden

Het aantal incidentmeldingen is in 2021 na een grote afname (39 meldingen in 2020), weer toegenomen tot 55. In 2021 zijn er 7 incidenten geweest waarbij letsel of verzuim is opgetreden, of een EHBO of doktersbehandeling nodig was. De incidenten waren van dien aard dat de kosten van het verzuim en de materiële schade gering waren en konden worden opgevangen in de begroting.

Verlies van controle over kritieke/vitale infrastructuur

In juli 2021 zijn een viertal rioolgemaal, die afvoeren via Maassluis naar AWZI De Groote Lucht, voorzien van een nieuwe besturing. Daarbij zijn nieuwe hoofdschakelaars geplaatst. Bij een hevige bui op 26 juli 2021 is een storing opgetreden bij rioolgemaal Maasland. Opstarten bleek niet mogelijk. De oorzaak is gevonden en binnen 3 uur hersteld, waarbij de generatorschakelaar is gebruikt. Daarna kon de hoofdschakelaar worden vervangen. Door de stilstand van de pompen zijn meerdere overstorten in Maasland en De Lier in werking geweest, waardoor ongezuiverd rioolwater in het oppervlaktewater is beland. De schade aan het milieu is beperkt gebleven tot lokale vissterfte. De kosten van ca. € 0,01 miljoen zijn binnen de begroting van programma Waterketen opgevangen.

Pandemie

We hebben de landelijke coronamaatregelen gevolgd: Thuiswerken, beperkte bezetting op locatie, maatregelen voor ergonomie en geestelijke gezondheid. Tegenover de geringe extra kosten stonden ook lagere uitgaven met name door thuiswerken.

Lekkage Persleiding

De consequentie van de persleidingbreuk bij Maassluis op 23 november 2021 was een fase 1 opgeschaalde calamiteit. De leiding was door de gronddruk zo ovaal geworden dat uiteindelijk de leiding over een lengte van ongeveer 3 meter is gescheurd door een te grote bovenbelasting, waardoor lekkage en een zinkgat van 2 meter in het straatwerk ontstond, waarbij zand en klinkers de ontvangstkelder inspoelden.

De kosten van de calamiteit en noodherstel ca. € 0,01 miljoen zijn opgevangen in de begroting 2021 van programma Waterketen. Vervolgacties, waaronder ook het graven van een aantal proefsleuven om meerdere locaties te onderzoeken, en de evaluatie staan gepland in 2022.

De definitieve vervanging van dit persleidinggedeelte vindt plaats in 2022 en de kosten ad ca. € 0,03 miljoen zullen in het programma Waterketen worden opgevangen.

Dienstverleningsvergoeding PPS

In verband met de ongunstige ontwikkeling van de olieprijs, die gekoppeld is aan de elektriciteitsindex, is de dienstverleningsvergoeding aan Delfluent afgerond € 1,1 miljoen hoger dan begroot. In de begroting 2021 van programma Waterketen is dit verwerkt.

Permanent hoge concentraties nutriënten

De waterkwaliteitsrapportage 2020 geeft aan dat de verbetering van de waterkwaliteit stagneert. Dit komt o.a. door te hoge concentraties nutriënten in het oppervlaktewater. In het vastgestelde KRW-programma Delfland 2022-2027 van het derde stroomgebiedsbeheerplan van de KRW (SGBP3 2022-2027) zijn meer passende normen voor nutriënten vastgesteld en ook maatregelen om ervoor te zorgen dat deze doelen in 2027 worden bereikt. Dit gaat om het voortzetten van de maatregelen uit SGBP2 en om aanvullende maatregelen, zoals de interventies in de glastuinbouw.

Wateroverlast (voorheen: Overstroming door extremen buien)

Op 20 januari 2021 is een breuk opgetreden in de afvoerleiding naar de Schie van het oppervlaktegemaal Voorhof te Delft Zuid. Dit is gebeurd in het kader van werkzaamheden van de aannemer van de bouw van het nieuwe station Campus Delft. Hiervoor is destijds opgeschaald naar fase 1 van de calamiteitenorganisatie. Het gemaal heeft hierdoor ca. twee

weken niet kunnen draaien. Door genomen noodmaatregelen (o.a. noodpompen en baggerwerk) is geen (water)overlast opgetreden. De kosten hiervoor waren ca. € 0,15 miljoen die binnen de begroting 2021 van programma Waterkwantiteit zijn opgevangen.

Opruimingskosten van vervallen persleidingen Den Haag

Een losliggend putdeksel in de Savornin Lohmanlaan te Den Haag, als gevolg van een onjuiste aanpassing aan een deel van de vervallen leidingen, heeft in oktober 2021 geleid tot een risico op verkeersongelukken en schade aan personen en eigendommen. Dit kon worden voorkomen door snel handelen.

Het putdeksel is verwijderd en het ontstane gat is aangevuld met zand en snel hardend beton. De wegverharding is afgewerkt met asfalt. Een structurele aanpak, door het inregelen van actief beheer op de vervallen leidingen, zal in 2022 worden uitgewerkt en geïmplementeerd.

De kosten van de lokale reparatie ca. € 0,01 miljoen zijn binnen de begroting 2021 van programma Waterketen opgevangen.

Tabel 4.9 Opgetreden incidenten

Risico	Bedrag (in € 1 miljoen)
Ongeval tijdens werkzaamheden	0,00
Verlies controle over kritieke/ vitale infrastructuur	0,01
Pandemie (oninbaarheid belastingen)	0,00
Lekkage persleiding	0,01
Dienstverleningsvergoeding PPS	1,10
Permanent hoge concentraties nutriënten	0,00
Wateroverlast	0,15
Vervallen leidingen Den Haag	0,01
	1,28

Het weerstandsvermogen is niet aangesproken door de in 2021 opgetreden incidenten omdat de hieraan verbonden uitgaven zijn opgevangen binnen de verschillende programma's.

Conform de vastgestelde nota Reserves en voorzieningen en Beleidsnotitie Risicomanagement Delfland worden de bestemmingsreserves niet meegerekend bij de bepaling van het weerstandsvermogen. De structurele weerstandscapaciteit omvat de middelen die permanent kunnen worden ingezet om tegenvallers op te vangen zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van de bestaande taken. De onderstaande tabel toont de beschikbare weerstandscapaciteit aan het eind van 2021.

Tabel 4.10 Beschikbare weerstandscapaciteit

Onderdeel weerstandsvermogen	1-1-2021 (* € 1 miljoen)	31-12-2021 (* € 1 miljoen)
Algemene reserve weerstandsvermogen Watersysteem	38,5	38,5
Algemene reserve weerstandsvermogen Zuivering	1,4	1,4
Nog te bestemmen resultaat 2020 en 2021	6,5	9,8
Totaal beschikbare weerstandscapaciteit 31-12-2021	46,4	49,7

Benodigd weerstandsvermogen

Het benodigde weerstandsvermogen bestaat uit de afdekking van het op basis van een simulatie berekende bedrag van risico's. Het benodigde weerstandsvermogen is de buffer die nodig is om 'slechte jaren' op te vangen, jaren waarin één of meer grote incidenten optreden. Voor het weerstandsvermogen zijn alleen die risico's relevant met een potentiële impact van € 1 miljoen tot € 100 miljoen per incident. Incidenten met een impact lager dan € 1 miljoen kunnen veelal in de eigen begroting opgevangen worden. Incidenten met een impact hoger dan € 100 miljoen overstijgen de draagkracht van Delfland en maken een beroep op landelijke regelingen noodzakelijk. Met simulatie is vastgesteld dat een slecht jaar met meer

dan 95% zekerheid de € 25 miljoen niet zal overstijgen. Het benodigde weerstandsvermogen blijkt uit onderstaande tabel.

Tabel 4.11 Benodigde weerstandsvermogen

Risico's	Bedrag (* € 1 miljoen)
Concern breed risicoprofiel	25
Totaal benodigde weerstandsvermogen	25

Beoordeling weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen wordt beoordeeld op grond van een bestuurlijk vastgestelde ratio tussen enerzijds de beschikbare weerstandscapaciteit en anderzijds de risico's waarvoor geen voorzieningen zijn getroffen of verzekeringen zijn afgesloten (het benodigde weerstandsvermogen), plus de mogelijke negatieve exploitatiesaldi van de meerjarenbegroting 2020-2023. De weerstandsratio van Delfland per eind 2021 is:

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigd weerstandsvermogen}} = \frac{€ 49,7 \text{ mln.}}{€ 25 \text{ mln.}} = 2,0$$

Om het weerstandsvermogen te kunnen beoordelen dient te worden vastgesteld welke ratio Delfland als gewenst nastreeft. Hiertoe wordt gebruikgemaakt van onderstaande waarderingstabel.

Tabel 4.12 Waarderingstabel beoordeling weerstandsvermogen

Waarderingscijfer	Ratio weerstandsvermogen	Waardering
A	$2,0 < x$	Uitstekend
B	$1,4 < x < 2,0$	Ruim voldoende
C	$1,0 < x < 1,4$	Voldoende
D	$0,8 < x < 1,0$	Matig
E	$0,6 < x < 0,8$	Onvoldoende
F	$x < 0,6$	Ruim onvoldoende

Delfland streeft naar een ratio van het weerstandsvermogen van tussen de 1,0 en 1,4. De berekende ratio aan het eind van 2021 is hoger dan deze marge.

4.5 Verbonden partijen

Algemeen

Banden met (verbonden) derde partijen worden altijd aangegaan uit het oogpunt van het publiek belang. Verbindingen met derde partijen zijn namelijk een manier om een bepaalde publieke taak uit te voeren. Per partij (een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie) is sprake van een financieel en een bestuurlijk belang.

Financieel belang wil zeggen: 'Een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is indien de verbonden partij failliet gaat onderscheidenlijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt'.

Bestuurlijk belang wil zeggen: 'Zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur, hetzij uit hoofde van stemrecht'.

In 2013 is de nota Verbonden Partijen door de VV vastgesteld.

Stand van zaken verbonden partijen.

Aan het eind van 2021 nam Delfland deel in de volgende verbonden partijen:

- Nederlandse Waterschapsbank N.V.
- GR Slibverwerking
- Ontwikkelmaatschappij het Nieuwe Westland C.V.
- GR Regionale Belasting Groep
- Aquon
- Overeenkomst kosten voor gemene rekening Hoogheemraadschap Schieland en de Krimpenerwaard en Rijnland (gemeenschappelijke administratie)
- Het Waterschapshuis
- Unie van Waterschappen
- Vereniging van Zuid-Hollandse Waterschappen
- Overeenkomst kosten voor gemene rekening Muskusrattenbestrijding

Aan vier verbonden partijen zijn financiële garanties verleend. Dit wordt toegelicht in paragraaf 7.12 Niet uit de balans blijken verplichtingen.

Direct verbonden partijen

De direct verbonden partijen zijn partijen waarin Delfland, conform de definitie van verbonden partijen, zowel een bestuurlijk als financieel belang heeft.

Partij	Ingangs datum	Financieel belang Delfland	Bijdrage aan de beleidsdoelstelling en/taken van Delfland	Bestuurlijk belang	Overige Informatie 2021
Nederlandse Waterschapsbank N.V. te Den Haag	1954	Bezit 755 aandelen A en 60 aandelen B. De nominale waarde van deze aandelen bedraagt in totaal € 114.425. EV eind 2021: € 1,9 miljard VV eind 2021: € 93,8 miljard	Het verzorgen van het betalingsverkeer, de financiering en het uitkeren van dividend draagt bij aan de beleidsdoelstelling 'één duurzaam financieel evenwicht'	Deelname aan algemene vergadering van aandeelhouders. Ieder aandeel A geeft recht op 1 stem en ieder aandeel B geeft recht op 4 stemmen	In 2021 is een bedrag van € 620.000 wegens dividend 2019 en 2020 beschikbaar gesteld.
Slibverwerking (Gemeenschappelijk Regeling) te Rotterdam	1 januari 2010	14% participatie in de GR. GR houdt 16,9% van de aandelen in het kapitaal van NV Huisvuilcentrale Noord-Holland (HVC). De GR ontvangt jaarlijks een garantstellingsprovisie van HVC en betaalt deze door aan de acht deelnemende waterschappen. EV eind 2021: € 31.043 mln. VV eind 2021: € 20.398 mln.	Delfland optimaliseert de doelmatigheid, duurzaamheid en toekomstbestendigheid van het transporteren, zuiveren en slib verwerken.	Namens Delfland heeft één hoogheemraad zitting in zowel het algemeen en als in het dagelijks bestuur van de GR.	In 2021 zijn drie waterschappen toegetreden. Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, Waterschap Amstel, Gooi en Vecht en Waterschap Zuiderzeeland. De garantstelling voor de GR stijgt van € 22,7 mln. naar € 53,7 mln. eind 2022 door de investering in de slibdroogsinstallatie. De garantstellingsprovisie zal na de geplande bouw van de slibdrooginstallatie in 2022-2023 gaan oplopen.

Partij (EV, VV)	Ingangs datum	Financieel belang Delfland	Bijdrage aan de beleidsdoelstelling en/taken van Delfland	Bestuurlijk belang	Overige Informatie 2021
Ontwikkelings- maatschappij Het nieuwe Westland" C.V. te Naaldwijk	16 mei 2002	Sinds 2002 is het belang gemaximeerd op € 903.023, sinds 2014 volgestort en op basis van in 2015 gemaakte afspraken (Allonge) is dit 2% van het eigen vermogen. De waardering bedroeg per 31-12-2020 € 401.000 op de balans van Delfland. Ten opzichte van de inbreng is in voorgaande jaren verlies genomen. EV eind 2020: € 9,2 mln. VV eind 2020: € 29,1mln.	Het in de planvormingsfase vanuit samenwerking zeker stellen van het waterbelang in nieuwe (woningbouw-) projecten.	Delfland is een stille vennoot. Hoogheemraad P. Ouwendijk is lid van de raad van vennoten van de C.V. Na opheffen van de BV/CV-constructie (verwacht in 2027) wordt na verrekening van winst/verlies het ingelegd vermogen aan Delfland uitgekeerd	Op basis van de actuele grondexploitatie is er geen aanleiding voor een verdere afwaardering.
De Regionale Belasting Groep (Gemeenschappelijke Regeling) te Schiedam	1 januari 2010	Betaling voor de door de RBG verrichte diensten, volledig financieel aansprakelijk. De bijdrage voor 2021 bedroeg € 7.9 mln. EV eind 2020: € 2,4 mln. VV eind 2020: € 6,8 mln.	Door het volledig, tijdig en efficiënt heffen en invorderen van de belastingen wordt bijgedragen aan de beleidsdoelstelling 'Een duurzaam financieel evenwicht'.	Namens Delfland hebben twee hoogheemraden zitting in het algemeen bestuur van de RBG. De dijkgraaf is plaatsvervangend lid.	De RBG verwacht in de toekomst gecontroleerd verder te groeien door aansluiting van meer gemeenten.
Aquon (Gemeenschappelijke Regeling) te Den Bosch	1 juli 2011	Delfland is mede-eigenaar, met een aandeel van 7,7 %. De bijdrage van Delfland voor 2021 bedroeg in totaal € 2,2 mln. EV eind 2021: € 1 mln. VV eind 2021: € 13,4 mln.	Verbeteren waterkwaliteit door gezamenlijk onderzoek.	Een hoogheemraad heeft zitting in het algemeen bestuur. De dijkgraaf is onafhankelijk voorzitter	
Het Waterschapshuis (Gemeenschappelijke regeling) te Amersfoort	Vanaf 2010	De bijdrage van Delfland bedroeg in 2021 € 1.007.775. EV eind 2021: € 0,0 mln. VV eind 2021: € 8,3 mln.	Het Waterschapshuis bevordert en faciliteert de samenwerking tussen de waterschappen en binnen de sector op het gebied van informatievoorziening en draagt daarmee indirect bij aan alle strategische doelen van Delfland.	De dijkgraaf is voorzitter van het Dagelijks Bestuur van de GR. Verder is Delfland vertegenwoordigd in de Opdrachtgeverstafel (OGT) en het i-Platform	

Partij (EV, VV)	Ingangs datum	Financieel belang Delfland	Bijdrage aan de beleidsdoelstelling en/taken van Delfland	Bestuurlijk belang	Overige Informatie 2021
Unie van Waterschappen (vereniging) te Den Haag	1927	Jaarlijks wordt contributie betaald aan de Unie. Voor 2021 bedroeg de contributie afgerond € 737.000. EV eind 2020: € 2,0 mln. VV eind 2020: € 5,1 mln.	De Unie van Waterschappen brengt de belangen van alle waterschappen in Nederland samen en vertegenwoordigd deze op nationaal niveau.	In de ledenvergadering hebben de voorzitters van alle waterschappen zitting.	
Vereniging van Zuid-Hollandse Waterschappen te Delft	27 juli 2007	Jaarlijkse contributie € 1.500.	De portefeuillehouder overleggen dragen bij aan het bevorderen van de goede samenwerking tussen de waterschappen onderling als ook het met één geluid naar buiten treden in de contacten naar derden, waaronder de provincie.	De dijkgraaf is lid van het bestuur van de vereniging	
Muskusratten-beheer (Overeenkomst Kosten voor Gemene Rekening) te Houten	1 januari 2012	Bijdrage van 5,3% van de totale kosten. Voor 2021 bedroegen de geschatte kosten € 535.000.	Muskusrattenbeheer is een taak van de waterschappen waarvoor Delfland de samenwerking is aangegaan met een vijftal andere waterschappen.	Bestuurlijk overleg met per waterschap één hoogheemraad.	
Hoogheemraadschap Schieland en de Krimpenerwaard en Rijnland: gemeenschappelijke administratie (Overeenkomst kosten voor Gemene Rekening) te Rotterdam	1 januari 2019	Bijdrage van 40% van de totale kosten. Voor 2021 bedroegen de kosten € 876.419. EV eind 2020: € 0,0 mln. VV eind 2020: € 0,0mln.	Door het volledig, tijdig en efficiënt voeren van de financiële administratie wordt bijgedragen aan de beleidsdoelstelling 'Een duurzaam financieel evenwicht'	Bestuurlijk overleg met de partners.	

Indirect verbonden partijen

Naast de partijen die volgens bovengenoemde definitie zijn aan te merken als verbonden partij, zijn er ook partijen waarmee Delfland indirect verbonden is. Bij deze partijen is er wel sprake van een financieel belang, maar ontbreekt het directe bestuurlijke belang, bijvoorbeeld omdat de indirect verbonden partij een stichting is. Een andere mogelijkheid is dat een verbonden partij bijvoorbeeld aandeelhouder of bestuurder is van achterliggende en daarmee indirect verbonden partij. Hoewel er in voorkomende gevallen volgens de definitie dus geen sprake is van een verbonden partij, is het bestaan van een financieel belang reden genoeg om ook aan deze indirect verbonden partijen aandacht te besteden.

Partij	Vestigings plaats	Rechts vorm	Ingangs datum	Financieel belang Delfland	Bestuurlijk belang	Overige informatie 2021
HVC	Alkmaar	N.V.	1 januari 2010	De GR Slibverwerking is aandeelhouder B in HVC. De aandeelhouders B staan 100% garant en ontvangen daarvoor een provisie. In totaal stond de GR op 31 december 2021 garant voor € 22,7 miljoen. Op basis van een vastgelegde verdeelsleutel is het aandeel van Delfland hierin 24%.	Geen: de GR Slibverwerking houdt, namens de deelnemende waterschappen, 16,9% van de aandelen in HVC. De voorzitter van de GR neemt namens de GR deel aan de aandeelhouders-vergadering van HVC.	
Stowa	Den Haag	Stichting	1 januari 1992	De reguliere jaarlijkse bijdrage bedroeg in 2021 € 502.267	Geen; er zitten minimaal 4 en maximaal 6 waterschaps-vertegenwoordigers in het bestuur van Stowa.	

4.6 Bedrijfsvoering

Sociale paragraaf

In 2021 was corona nog erg bepalend voor ons werk. De strategische personeelsplanning (SPP) en de organisatieontwikkeling in het kader van Samenspel bepaalden een belangrijk deel van de agenda.

Personeelsopbouw

In december 2021 waren 526 medewerkers (494,4 fte) in dienst ten opzichte van 501 medewerkers (474,5 fte) in december 2020. De groei van medewerkers in dienst van Delfland bedraagt daarmee 5%. Deze groei is o.a. een gevolg van de extra formatie benodigd in relatie tot ICT-vraagstukken. Het percentage vrouwen in dienst van Delfland is in 2021 licht toegenomen (37,6 % t.o.v. 36,5% in 2020). De gemiddelde leeftijd van medewerkers die in dienst zijn van Delfland (exclusief inhuur en stagiaires) is in december 2021 48,3 jaar en iets afgenomen ten opzichte van december 2020 (48,7 jaar). Het totale personeelsverloop bedroeg in 2021 8,5% t.o.v. 7,2% in 2020. In 2021 werd 12,5% van de totale arbeidscapaciteit verkregen uit inhuur. Dit is een daling van 0,7% t.o.v. 2020 en een daling van 4,4% ten opzichte van 2019. De inhuur in 2021 betrof 105 externen en 70 fte. De kosten van de van de ingehuurd externen bedroeg € 10,3 miljoen.

Ziekteverzuim

Sinds corona is het ziekteverzuim binnen Delfland gedaald. In 2021 bedraagt het ziekteverzuimpercentage 4,1% ten opzichte van 4,0% in 2020. Het (jaargemiddeld) ziekteverzuimpercentage blijft daarmee significant lager dan de gestelde norm voor 'normaal' ziekteverzuim (4,6% op basis van de Verbaan-norm). De verzuimfrequentie is in 2021 0,66 ten opzichte van 0,67 in 2020 en 1,2 in 2019. De verzuimpercentages en verzuimfrequenties over 2020 en 2021 zijn beide uit een periode waarin maatregelen zijn getroffen ten aanzien van de coronapandemie. Deze maatregelen kunnen een effect hebben gehad op frequentie en duur van het ziekteverzuim.

Duurzame inzetbaarheid

Na 2020 is ook 2021 getekend door Corona. Het medewerkers onderzoek in juni 2021 liet zien dat de medewerkers meer gewend raakten aan het thuiswerken. De inzet van 2020 in het gezond thuiswerken werpt zijn vruchten af. Wel zagen we een stijging in herstelbehoefte en een wens tot meer verbinding met collega's. Met name in de samenwerking met collega's en de duidelijkheid over doelen en prioriteiten zien we onze scores dalen, de cijfers verschillen echter flink per afdeling.

Diversiteit

Het percentage vrouwen met een topfunctie bedraagt momenteel 33,3 %. Het blijft daarbij iets achter ten opzichte van de 37,6% vrouwen in een willekeurige functie binnen onze organisatie.

Om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt aan het werk te helpen, is Delfland een samenwerking aangegaan met Werkse!, SWOM en Stroomopwaarts. In 2021 waren er 11 participatiebanen gerealiseerd. Door de corona-omstandigheden is de oorspronkelijke doelstelling niet gehaald (15,9 banen in 2020 en 20,1 in 2021). Voor 2022 hebben we diverse acties afgesproken om te werken aan de realisatie van de doelstelling, zoals deelname aan het platform Onbeperkte Denkers via het A&O-fonds van de waterschappen.

Stages bij Delfland en relatie met het onderwijs

In 2021 hebben 13 studenten stagegelopen bij Delfland, variërend van WO-stages tot 'snuffelstages' voor middelbare scholieren. Dit is iets lager dan in de afgelopen jaren door de coronacrisis (2019: 32). Om de ontwikkeling en verspreiding van kennis over water te stimuleren, heeft Delfland een scriptieprijs in het leven geroepen voor studenten van universiteiten. In 2021 is uit 18 inzendingen een winnaar gekozen.

Vertrouwenspersoon

In 2021 zijn de interne vertrouwenspersonen over acht verschillende situaties geconsulteerd in het kader van de Regeling 'Klachtbehandeling Ongewenst Gedrag'. In 2021 waren er geen consultaties in het kader van de Klokkenluidersregeling. De (meer uitgebreide) rapportage van de interne vertrouwenspersoon wordt jaarlijks besproken met de portefeuillehouder, de secretaris-directeur en het directieteam en de OR en wordt voor alle medewerkers beschikbaar gesteld via het Samenwerkingsportaal.

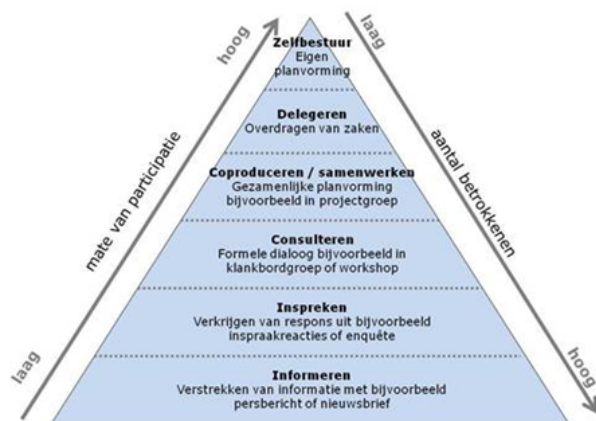
Medezeggenschap

Volgens de participatieladder (de afbeelding hiernaast) kan medezeggenschap op verschillende manieren plaatsvinden. In 2021 zijn wederom, ondanks de beperkingen, verschillende treden toegepast. Over veel onderwerpen worden medewerkers geïnformeerd, maar steeds vaker worden medewerkers ook vroeg bij ontwikkelingen betrokken. Zodoende wordt ervaring opgedaan met verschillende vormen van medezeggenschap, wat bijdraagt aan bijvoorbeeld de Lerende Organisatie.

De formele vorm van medezeggenschap ligt vast in de Wet op Ondernemingsraden

(WOR). Delfland heeft een ondernemingsraad (OR) van 11 leden die regelmatig overleg heeft met de WOR-bestuurder (secretaris-directeur). Sommige onderwerpen worden ter advisering of instemming voorgelegd aan de OR, andere onderwerpen initieert de OR zelf. De OR heeft werkgroepen per onderwerp en een vaste commissie VGWM (Veiligheid, gezondheid, welzijn en milieu). In de werkgroepen en de commissie worden de onderwerpen voorbereid voor de OR-vergaderingen. In 2021 heeft de OR de Arbeidsvoorwaardencommissie ingesteld die in de plaats is gekomen van het Georganiseerd Overleg en is er een Bijzondere ondernemingsraad opgericht met de buurwaterschappen Rijnland en Schieland voor het adviesverzoek over de samenwerking van de salarisadministraties.

Evenals in 2020 was Corona in 2021 een belangrijk onderwerp. De OR heeft de Pulse-onderzoeken m.b.t. Covid19 gevolgd en was betrokken bij de totstandkoming van een visie op hybride werken. De ondernemingsraad heeft in 2021 instemming verleend aan de regeling Beoordelen en Belonen, de aanstelling van preventiemedewerkers, het actieplan MO-PSA-Verzuim, het bedrijfsnoodplan De Groote Lucht en het geactualiseerde integriteitsbeleid en de bijbehorende gedragsregeling. De ondernemingsraad heeft ook onderwerpen aangedragen in de vorm van ongevraagd advies over de tussenrapportage Werken in Haaglanden en de evaluatie Vervoersmanagement.

Veiligheid

Het aantal incidentmeldingen door eigen personeel is in 2021 na een grote afname (39 meldingen in 2020), weer toegenomen tot 55. Er werd binnen de coronaregels weer meer operationeel gewerkt en de aandacht voor veilig werken en het melden kan hiervoor een verklaring zijn.

In 2021 zijn er 7 incidenten geweest waarbij letsel of verzuim is opgetreden, of een EHBO of doktersbehandeling nodig was. Eén incidentmelding heeft geleid tot ziekteverzuim. Er zijn drie bijna-ongevallen gemeld, één melding met een medische oorzaak (onwel tijdens werk, niet door werk) en twee schade-incidenten, waarbij letsel ternauwernood kon worden afgewend. De vergrote aandacht heeft er ook toe geleid dat externe partijen, zoals aannemers incidenten bij ons meldden, met de intentie om er samen van te leren. Dit ging om 7 meldingen.

Tabel 4.14 Totaaloverzicht meldingen 2020 en 2021

Meldingen	2020	2021
Doktersbehandeling	4	1
Verzuim	2	2
EHBO of gering letsel	9	4
Bijna ongeval	6	2
Gevaarlijke situatie	13	41
Schade	5	4
Medische oorzaak	-	1
Externe partij	-	7
Totaal	39	62

4.7 EMU-saldo

Het EMU-saldo betreft het vorderingensaldo op transactiebasis van de gehele sector overheid. Hierbij inbegrepen zijn de centrale overheid, de sociale fondsen en de lokale overheden. De onderstaande tabel geeft de berekening van het EMU-saldo voor Delfland over 2021.

Tabel 4.15 EMU-saldo

Meerjarig EMU-saldo (bedragen *€1.000)	Jaarrekening 2020	Jaarrekening 2021
Exploitatiesaldo voor bestemming	29.020	24.852
Invloed investeringen		
Bruto-investeringsuitgaven	-24.078	-25.676
Investeringsbijdragen		
Verkoop van materiële en immateriële vaste activa		
Afschrijvingen	39.985	39.601
Invloed voorzieningen		
Toevoegingen aan voorzieningen ten laste van de exploitatie	0	0
Onttrekkingen aan voorzieningen ten gunste van de exploitatie	-40	0
Onttrekkingen rechtstreeks uit voorziening	-33	-51
Deelnemingen en aandelen		
Boekwinst		
Boekverlies		
Totaal EMU-saldo	44.854	38.726

4.8 Waterschapsbelastingen

De waterschapsbelastingen zijn in de paragraaf 3.5 Financiën toegelicht.

4.9 Wet normering topinkomens

Met ingang van 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) van kracht. De WNT normeert de bezoldiging (het bezoldigingsmaximum) en ontslagvergoedingen van topfunctionarissen in de (semi)publieke sector.

Indien de bezoldiging en/of een ontslagvergoeding van een topfunctionaris de wettelijke norm overschrijdt, dient het meerdere van de betreffende topfunctionaris teruggevorderd te worden. In de wet is tevens geregeld wie als topfunctionaris dient te worden aangemerkt. Voor een waterschap geldt de secretaris-directeur als topfunctionaris. Het bezoldigingsmaximum voor 2021 bedraagt € 209.000.

Uit onderstaand tabel blijkt dat de bezoldiging van de secretaris-directeur binnen de norm blijft.

Tabel 4.16 WNT

(Bedragen * €1)	Ir. P. Janssen
Functiegegevens	Secretaris-directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2020	01/01 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1
Dienstbetrekking?	Ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	157.836
Beloningen betaalbaar op termijn	22.629
<i>Subtotaal</i>	<i>180.465</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	209.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	0
Totale bezoldiging 2021	180.465
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.
Gegevens 2020	
Aanvang en einde functievervulling in 2020	01/01 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0
Dienstbetrekking?	Ja
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	151.055
Beloningen betaalbaar op termijn	21.194
<i>Subtotaal</i>	<i>172.249</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	201.000
Totaal bezoldiging 2020	172.249

5 Jaarverslag: Financiële overzichten investeringsprojecten

5.1 Investeringsuitgaven 2021 per programma

De begroting 2021 ging uit van een investeringsraming van € 30,9 miljoen. In de bijgestelde begroting is een investeringsraming van € 29,3 miljoen opgenomen. Uiteindelijk is er in 2021 een totaal van € 26,2 miljoen gerealiseerd. De onderstaande tabel geeft het verloop in 2021 van de oorspronkelijk geraamde investeringsuitgaven tot aan de uiteindelijke realisatie van in totaal € 26,2 miljoen.

Tabel 5.1 Overzicht investeringen per programma

Investerings per programma (Bedragen x € 1 miljoen)	Raming primitieve Begroting 2021	Raming Bijgestelde begroting 2021	Realisatie in 2021
Waterveiligheid	8,5	10,4	9,9
Waterkwaliteit	3,0	1,9	2,0
Waterkwantiteit	8,0	6,0	5,5
Waterketen	11,4	10,7	8,5
Organisatie en bestuur	0	0,3	0,3
Totaal	30,9	29,3	26,2

5.2 Gereedgekomen projecten

Bijlage I in hoofdstuk 8 geeft een overzicht van de 21 in 2021 gereed gemelde en geactiveerde investeringen. Het beschikbaar gestelde krediet was € 14,7 miljoen. De uiteindelijk geactiveerde kosten kwamen uit op een bedrag van € 13,4 miljoen.

5.3 Restantkredieten

Bijlage II in hoofdstuk 8 geeft een overzicht van de 117 restantkredieten die nog niet (financieel) zijn afgerond en doorlopen naar 2022. Bij de vaststelling van de jaarstukken 2021 wordt besloten om van deze investeringen het restant-investeringskrediet van in totaal € 115,0 miljoen over te brengen naar 2022.

5.4 Projecten Buitengewoon onderhoud en NEZ

Deze projecten worden in een afzonderlijke rapportage verantwoord en als bijlage bij de behandeling van de jaarstukken opgenomen.

6 Jaarrekening: De exploitatierekening

6.1 Presentatie van de exploitatierekening naar diverse gezichtspunten

De verdeling van de exploitatie en het resultaat over 2021 wordt in de onderstaande tabellen gepresenteerd en toegelicht naar diverse gezichtspunten.

Voor een nadere analyse van verschillen verwijzen wij naar de opgenomen toelichtingen onder 'Exploitatie: wat heeft het gekost?' in het jaarverslag.

6.2 Exploitatierekening naar programma's

Tabel 6.1 presenteert de lasten en baten per programma en het resultaat voor en na bestemming.

Tabel 6.1 Overzicht van Lasten en Baten per programma

Programma (Bedragen * € 1.000)	Primitieve Begroting			Begroting na wijziging			Jaarrekening 2021		
	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo
Waterveiligheid	27.925	75	-27.850	25.844	75	-25.769	27.721	1.100	-26.620
Waterkwaliteit	11.451	0	-11.451	12.456	0	-12.456	11.586	85	-11.501
Waterkwantiteit	41.151	969	-40.182	39.298	969	-38.329	37.618	1.324	-36.294
Waterketen	108.246	16.366	-91.880	111.852	21.872	-89.980	110.437	25.225	-85.212
Financiën	10.919	237.278	226.359	13.684	239.277	225.594	14.189	240.185	225.996
Organisatie en bestuur	38.500	238	-38.262	44.292	238	-44.054	41.846	329	-41.517
Resultaat voor bestemming	238.192	254.926	16.734	247.427	262.431	15.004	243.397	268.249	24.852
<i>Mutaties reserves</i>									
Financiën	17.009	275	-16.734	19.734	4.730	-15.004	19.734	4.730	-15.004
Resultaat na bestemming	255.201	255.201	0	267.161	267.161	0	263.131	272.979	9.848

6.3 Verdeling saldo per programma naar hoofdtaken na doorbelasting bedrijfsvoering en mutaties reserves

Tabel 6.2 geeft het saldo 2021 weer van de diverse programma's naar de twee hoofdtaken.

Tabel 6.2 Overzicht saldo per programma naar hoofdtaken

Programma (Bedragen * € 1 miljoen)	Watersysteem- beheer	Zuiverings- beheer	Totaal
Waterveiligheid	26,6	0,0	26,6
Waterkwaliteit	11,5	0,0	11,5
Waterkwantiteit	36,3	0,0	36,3
Waterketen	0,5	84,7	85,2
Financiën (incl. algemene dekkingsmiddelen)	-87,3	-123,7	-211,0
Organisatie en bestuur	29,5	12,0	41,5
Resultaat na bestemming	17,1	-27,0	-9,9

6.4 Exploitatierekening naar kosten- en opbrengstsoorten

De onderstaande tabel geeft de totale exploitatie weer, verdeeld naar kosten- en opbrengstensoorten.

Tabel 6.3 Exploitatierekening naar kosten- en opbrengstsoorten

EMU-omschrijving (bedragen * € 1.000)	Primitieve begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021
Externe rentelasten	31.188	30.350	30.378
Afschrijvingen van activa	40.151	39.538	39.601
Salarissen huidig personeel en bestuurders	35.836	35.775	34.559
Sociale premies	7.981	7.981	9.933
Overige personeelslasten	2.005	1.918	2.028
Personeel van derden	0	0	1.257
Duurzame gebruiksgoederen	3.540	4.664	5.115
Overige gebruiksgoederen en verbruiksgoederen	107	86	154
Energie	4.778	5.114	3.292
Huren en rechten	83	83	101
Leasebetalingen	36.657	39.026	39.077
Pachten en erfpachten	4	4	3
Verzekeringen	361	361	395
Belastingen	2.074	2.451	2.383
Onderhoud door derden	13.139	12.483	4.517
Overige diensten door derden	47.157	52.502	52.484
Bijdragen aan Rijk	11.682	11.682	12.251
Bijdragen aan bedrijven	901	951	709
Bijdragen aan openbare lichamen	1.112	1.297	2.564
Bijdragen aan overigen	394	1.251	2.597
Toevoegingen aan voorzieningen	0	0	0
Onvoorzien	-956	0	0
Totaal kosten(a)	238.192	247.517	243.397

EMU-omschrijving (bedragen * € 1.000)	Primitieve begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021
Externe rentebaten	0	0	0
Dividenden en bonusuitkeringen	300	300	625
Baten i.v.m. salarissen en sociale lasten	317	0	276
Uitleningen van personeel	750	90	655
Verkoop van grond	0	750	1.703
Verkoop van duurzame goederen	0	0	0
Verkoop van overige goederen	3.440	8.166	11.319
Opbrengst uit grond en water	312	628	402
Huuropbrengst uit overige eigendommen	180	180	171
Diensten voor derden	13.768	14.348	15.868
Bijdragen van het Rijk, Provincie en overige openbare lichamen	1.087	1.087	1.212
Waterschapsbelastingen totaal	247.186	249.313	243.819
Oninbaar/ kwijschelding	-12.414	-12.342	-7.805
Onttrekkingen aan voorzieningen	0	0	4
Financiering en geactiveerde lasten	0	0	0
Totaalopbrengsten(b)	254.926	262.521	268.249
Exploitatieresultaat voor bestemming (b-a)	16.734	15.004	24.852
Toevoegingen aan reserves	-17.009	-19.734	-19.734
Onttrekkingen aan reserves	275	4.730	4.730
Nog te bestemmen resultaat voordelig	0	0	9.848

Toelichting

De belangrijkste afwijkingen worden hieronder toegelicht.

Salarissen, sociale lasten en inhuur

Het geheel van salarissen, sociale lasten, overige personeelslasten en personeel van derden wijkt € 2,1 miljoen af van de bijgestelde begroting. De belangrijkste afwijking betreft de sociale premies. Deze waren in 2021 circa € 1,9 miljoen te laag begroot. De hogere kosten voor personeel van derden van € 1,3 miljoen wordt veroorzaakt door externe inhuur op vacatures en de besteding van budgetten voor overige goederen en diensten.

Energie

De lagere energiekosten betreffen een onjuiste codering in de begroting en het deels zelf opwekken van elektriciteit in de zuiveringsinstallaties. In de begroting 2022 is dit correct begroot.

Onderhoud door derden

In deze post zijn de belangrijkste afwijkingen:

- Kosten van baggeren € 1,9 miljoen (programma Waterkwantiteit)
- Kosten automatisering € 0,7 miljoen (programma Organisatie en bestuur)
- Kosten personeel derden € 1,3 miljoen (diverse programma's)
- Sloop afvalwaterzuivering € 0,8 miljoen (programma Waterketen)

Deze posten zijn toegelicht in de genoemde programma's

Bijdrage aan overheden en aan overigen

De afwijking betreft de bovengenoemde bijdragen in het HWBP waar na afloop van 2021 de afrekening 2021 van de solidariteitsbijdrage is verwerkt (€ 0,6 miljoen).

Opbrengsten

Dividend

In 2021 is zowel de definitieve uitkering 2019 en 2020 van het dividend van de Waterschapsbank verantwoord.

Verkoop van grond

De hogere opbrengst betreft met name de verkoop van het pand in Kijkduin (€ 1,5 miljoen).

Verkoop overige goederen

De hogere opbrengst betreft met name de hogere opbrengst van groen gas en duurzaamheidscertificaten. Dit is toegelicht in het programma Waterketen.

Diensten voor derden

De hogere opbrengst betreft de afwikkeling van de liquidatie van de gemeenschappelijke regeling grondwateronttrekking Delft en de definitieve afrekening van de opbrengsten uit de overeenkomst Grensoverschrijdend afvalwater (GOA) over oudere jaren.

Belastingopbrengsten

De afwijkingen zijn toegelicht in programma Financiën.

6.5 Exploitatierekening naar kostendrager

Tabel 6.4 Exploitatierekening naar kostendrager

Kostendrager	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021
<i>Watersysteembeheer</i>		
<i>Totaal kosten</i>	118,5	116,1
<i>Opbrengsten</i>		
Belastingopbrengsten	-106,7	-106,7
Kwijtscheldingen	8,2	4,5
Oninbaar verklaringen	1,2	1,4
Dividenden en overige algemene opbrengsten	-2,9	-5,2
<i>Totaalopbrengsten</i>	-100,2	-106,0
Resultaat vóór bestemming	18,3	10,0
<u>Bestemming tijdens begrotingsjaar</u>		
Mutatie reserves	-7,1	-7,1
Nog te bestemmen resultaat Watersysteembeheer	25,4	17,1
<i>Zuiveringsbeheer</i>		
<i>Totaal kosten</i>	128,9	126,7
<i>Opbrengsten</i>		
Belastingopbrengsten	-142,6	-136,7
Kwijtscheldingen	0,0	-0,3
Oninbaar verklaringen	3,0	1,6
Dividenden en overige algemene opbrengsten	-22,6	-26,2
<i>Totaalopbrengsten</i>	-162,2	-161,5
Resultaat vóór bestemming	-33,3	-34,9
<u>Bestemming tijdens begrotingsjaar</u>		
Algemene reserve zuiveringsbeheer	-7,9	-7,9
Nog te bestemmen resultaat Zuiveringsbeheer	-25,4	-27,0

Voor een toelichting op de opbrengsten wordt verwezen naar paragraaf 3.5 Financiën. In dit hoofdstuk wordt per taak de belastingopbrengst toegelicht.

6.6 Belastingopbrengsten

De belastingopbrengsten zijn in de paragraaf 3.5 Financiën toegelicht.

6.7 Begrotingsrechtmatigheid

In de Burap 2021 zijn de bijgestelde lasten en baten opgenomen. Bestedingen boven het begrotingsbedrag op programmaniveau zijn onrechtmatige uitgaven (begrotingsonrechtmatigheid). Ook overschrijdingen op investeringskredieten zijn onrechtmatig. Conform het afwijkingenbeleid worden beïnvloedbare afwijkingen boven de € 500.000 vooraf voorgelegd aan de Verenigde Vergadering. Voor investeringen ligt deze grens op 10% van het investeringsbedrag (met een absoluut maximum van € 500.000) en voor de netto exploitatielasten is dit 10% van de begrote kosten van een programma (met een absoluut maximum van € 500.000). Voor zover de budgetten voor laatstgenoemde afwijkingen niet in de Burap 2021 zijn bijgesteld, wordt hierover verantwoording afgelegd in de jaarrekening 2021.

In de hieronder opgenomen tabel is weergegeven voor welke programma's sprake is van een overschrijding. Deze overschrijdingen worden ieder afzonderlijk toegelicht. Afhankelijk van de oorzaak en de mate van beïnvloedbaarheid van de overschrijding, tellen de overschrijdingen al dan niet mee in het rechtmatigheidsoordeel van de accountant. Met het vaststellen van de jaarrekening 2021 autoriseert de Verenigde Vergadering deze onrechtmatigheden.

Tabel 6.5 Begrotingsrechtmatigheid

Begrotingsrechtmatigheid per programma	Gewijzigde begroting 2021	Realisatie 2021	Begrotings-afwijking*
Saldo Lasten (Bedragen * € 1000)			
Waterveiligheid	25.769	26.620	851
Waterkwaliteit	12.456	11.501	-955
Waterkwantiteit	38.329	36.294	-2.035
Waterketen	89.980	85.212	-4.768
Financiën	-210.589	-210.992	-403
Organisatie en bestuur	44.054	41.517	-2.538
	0	-9.848	-9.848

Overschrijding programma's

Alleen in programma Waterveiligheid is er sprake van een saldo van € 851.000 aan uitgaven dat niet door de Verenigde Vergadering in de laatste wijziging van de begroting is vastgesteld. Deze overschrijding is het gevolg van de afrekening van de solidariteitsbijdrage voor het Hoogwaterbeschermingsprogramma (€ 569.000) en een hogere toerekening van personele lasten vanuit de organisatie met name voor de voorbereiding en uitvoering van investeringsprojecten in dit programma. De hogere personeelskosten worden in andere programma's gecompenseerd. Voor het Hoogwaterbeschermingsprogramma geldt dat de afrekening bekend is geworden in februari 2022 en voortvloeit uit een vaste landelijke verdeelsleutel, oftewel niet beïnvloedbaar.

De overschrijding van € 851.000 blijft binnen het afwijkingenbeleid van Delfland en telt niet mee in het rechtmatigheidsoordeel van de accountant.

7 Jaarrekening: Balans en toelichting

7.1 Balans per 31 december 2021

Activa (Bedragen * € 1.000)	31-12-2021	31-12-2020	Passiva (Bedragen * € 1.000)	31-12-2021	31-12-2020
Vaste activa			Vaste passiva		
			<i>Eigen vermogen</i>		
Immateriële vaste activa	0	0	Algemene reserves	39.869	39.869
Materiële vaste activa	764.647	778.572	Egalisatiereserves	14.234	15.734
Financiële vaste activa	493	493	Bestemmingsreserves	90.156	67.141
			Nog te bestemmen exploitatieresultaat	9.848	6.510
			Totaal eigen vermogen	154.106	129.254
			Voorzieningen	29	80
			Vaste schulden met een looptijd van een jaar of langer	664.286	682.028
Totaal vaste activa	765.141	779.065	Totaal vaste passiva	818.421	811.362
Vlottende activa			Vlottende passiva		
Uitzettingen met een looptijd korter dan 1 jaar	103.083	73.787			
Kortlopende vorderingen	14.343	9.023	Netto vlottende schulden met een looptijd korter dan een jaar	47.860	30.054
Liquide middelen	3	6	Overlopende passiva	27.948	28.823
Overlopende activa	11.659	8.358			
Totaal vlottende activa	129.288	91.174	Totaal vlottende passiva	75.808	58.877
Totaal	894.229	870.239	Totaal	894.229	870.239
			Niet uit de balans blijkende verplichtingen*	5.671	7.107

*Dit betreft de verleende garanties

7.2 Waarderingsgrondslagen

Algemeen

De jaarrekening 2021 is opgesteld in overeenstemming met het Waterschapsbesluit en de Waterschapswet. De jaarrekening 2021 is opgesteld in euro's. De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op de balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn. De dividendopbrengsten van deelnemingen worden als opbrengst verantwoord op het moment waarop dit dividend betaalbaar gesteld wordt. De personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben.

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden met ingang van 1 januari 2019 - op basis van het besluit inzake de balansverkorting en de hierop geactualiseerde nota Activabeleid - niet meer geactiveerd, maar direct ten laste van de exploitatierekening gebracht.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn opgenomen tegen de vervaardiging- of de verkrijgingsprijs verminderd met de eventuele bijdragen van derden. Hierbij omvat de vervaardigingsprijs de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. Met ingang van 1 januari 2019 worden geen personeelskosten meer aan de onderhanden investeringsprojecten toegerekend. Vanaf 2016 werd ook al geen rente meer aan de onderhanden projecten toegerekend. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht. In die gevallen wordt dit op het saldo afgeschreven.

De netto-investering wordt door jaarlijkse afschrijvingen ten laste van de exploitatie gebracht. De afschrijvingen gebeuren over het algemeen op lineaire basis en worden bepaald door de verwachte levensduur. De afschrijving vindt plaats met ingang van het eerste jaar na de ingebruikname. De afschrijvingstermijnen zijn gebaseerd op de vastgestelde nota Activabeleid. De investeringen met een totale vervaardigingsprijs van minder dan € 100.000 worden in het jaar van aanschaf direct ten laste van de exploitatie gebracht.

Indien van toepassing wordt er rekening gehouden met duurzame waardeverminderingen en afwaardering van activa bij buitengebruikstellingen.

Afschrijvingstermijnen

Van de belangrijkste activa is in onderstaande tabel de afschrijvingstermijn opgenomen.

Investering in	Termijn
Gronden	0
Grondwerken (BGO)	15
Waterberging	40
Machines	10
Vervoermiddelen	5
Gebouwen/woningen bouwkundig	40
Idem elektro/mechanisch	15
Waterkering	35
Boezemkaden reconstructie	25
Persleidingen (PPS)	50

Financiële vaste activa

Participaties in het aandelenkapitaal van nv's en bv's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het Waterschapsbesluit) zijn gewaardeerd tegen de

verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de intrinsieke waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden.

Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan 1 jaar

De uitzettingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor de verwachte oninbaarheid van debiteuren wordt op het debiteurensaldo een voorziening dubieuze debiteuren in mindering gebracht.

Liquide middelen

Deze activa worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Reserves en voorzieningen

De reserves vormen gezamenlijk het eigen vermogen van Delfland dat uit bedrijfseconomisch oogpunt vrij te besteden is. Bij de reserves wordt onderscheid gemaakt tussen de algemene reserve(s) en de bestemmingsreserves. De Verenigde Vergadering heeft aan verschillende reserves een specifieke bestemming gegeven waardoor deze zijn afgezonderd van besteding voor een specifiek doel. De reserves zijn nominaal gewaardeerd. De voorzieningen zijn vermogensbestanddelen met het doel om belangrijke fluctuaties in de exploitatielasten op te vangen. De omvang van de voorzieningen wordt bepaald door toekomstige financiële verplichtingen en risico's. De voorzieningen zijn nominaal gewaardeerd.

Vaste schulden met een looptijd van langer dan één jaar

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met aflossingen en hebben een rente typische looptijd van één jaar of langer.

Overige balansposten

De waardering van alle overige balansposten vindt plaats tegen de historische verkrijgingsprijs. Indien hiervan wordt afgeweken, is dit in de toelichting bij de desbetreffende balanspost vermeld.

Borg- en garantstellingen

Voor zover leningen door Delfland zijn gewaarborgd, is buiten de balansstelling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per het eind van het boekjaar opgenomen. Hierin is naast de borg- en garantstellingen ook de inkoop contractverplichtingen opgenomen. Overigens is in de toelichting op de balans nadere informatie opgenomen.

Rekening van baten en lasten

Voor de rekening van baten en lasten is het stelsel van baten en lasten toegepast. Dit stelsel houdt in dat het jaar waarin de prestaties (goederen en diensten) zijn verricht bepalend is voor de toerekening van de baten en lasten aan het betreffende jaar, ook als zij niet tot ontvangst of uitgaven hebben geleid in het verslagjaar. De belastingopbrengsten zijn gebaseerd op de laatst bekende (aanvullings)kohieren. Winsten worden slechts in acht genomen voor zover zij op de balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de rekening bekend zijn.

7.3. Materiële vaste activa

Het onderstaande overzicht geeft het totaal verloop van de materiële vaste activa over 2021.

Gereedgekomen werken (Bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 01-01-2021	Investerings 2021	Afschrijving 2021	Boekwaarde 31-12-2021
Gronden en terreinen	70.357	0	198	70.158
Machines, apparaten en installaties	273	0	137	137
Bedrijfsgebouwen	20.317	0	1.189	19.128
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	657.429	23.751	37.264	643.916
Overige materiële activa	1.967	946	813	2.100
Totaal	750.343	24.697	39.601	735.439

Voor een overzicht van de gereedgekomen en geactiveerde investeringen wordt verwezen naar hoofdstuk 5. Het totaal onderhanden werk heeft het volgende verloop:

Onderhanden werken (Bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 01-01-2021	Uitgaven onderhanden werken	Bijdragen onderhanden werk	Activering	Boekwaarde 31-12-2021
Verloop onderhanden werk	28.230	25.676		-24.697	29.209
Totaal onderhanden werken	28.230	25.676	0	-24.697	29.209

Totaal materiële vaste activa	778.572				764.647
--------------------------------------	----------------	--	--	--	----------------

Er zijn 117 restantkredieten voor onderhanden werken, die nog niet (financieel) zijn afgerond en doorlopen naar 2022. In de jaarrekening 2021 wordt besloten om van deze investeringen het restant-investeringskrediet van in totaal € 115,0 miljoen over te brengen naar 2022. In bijlage II wordt een overzicht gegeven van de 117 restantkredieten die nog niet (financieel) zijn afgerond en doorlopen in 2022.

7.4. Financiële vaste activa

Het onderstaande overzicht geeft het verloop van de financiële vaste activa over 2021.

Kapitaalverstrekkingen aan bedrijven Omschrijving (Bedragen * € 1.000)	Boekwaarde 01-01-2021	Toename	Afname	Boekwaarde 31-12-2021
Kapitaalverstrekking Nederlandse Waterschapsbank	92			92
Kapitaalverstrekking ontwikkelingsmij. Het Nieuwe Westland C.V.	401			401
Totaal	493			493

Kapitaalverstrekking Nederlandse Waterschapsbank N.V.

Delfland is eigenaar van 755 aandelen A en 60 aandelen B van de Nederlandse Waterschapsbank N.V. De nominale waarde van deze aandelen bedraagt € 86.825 (aandelen A) en € 27.600 (aandelen B). De historische aanschafprijs van deze aandelen bedraagt € 92.458.

Kapitaalverstrekking Ontwikkelingsmaatschappij 'Het Nieuwe Westland' C.V.

Delfland heeft sinds 2001 een belang in Ontwikkelingsmaatschappij 'Het Nieuwe Westland' C.V. De omvang van het belang bedraagt € 0,9 miljoen. De boekwaarde van het belang is in 2019 afgewaardeerd naar € 0,4 miljoen als gevolg van negatieve resultaten uit het project Het Nieuwe Westland. Ultimo 2021 is er geen aanleiding tot een waardevermindering van de kapitaalverstrekking.

7.5. Vorderingen, nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen

Uitzettingen met een looptijd korter dan 1 jaar

Uitzettingen met een looptijd korter dan 1 jaar	31-12-2021	31-12-2020
Uitzettingen in 's Rijks schatkist	103.083	73.787
Totaal	103.083	73.787

Kortlopende vorderingen

De specificatie van deze post luidt als volgt:

Kortlopende vorderingen (Bedragen * € 1.000)	31-12-2021	31-12-2020
Vorderingen op belastingdebiteuren	13.777	15.698
Af: voorziening dubieuze debiteuren belasting	-7.193	-9.368
Vorderingen belastingen, sociale en pensioenpremies	856	129
Vordering m.b.t. tot BTW suppletieaangifte	2.853	1.569
Overige debiteuren	4.050	995
Totaal	14.343	9.023

Alle vorderingen zijn per direct opeisbaar.

Vorderingen op belastingdebiteuren

Deze post betreft het openstaande saldo van de belastingdebiteuren per 31 december 2021. De invordering en de aanslagoplegging worden uitgevoerd door de RBG. Vorderingen die per balansdatum door de RBG als inbaar worden geschat kunnen als gevolg van de coronacrisis en de oorlog in Oekraïne gedurende 2022 minder inbaar blijken.

Voorziening dubieuze debiteuren belastingen

De hoogte van de voorziening wordt bepaald op basis van kengetallen per belastingjaar en de belastingsoort van het openstaande saldo. Deze berekening wordt afgezet tegen de hoogte van de voorziening van het vorige jaar. Het verschil wordt aan de voorziening toegevoegd of onttrokken met inachtneming van het voorzichtigheidsprincipe.

Vorderingen belastingen, sociale en pensioenpremies

Deze post betreft het nog terug te ontvangen BTW met betrekking tot de productie van Groengas (€ 601.000), de nog terug te ontvangen dividendbelasting (€ 207.000) en een verrekening van pensioenpremies (€ 48.000).

Btw-suppletie

Delfland is in afwachting van de uitspraak van de Belastingdienst inzake mogelijk terug te vorderen btw op investeringen en baggerwerkzaamheden in de jaren 2013-2016. Voor de onderbouwing van de uitspraak voert de Belastingdienst een boekenonderzoek uit. Ten opzichte van 2020 neemt de omvang van de BTW suppletie toe. De belangrijkste oorzaak voor de toename is de terug te vorderen BTW van de investeringen in groengas installaties over de jaren 2019-2021, dit betreft € 1,3 miljoen.

Overige debiteuren

Het openstaande saldo debiteuren is het saldo op peildatum 31 december 2021. Ultimo februari 2022 is hiervan 3,8 miljoen ontvangen.

Overlopende activa

De specificatie van deze post luidt als volgt:

Overlopende activa (bedragen * € 1.000)	31-12-2021	31-12-2020
Nog op te leggen en te ontvangen aanslagen belastingen	805	1.543
Nog te ontvangen bedragen algemeen	7.020	3.967
Vooruitbetaalde kosten	3.834	2.848
Totaal	11.659	8.358

Nog op te leggen aanslagen belastingen

Deze post betreft de nog door de Regionale Belasting Groep op te leggen aanslagen. In paragraaf 3.5 is dit toegelicht.

Nog te ontvangen bedragen algemeen

Deze post betreft diverse nog te ontvangen bedragen waarvoor nog geen factuur is verzonden. De toename ten opzichte van 2020 betreft de raming van nog te factureren opbrengsten betreffende de verkoop van groen gas, en duurzaamheidscertificaten waarvan de omvang is toegenomen.

Vooruitbetaalde kosten

Dit betreft facturen die in 2021 door Delfland zijn betaald, maar die betrekking hebben op 2022.

7.6. Liquide middelen

De specificatie van deze post luidt als volgt:

Liquide middelen (bedragen * € 1.000)	31-12-2021	31-12-2020
Overige bank- en girotegoeden (ING)	3	5
Kasmiddelen en cheques	0	1
Totaal	3	6

Het negatieve rekening-courantsaldo bij de Nederlandse Waterschapsbank (NWB) is verantwoord onder de kortlopende schulden. Delfland heeft bij de NWB een kredietfaciliteit van € 54,8 miljoen.

In 2021 is sprake geweest van verplicht schatkistbankieren, zoals blijkt uit onderstaande tabel.

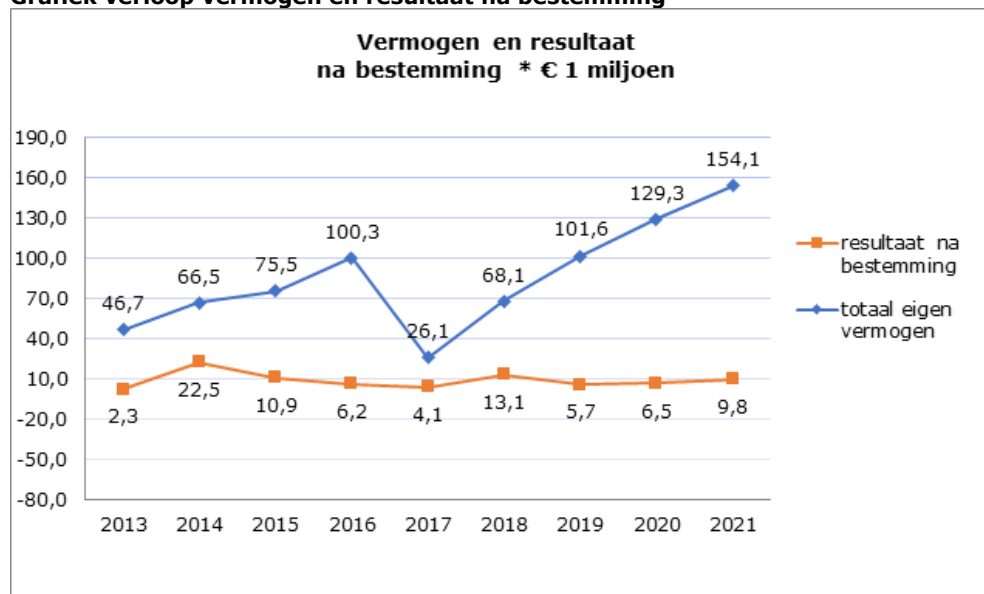
Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
		Verslagjaar 2021			
(1)	Drempelbedrag	1.785	1.785	1.785	1.785
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dag basis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	-	260	63	57
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	1.785	1.525	1.722	1.728
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag				
(1) Berekening drempelbedrag					
		Verslagjaar 2021			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	238.000			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	238.000			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
(1) = (4b) * 0,0075 + (4c) * 0,002 met een minimum van €250.000	Drempelbedrag	1.785			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dag basis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	-	23.663	5.826	5.224
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) = (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dag basis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	-	260	63	57

7.7. Eigen vermogen

Het verloop van het eigen vermogen in het verslagjaar 2021 is als volgt:

Verloop eigen vermogen 2021 (Bedragen x € 1.000)	Bedrag
Saldo per 1 januari 2021	129.255
Vermeerderingen 2021	19.734
Verminderingen 2021	4.730
Resultaat 2021	9.848
Saldo 31 december 2021	154.106

Grafiek verloop vermogen en resultaat na bestemming

Het verloop van de diverse reserves is in het volgende overzicht weergegeven.

Eigen vermogen (bedragen x € 1.000)	Saldo 31-12-2020	Resultaat-bestemming 2020	Saldo 1-1-2021	Interne vermeerderingen 2021	Interne verminderingen 2021	Voorstel resultaat-bestemming 2021	Saldo 31-12-2021
<i>Algemene reserves</i>							
Algemene reserve weerstandvermogen Watersysteem	38.490		38.490				38.490
Algemene reserve weerstandvermogen Zuivering	1.379		1.379				1.379
Totaal algemene reserves	39.869		39.869				39.869
<i>Bestemmingsreserves voor tariefseglisatie</i>							
Egalisatiereserve gebouwd*	657		657		200		457
Egalisatiereserve ingezetenen*	1.574		1.574				1.574
Egalisatiereserve ongebouwd*	27		27				27
Reserve tariefdeemping zuivering	13.475		13.475	1.400	2.700		12.175
Totaal egalisatieserves	15.734		15.733	1.400	2.900		14.233

Eigen vermogen (bedragen x € 1.000)	Saldo 31-12-2020	Resultaat-bestemming 2020	Saldo 1-1-2021	Interne vermeerderingen 2021	Interne verminderingen 2021	Voorstel resultaat-bestemming 2021	Saldo 31-12-2021
<i>Overige bestemmingsreserves</i>							
Reserve niet vrij besteedbaar vermogen*	45.691	6.510	52.201	13.121	1.755		63.567
Reserve Zoetwaterfabriek	1.197		1.197				1.197
Reserve frictiekosten*	1.522		1.522		75		1.448
Egalisatiereserve afvalwater-zuivering Harnaschpolder	18.731		18.731	5.213			23.944
Totaal bestemmingsreserves	67.141	6.510	73.651	18.334	1.830	-	90.156
Resultaat 2020	6.510	-6.510	0		-		0
Resultaat 2021				9.848			9.848
Totaal eigen vermogen	129.254	0	129.254	29.582	4.730		154.106

*Deze reserves komen conform de in 2021 geactualiseerde nota reserves en voorzieningen in 2022 te vervallen. In 2022 vindt de herverdeling van deze reserves over de bestaande en nieuwe reserves plaats.

Algemene reserves

Egalisatiereserve gebouwd

De reserves worden meerjarig ingezet bij de tariefberekening. Conform het coalitieakkoord 2015 wordt jaarlijks een bedrag van € 0,2 miljoen ten laste van de egalisatiereserve 'gebouwd' ingezet ten gunste van de tariefstelling voor de categorie 'ongebouwd'.

Reserve tariefdemping zuivering

Deze reserve is bedoeld voor een toekomstige demping van de tariefstijging. De storting betreft het gemiddelde jaarlijkse voordeel van € 1,4 miljoen. Dit is het gevolg van de herfinanciering van de AWZI Harnaschpolder in 2016. Daarnaast is het besluit in de begroting 2017 verwerkt om het jaarlijkse verschil tussen de geraamde belastingopbrengst in het coalitieakkoord en de begroting toe te voegen dan wel te onttrekken aan deze reserve. Dit verschil betrof in 2021 een onttrekking van € 2,7 miljoen.

Reserve niet vrij besteedbaar vermogen

Bij de resultaatbestemming van de jaarrekening 2015 is besloten deze reserve in te stellen ten behoeve van de afbouw van de schuldenlast. De toevoeging over 2021 betreft het nog te bestemmen resultaat 2020 van € 6,5 miljoen en het geraamde resultaat 2021 van € 13,1 miljoen. De onttrekking betreft twee vastgestelde begrotingswijzigingen inzake de dekking van hogere exploitatiekosten van in totaal € 1,8 miljoen voor informatiebeveiliging.

Reserve Zoetwaterfabriek

Deze reserve is in 2018 ingesteld om de ontvangen afkoopsom van € 1,2 miljoen voor het onderhoud Nieuwe Waterweg te reserveren voor de dekking van de Zoetwaterfabriek.

Reserve frictiekosten

Deze reserve is bedoeld voor de dekking van personele en materiële uitgaven die voortkomen uit organisatiemaatregelen. In 2021 is een bedrag van € 0,075 miljoen conform de begroting onttrokken voor de dekking van de kosten van assetmanagement.

Egalisatiereserve AWZI Harnaschpolder

Door de herfinanciering van de AWZI Harnaschpolder ontstaat vanaf 2016 tot en met 2031 een jaarlijks financieel voordeel en over de jaren 2032 en 2033 een financieel nadeel. In totaal is het financieel effect nihil. In verband hiermee is in 2016 een egalisatiereserve AWZI Harnaschpolder ingesteld.

Overeenkomend met het besluit over de actualisatie van de reserves en voorzieningen in de Verenigde Vergadering van 21 september 2017, wordt het jaarlijkse voordeel aan de egaliseringsreserve AWZI Harnaschpolder toegevoegd. In de jaren 2032 en 2033 wordt de reserve ingezet voor de dekking van de kosten.

Resultaat 2021

Het voordelige resultaat van € 9,8 miljoen over 2021 is - in afwachting van de definitieve besluiten over de resultaatbestemming 2021 - afzonderlijk in de balans opgenomen.

Het totale resultaat na bestemming van € 9,8 miljoen bestaat - op basis van vastgestelde verdeelsleutels - uit een saldo van de hoofdtak Watersysteembeheer en de hoofdtak Zuiveringsbeheer.

Voorgesteld wordt het resultaat over 2021 van in totaal € 9,8 miljoen per saldo als volgt te bestemmen:

Tabel voorgestelde resultaatverdeling 2021

Omschrijving (Bedragen x € 1 miljoen)	Bedrag
Resultaatbestemming 2021	
Reserve kostenegalitatie watersysteemheffing	3,0
Reserve kostenegalitatie zuiveringsheffing	1,2
Reserve tariefdemping watersysteemheffing	0,1
Vrije algemene reserve	5,5
Bestemd resultaat 2021	9,8

7.8. Voorzieningen

Voorzieningen

De voorzieningen betreffen toekomstige financiële verplichtingen en risico's. Voor de vorming van voorzieningen moet sprake zijn van een noodzaak en/of verplichting. Voorzieningen hebben als doel kostenegalitatie; door jaarlijks een bedrag in een voorziening te storten worden grote schommelingen in kosten voorkomen. De voorzieningen voor dubieuze debiteuren zijn onder de post kortlopende vorderingen aan de debetzijde van de balans verantwoord.

Het verloop van de voorzieningen in het verslagjaar 2021 is als volgt:

Voorziening arbeid gerelateerde verplichtingen (bedragen * € 1.000)	Saldo 01-01- 2021	Interne vermeerdering 2021	Externe vermindering 2021	Vrijval 2021	Saldo 31-12- 2021
Voorziening wachtgeld	80		48	3	29
Totaal voorzieningen	80		48	3	29

Voorziening wachtgeld

Deze voorziening dekt de toekomstige wachtgeldaanspraken van ex-medewerkers en collegeleden. De onttrekkingen hebben betrekking op uitbetalingen van in het verleden opgebouwde wachtgeldaanspraken. Ultimo 2021 is de omvang van de voorziening toereikend om de resterende wachtgeldaanspraken te voldoen.

7.9. Vaste schulden met een looptijd van één jaar en langer

Tot de langlopende schulden behoren de door Delfland opgenomen langlopende geldleningen. In het onderstaande overzicht is de opbouw hiervan weergegeven. De opgenomen geldleningen betreffen onderhandse geldleningen.

Onderhandse lening van binnenlandse banken en overige financiële instellingen (bedragen * € 1.000)	Saldo 01- 01-2021	Opname 2021	Aflossing 2021	Saldo 31- 12-2021	Rente 2021
Nederlandse Waterschapsbank	470.588	0	0	470.588	20.399
Nederlandse Waterschapsbank (t.b.v. PPS herfinanciering)	211.440		17.742	193.698	9.952
Totaal	682.028		17.742	664.286	30.351

Nederlandse Waterschapsbank

De leningen met een rente-typische looptijd van één jaar of langer zijn conform de voorschriften geclassificeerd als langlopende schulden. De onderhandse geldleningen betreffen, op één lening na, fixe-leningen met verschillende aflossingsdata. De gemiddelde rentevoet van deze leningen bedraagt 4,52%. De leningen met betrekking tot de herfinanciering PPS betreffen lineaire geldleningen met een looptijd van 15 jaar. Voor de leningen zijn geen zakelijke zekerheden gesteld.

7.10. Netto-vlottende schulden met een looptijd korter dan één jaar

De specificatie van deze post luidt als volgt:

Netto vlottende schulden met een looptijd korter dan 1 jaar (bedragen * € 1.000)	31-12-2021	31-12-2020
Schulden aan leveranciers	11.732	2.348
Overige negatieve rekening-courant verhoudingen	36.025	27.653
Schulden i.v.m. te betalen belastingen, sociale premies, pensioenpremies en btw	103	53
Totaal	47.860	30.054

Schulden aan leveranciers

Het saldo bestaat uit de nog niet betaalde facturen van leveranciers.

Overige negatieve rekening-courant verhoudingen

Eind 2021 bedroeg de rekening-courantschuld bij de Nederlandse Waterschapsbank (NWB) € 36,0 miljoen.

Schulden in verband met te betalen belastingen, sociale premies, pensioenpremies en btw.

Het saldo bestaat uit nog af te dragen loonbelasting en premies en de btw over december 2021.

7.11. Overlopende passiva

De specificatie van deze post luidt als volgt:

Overlopende passiva (bedragen * € 1.000)	31-12-2021	31-12-2020
Verplichtingen aan het personeel	1.663	1.453
Transitorische rente	4.827	4.862
Nog te betalen kosten exploitatie Delfland	10.903	11.328
Nog terug te betalen belastingen	2.561	2.472
Nog te betalen OAS-middelen	0	600
Ontvangen voorschotbedragen openbare lichamen	7.346	7.329
Diverse vooruit ontvangen bedragen	648	779
Totaal	27.948	28.823

Verplichtingen aan het personeel

Het saldo bestaat voornamelijk uit de waarde van de rechten van werknemers op vakantiedagen en IKB-verlof op 31 december 2021.

Transitorische rente

Deze post betreft de lopende rente over 2021 van de langlopende leningen die achteraf in rekening wordt gebracht.

Nog te betalen kosten exploitatie Delfland

Deze posten voor nog te betalen kosten hebben betrekking op in 2021 geleverde goederen en diensten waarvoor nog geen facturen zijn ontvangen.

Nog terug te betalen belastingen

Dit bedrag betreft de nog terug te betalen waterschapsbelastingen over voorgaande jaren.

Ontvangen voorschotbedragen openbare lichamen

Voor twee investeringsprojecten de gerealiseerde kosten in 2021 vrijgevallen.

Voor twee nieuwe subsidies is een bedrag ontvangen waarvoor in 2022 naar verwachting kosten worden gerealiseerd. Tot slot is een bedrag ontvangen voor de analyse corona rioolwater 2021-2023. Hiervan is in 2021 een bedrag van € 0,1 miljoen besteed.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van het verloop over 2021 van deze post.

Ontvangen voorschotbedragen openbare lichamen (bedragen * 1.000)	Saldo 01-01-2021	Vrijgevallen in 2021	Toevoegingen 2021	Saldo 31-12-2021
Bijdrage Metropoolregio in Waterharmonica en Zoetwaterfabriek	7.182	314		6.868
POV- kabels en leidingen	146	146	0	0
Pilot Rivierkreeften	0		100	100
Nationaal restauratiefonds	0		18	18
Analyse Corona rioolwater	0	79	439	360
Totaal ontvangen voorschotbedragen openbare lichamen	7.328	539	557	7.346

7.12 Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Op basis van de kadernota Rechtmatigheid 2021 van de commissie Besluit Begroting en Verantwoording kunnen meerjarige inkoopcontracten, die niet voldoen aan de Europese Aanbestedingsregels, worden toegelicht.

Overige meerjarige verplichtingen

Hieronder worden de belangrijkste verplichtingen vermeld die groter zijn dan € 500.000. Uit het financieel systeem blijkt dat op investeringen en exploitatie voor een bedrag van circa € 59,7 miljoen aan verplichtingen zijn geregistreerd, met een meerjarig karakter en/of met een hoogte van minimaal € 500.000. In onderstaand overzicht zijn de meerjarige verplichtingen uit inkoopcontracten weergegeven:

Niet uit de balans blijvende meerjarige verplichtingen (bedragen maal € 1 miljoen)	Saldo 31-12-2021
Overeenkomsten ICT-dienstverlening	1,7
Overeenkomst technische installatiewerkzaamheden	0,5
Overeenkomsten groen onderhoud	3,7
Overeenkomst Schieland (financiële eenheid)	2,2
Overeenkomst slibverwerking	8,1
Overeenkomst waterkundige constructies	0,8
Overeenkomst renovatie gemalen	2,3
Overeenkomst informatiebeveiliging	0,9
Bijdrage Aquon	2,0
Leaseverplichting PPS	37,5
Totaal	59,7

Vennootschapsbelasting (VPB)-plicht

De waterschappen zijn per 1 januari 2016 VPB-plichtig geworden. Dit houdt in dat er winstbelasting afgedragen dient te worden over ondernemersactiviteiten. Hierbij valt te denken aan het uitleenen en detacheren van personeel, het overnemen van beheer en onderhoud gemeentelijke kunstwerken, het vermarkten van reststromen (levering biogas aan een bedrijf, levering groengas aan een afvalstoffendienst, levering elektriciteit aan het net). Hoewel Delfland zelf geen winst maakt, kan op projectniveau fiscaal gezien wel sprake zijn

van winst (fiscale winstbepaling kent andere waarderingsgrondslagen). De aanslag vennootschapsbelasting over 2020 en de verwachte aanslag over 2021 zijn verwerkt in de jaarrekening 2021.

Verleende garanties

Aan diverse verbonden partijen zijn financiële garanties verleend. Deze garanties zijn toegelicht in de paragraaf 'Verbonden partijen'. Het overzicht van de verleende garanties is gepresenteerd in de tabel hieronder. In 2021 is Delfland niet aangesproken op verleende financiële garanties.

Overzicht gegarandeerde geldleningen en borgstellingen

Verbonden partij	Geldgever	% deelneming	Hoofdsom (in €)	Rente%	Restant schuld 31-12-2021 in €	Gegarandeerd de restantschuld 1-1-2021	Gegarandeerd de restantschuld 31 december 2021 in €
DRSH Zuiveringsslib N.V. (HVC)	NWB/BNG	24,00%	54.037.800	div	12.765.700	4.360.699	3.063.768
Regionale Belasting Groep	NWB	39,00%	4.006.000	div	2.849.600	1.179.630	1.111.344
Aquon	NWB/BNG	8,00%	16.655.000	div	13.531.332	1.111.720	1.082.507
Unie van Waterschappen	NWB	8,59%	6.012.000	2,75	4.809.600	454.555	413.145
Totaal			80.710.800		33.956.232	7.106.604	5.670.763

Langlopende leaseverplichting

Voor de bouw, het beheer en het onderhoud van de AWZI's Harnaschpolder en Houtrust is Delfland een langlopende overeenkomst aangegaan met Delfluent in de vorm van een publiek-private samenwerking. Op basis van deze overeenkomst is Delfland verplicht tot en met 2033 jaarlijks een geïndexeerd bedrag voor beheer en onderhoud te betalen. De betaling bedroeg in 2021 afgerond € 39 miljoen. Gedurende 2021 zijn geen betalingen verricht aan geldleningen en borgstellingen.

Persoonlijk budget personeel

In de Cao is voor het personeel een recht opgenomen om € 6.000 voor een periode van 5 jaar te kunnen besteden aan persoonlijke ontwikkeling en/of een reservering voor toekomstig verlof. Voor zover het budget niet is omgezet in een verlofrecht is dit verwerkt als verplichting aan het personeel. Het recht op persoonlijke ontwikkeling is in de begroting verwerkt voor een jaarlijks bedrag gelijk aan 1/5 van het totale recht, € 0,6 miljoen per jaar. Het gebruik van dit recht hoeft niet gelijkmatig plaats te vinden. Ook kan het recht onbenut blijven. Op de balans is geen rekening gehouden met lager verbruik. In de praktijk is het nog niet voorgekomen dat het gebruikte recht groter is dan het jaarlijks gebudgetteerde deel.

7.13 Gebeurtenissen na balansdatum

De impact van de coronacrisis op de bedrijfsvoering en de financiële gevolgen zijn toegelicht in het jaarverslag en samengevat in paragraaf 2.1. De inning van belastinggelden in 2021 is nadeliger uitgevallen dan geraamd. De effecten van de coronacrisis voor de langere termijn zijn nog steeds ongewis. Over de schade die de waterschappen via de belastingheffing en inning hebben geleden vindt afstemming plaats tussen de Unie van Waterschappen en het ministerie. Begin februari 2021 is aangegeven dat de waterschappen de geleden schade over 2020 en 2021 met een toelichting en een controleverklaring van de accountant kunnen indienen tot zomer 2022. Voor Delfland is dit een kans om de lagere opbrengsten vanuit de zuiveringsheffing bedrijven en de invorderingsrente op te kunnen voeren. Hierover vindt overleg plaats met de Regionale Belastinggroep en de accountant.

In maart 2022 is Oekraïne binnengevallen door Rusland. In de maanden voorafgaand aan de invasie liep de olie en gasprijs al fors op en sindsdien zijn de prijzen verder gestegen. De invasie van Oekraïne heeft geen financiële gevolgen voor de jaarrekening 2021, maar wel op de uitvoering van onze begroting 2022 en mogelijk op de jaren daarna.

Dit kan mogelijk impact hebben op de inbaarheid van de (belasting)debiteuren zoals opgenomen in de balanspositie 2021. We monitoren in overleg met de RBG de afwikkeling hiervan.

Daarnaast is direct merkbaar in de uitvoering van de begroting 2022 dat er sprake is van grotere prijsstijgingen dan geraamd. Dit werkt direct door in de uitgaven en inkomsten waarvoor verplichtingen zijn aangegaan met clausules voor bijstellingen die zijn gekoppeld aan de ontwikkeling van de olie en gasprijzen. Daarnaast zal naar verwachting de komende periode de inflatie en schaarste nog verder toenemen.

Tot slot werkt de stijging van de gasprijs door op de financiële ruimte van bedrijven, instellingen en inwoners in ons gebied. Als zij hard geraakt worden in mogelijkheden om te ondernemen of hun financiën op orde te houden kan dit de inbaarheid van onze belastingvorderingen 2022 raken. Ook dit risico zullen wij nauwgezet volgen. Onze organisatie loopt geen risico voor de continuïteit.

8 Bijlagen

8.1 Bijlage I: Geactiveerde projecten 2021

Projectnaam	Projectnummer	Programma	Investeringsplan	Investeringskrediet	Netto Uitgaven tot en met 2021	Restantkrediet
Duikers Schiedam-West	0.701908/001	3	882.000	855.800	706.440	149.360
WOK Noordeindseweg	0.701916/009	1	0	2.453.625	2.453.625	0
Vergroening stadsgracht Delft	0.701956/013	2	0	8.727	10.256	-1.529
Vissenbossen	0.701956/020	2	0	162.060	154.805	7.255
NEZ Plantenkorven	0.701956/021	2	0	68.889	16.170	52.719
Wateroverlast Schiedam Bijdorp	0.701978/001	3	531.000	479.000	355.423	123.577
Gemaal O/N Wateringveldsepld.	0.701985/001	3	2.339.760	2.285.760	1.719.698	566.062
BGO WOK Lange Wateringkade	0.702015/001	1	0	965.521	818.146	147.375
KHR gemaal Schoute	0.702031/001	3	915.000	860.000	854.049	5.951
Gemaal Droogmakerij Oude Polder van Pijnacker	0.702039/002	3	926.000	769.000	774.460	-5.460
Verbreden watergang Boomawatering	0.702058/001	3	239.000	315.000	219.378	95.622
Vervangen by-passleiding AWZI Nieuwe Waterweg	0.702070/006	4	0	500.000	464.549	35.451
Verleggen persleiding Dijkpolder (verhoging 170m)	0.702073/001	4	147.400	140.400	137.709	2.691
Schuif Dorpskade	0.702077/004	3	0	180.000	172.036	7.964
WOK Kwakelweg 1-7 Maasland	0.702084/004	1	0	162.500	129.713	32.787
Zonne energie Gemeenlandshuis	0.702085/005	4	50.000	50.000	37.081	12.919
Verduurzaming waterzuiveringsinstallatie Houtrust	0.702097/001	4	1.556.647	1.556.647	1.549.048	7.599
Verduurzaming waterzuiveringsinstallatie Houtrust	0.702097/002	4	1.128.659	1.128.659	1.127.416	1.243
Verduurzaming waterzuiveringsinstallatie Houtrust	0.702097/003	4	971.852	971.852	974.584	-2.732
Verduurzaming waterzuiveringsinstallatie Houtrust	0.702097/004	4	421.341	421.341	422.592	-1.251
Vervanging ESX-Servers VIB t.b.v. VM-Ware	0.702098/001	6	400.000	400.000	330.106	69.894
Totaal			10.508.659	14.734.781	13.427.281	1.307.499

Het totaal van de kolom investeringskredieten is hoger dan het totaal van de kolom investeringsplannen. Dit wordt veroorzaakt doordat de projecten waar het investeringsplan "0" is, onderdeel uitmaken van een verzamelkrediet. De verzamelkredieten worden uitgewerkt in deelv kredieten met een afzonderlijk krediet zonder apart investeringsplan. In het geval het bedrag genoemd als investeringsplan hoger is dan het investeringskrediet is de post onvoorzien uit het investeringsplan niet (volledig) opgenomen als krediet.

Het investeringsbedrag van het project Zonne-energie Gemeenlandshuis is lager dan de activeringsgrens van € 100.000 en ten laste van de exploitatierekening gebracht conform de Nota activabeleid. De investeringsbedragen van de projecten NEZ en stadsgracht Delft zijn als onderdeel van verzamelkredieten geactiveerd.

8.2 Bijlage II: Restantkredieten

Projectnaam	Projectnummer	Programma	Investeringsplan	Investeringskrediet	Uitgaven tot en met 2021	Restantkrediet
Verzamelkrediet Complex BGO	0.701753/001	1	3.531.049	333.950	0	333.950
BGO Cluster zeer complex/701753	0.701914/001	1	0	3.865.000	3.263.857	601.143
Verzamelkrediet Gecombineerd BGO 2016-2020	0.701916/001	1	30.964.353	230.319	0	230.319
BGO Groene Kades	0.701916/002	1	0	4.960.000	4.679.263	280.737
Oostelijke Randweg "KVP Verlengde Strijp en De Lee"	0.701916/003	1	0	486.271	486.271	0
BGO WOK Dijkshoornseweg Midden	0.701916/010	1	0	60.500	7.200	53.301
Kadeverbetering N468	0.701937/001	1	0	1.850.000	1.036.026	813.974
BGO Delft Noord DSM (WOK)/701916	0.701945/001	1	0	80.000	43.474	36.526
BGO PMB Algemeen/701916	0.701947/001	1	0	100.000	82.080	17.920
BGO Cluster Berkel/701916	0.701963/001	1	0	6.912.820	6.870.816	42.004
BGO Cluster Westland/701916	0.701964/001	1	0	2.732.831	1.715.324	1.017.507
BGO Dijkshoornseweg/701916	0.701966/001	1	0	1.665.000	1.297.973	367.027
BGO cluster Maassluis/701916	0.701968/001	1	0	3.065.000	2.505.208	559.792
BGO Cluster Midden Delfland/701916	0.701969/001	1	0	1.495.000	1.343.444	151.556
Verzamelkrediet Verbeteren waterkeringen 2016-2020	0.701994/001	1	12.276.984	80.984	-338	81.322
Conditiemetingen kunstwerken primaire en regionale keringen	0.701994/002	1	0	30.000	21.374	8.626
Hazepad Pijnacker-Nootdorp	0.701994/004	1	0	2.205.000	2.028.261	176.739
BGO WOK Vaartweg - Broekkade	0.702000/001	1	0	1.751.281	638.772	1.112.509
BGO WOK Pijnackersevaart	0.702001/001	1	0	651.960	184.184	467.776
WOK KVP dorp De Zweth	0.702016/001	1	0	2.681.000	2.620.894	60.106
Waterkerende constructies Schipluiden - Leidschendam - Voorburg	0.702021/001	1	0	9.790.000	8.084.462	1.705.538
KVP Gaagpad en Laan van Adrichem	0.702025/001	1	0	1.412.000	1.387.547	24.453
Kade Schieveen Delftweg	0.702027/001	1	0	469.000	234.228	234.772
BGO WOK Lombokstraat	0.702036/001	1	0	485.000	162.139	322.861
Verzamelkrediet assetsysteem Waterkeringen	0.702084/001	1	20.279.000	14.500.336	0	14.500.336
VK assetsysteem Waterkeringen Algemeen	0.702084/002	1	0	115.000	65.350	49.650
BGO Zijtwende De Lier	0.702084/003	1	0	200.000	115.228	84.772
BGO Berkelse Zwethsluis	0.702084/005	1	0	10.000	6.104	3.896
BGO Wateringse Sluis	0.702084/006	1	0	830.000	0	830.000
De Scheg - Pijnacker-Nootdorp	0.702084/007	1	0	520.000	0	520.000
Oude Bovendijk - Rotterdam	0.702084/008	1	0	55.000	30.770	24.230
NEZ Lierwatering KRW/701956	0.701950/001	2	0	1.374.937	1.150.393	224.544
NEZ Rotterdamse Schie/701956	0.701951/001	2	0	619.508	453.596	165.912
Natte ecol. zones 2016-2021	0.701956/001	2	15.882.200	1.863.967	0	1.863.967

NEZ Plas Madestein Witte vlek	0.701956/002	2	0	553.000	550.871	2.129
Projectnaam	Projectnummer	Programma	Investeringsplan	Investeringskrediet	Uitgaven tot en met 2021	Restantkrediet
Oostelijke Randweg "Stepping Stone"	0.701956/004	2	0	50.171	50.172	-1
Effecten plaagsoorten en waardplanten NEZ	0.701956/012	2	0	25.000	24.470	530
NEZ Gaagweg Schipluiden	0.701956/014	2	0	255.000	45.032	209.968
NEZ Madestein Noordoost	0.701956/016	2	0	37.770	21.996	15.774
NEZ Strijp - Honselersdijk	0.701956/017	2	0	153.600	54.440	99.160
NEZ Honderdland	0.701956/018	2	0	409.706	403.003	6.703
NEZ Zwethkanaal (Groeneweg 177 + Hoogspanningstracé)	0.701956/024	2	0	52.000	26.742	25.258
NEZ Nieuweweg/Pouwelslaan	0.701956/025	2	0	123.500	68.903	54.597
NEZ Verkenningen	0.701956/026	2	0	82.000	41.147	40.853
NEZ Oude Spui	0.701956/027	2	0	1.632.000	88.796	1.543.204
NEZ Madestein Zuidwest	0.701956/028	2	0	972.400	1.089	971.311
NEZ Waelpark Dijckerwael	0.701956/029	2	0	35.145	2.813	32.332
NEZ Optimalisatie Vlaardingervaart en Nieuwe Water	0.701956/030	2	0	60.000	0	60.000
NEZ Van Buerenlaan	0.701956/031	2	0	205.000	0	205.000
NEZ Coldenhovelaan/701956	0.701975/001	2	0	404.520	391.519	13.001
NEZ Plas Molenweg Berkel/701956	0.701992/001	2	0	276.083	263.973	12.110
Zwemwatermaatregelen Delftse Hout	0.702047/002	2	808.600	734.600	665.556	69.044
Vismigratie Aalkeet Binnen- en Buitenpolder	0.702053/001	2	1.165.000	1.165.000	1.056.841	108.159
vispassage gemaal dijkpolder	0.702081/002	2	300.000	300.000	23.631	276.369
vispassage Noord-Kethelpolder	0.702081/003	2	227.000	227.000	31.820	195.180
vispassage Kerkpolder Noord	0.702081/004	2	200.000	200.000	0	200.000
Pilot Vislift	0.702081/005	2	340.000	340.000	330.364	9.636
vispasseer voorziening bij de Wateringsesluis te Maassluis	0.702081/006	2	267.300	267.300	4.170	263.130
Vismigratie Bergsluis	0.702094/001	2	170.000	155.000	0	155.000
Vispassage Dorppolder	0.702095/001	2	310.000	288.000	0	288.000
Optimalisatie Dorppolder	0.701577/001	3	4.739.550	4.604.550	4.392.142	212.408
Waterberging Elswijkbaan (loc 3)	0.701953/001	3	3.719.700	1.227.700	81.953	1.145.747
Waterberging Galgeweg (loc 8a)	0.701953/002	3	3.777.900	1.266.900	126.451	1.140.449
Berging en VPP Molenvlietpark	0.701972/001	3	6.250.000	3.525.000	0	3.525.000
WB Oost.randweg Oude Lierpld	0.701977/001	3	808.248	808.248	782.823	25.425
Gemaal Oude Polder van Pijnacker	0.702039/008	3	1.461.000	1.650.000	1.363.655	286.345
Gemaal Vlietpolder	0.702039/009	3	1.624.000	2.024.000	1.784.505	239.495
Gemaal Westambacht	0.702039/011	3	1.564.000	1.885.000	1.546.291	338.709
Broekpolder maatregelen watersysteem	0.702059/001	3	340.400	304.400	5.580	298.820
Duiker Lookwatering	0.702067/001	3	183.000	280.000	230.495	49.505
Nieuwbouw gemaal Commandeurspolder	0.702074/001	3	4.560.000	4.230.000	200.742	4.029.258

Onderhoud/aanleg gemalen/stuwen/inlaat	0.702077/001	3	6.594.700	2.311.900	28.655	2.283.245
Projectnaam	Projectnummer	Programma	Investeringsplan	Investeringskrediet	Uitgaven tot en met 2021	Restantkrediet
KHR Gemaal Klaas Engelbrechts	0.702077/002	3	0	594.000	79.909	514.091
Gemaal Westland	0.702077/003	3	0	720.000	32.821	687.179
Gemaal Vlaardingen-West	0.702077/005	3	0	967.000	338.111	628.889
Nollaantje	0.702077/006	3	0	301.000	300.174	826
Gemaal Noord-Kethelpolder	0.702077/007	3	0	341.000	69.917	271.083
Gemaal Kerkpolder-Noord	0.702077/008	3	0	882.000	0	882.000
Gemaal Nieuwlandse Molen	0.702077/010	3	0	45.000	24.244	20.756
Gemaal Oost Nieuwland Noordland	0.702077/011	3	0	97.500	2.408	95.092
Opmaling Nieuwland Noordland	0.702077/012	3	0	75.150	4.615	70.535
Opmaling Bagijneland Nieuwland Noordland	0.702077/013	3	0	30.150	1.442	28.708
Groot onderhoud Gemaal Oude Lierpolder	0.702077/014	3	0	50.000	0	50.000
Verzakking gemaal Dijkpolder, Maasland	0.702078/001	3	996.000	1.515.000	144.297	1.370.703
Renovatie Gemaal Dorppolder	0.702080/001	3	1.610.000	1.497.000	68.504	1.428.496
Gemaal Bergsluis	0.702087/001	3	2.648.000	2.430.000	0	2.430.000
Filterinstallatie Broekpolder	0.702091/001	3	1.398.000	1.300.000	29.601	1.270.399
Nieuw Gemaal Hooipolder	0.702093/001	3	0	50.000	43.281	6.719
Waterharmonica	0.701835/001	4	11.365.000	10.600.000	1.865.674	8.734.326
Zoetwaterfabriek DGL	0.701868/002	4	8.895.000	8.025.000	1.602.834	6.422.166
Omleg leiding Blankenburgtun.	0.701898/001	4	348.100	323.100	57.063	266.037
Groot onderhoud zandfilter AWZI DGL	0.702068/001	4	2.330.000	2.100.000	81.054	2.018.946
Vervanging elektr. installaties/controllers van 4 rioolgemaal	0.702070/002	4	0	1.400.000	1.058.274	341.726
Vervanging effluentgemaal NWA	0.702070/004	4	0	2.500.000	219.082	2.280.918
Vervanging primair slibpompinstallaties DGL	0.702070/007	4	0	710.000	81.308	628.692
Vervanging ontvangstwerk DGL	0.702070/009	4	0	2.080.000	136.969	1.943.031
Aanpassing slibontwatering DGL	0.702070/010	4	0	1.400.000	607.224	792.776
Aanpassing luchtbehandeling DGL	0.702070/011	4	0	1.500.000	26.620	1.473.380
Vervanging controllers ruimers VBT's	0.702070/012	4	0	300.000	0	300.000
Overkluizing influentleidingen DGL	0.702070/013	4	0	410.000	383.497	26.503
Daken slibbuffers en indikers DGL	0.702070/014	4	0	150.000	0	150.000
Vervanging fakkel DGL	0.702070/015	4	0	150.000	0	150.000
8 rioolgemaal NWA elektr. techn. aanpassen	0.702070/016	4	0	800.000	56.946	743.054

Vervanging controllers en elektr. installaties DGL	0.702070/017	4	0	2.000.000	265.338	1.734.662
Projectnaam	Projectnummer	Programma	Investeringsplan	Investeringskrediet	Uitgaven tot en met 2021	Restantkrediet
Vervanging controllers en elektr. installaties NWA	0.702070/018	4	0	1.000.000	173.398	826.602
Collectieve verwijdering gewasbeschermingsmiddelen AWZI Nieuwe Waterweg	0.702076/001	4	5.996.100	5.405.000	278.055	5.126.945
Persleiding De Lier Staalduinen	0.702076/002	4	6.721.000	6.110.000	145.252	5.964.748
Veilige toestand biogasinstallatie DGL en NWA	0.702082/001	4	3.265.400	2.815.000	390.351	2.424.649
Energieneutraal Delfland	0.702085/001	4	50.000	50.000	13.838	36.162
Verhogen biogasopbrengst	0.702085/002	4	1.500.000	1.500.000	0	1.500.000
Zonne energie Waterketen	0.702085/003	4	2.950.000	4.550.000	88.327	4.461.673
Zonne energie Waterkwantiteit	0.702085/004	4	2.900.000	1.300.000	11.378	1.288.622
Warmtepomp AWZI Harnaschpolder	0.702085/006	4	1.300.000	1.300.000	0	1.300.000
Windturbines	0.702085/007	4	750.000	750.000	3.025	746.975
Verkenning De Groote Lucht	0.702086/001	4	0	650.000	374.700	275.300
Verleggen persleidingen A4 Haaglanden- N14	0.702089/001	4	0	150.000	34.408	115.592
Optimalisatie transportsysteem rioolgemaal Morsestraat, Den Haag	0.702090/001	4	8.885.000	8.040.000	265.038	7.774.962
			186.251.584	179.566.057	64.563.518	115.002.538

8.3 Bijlage III: Overzicht Prestatie indicatoren 2017-2021

In onderstaand overzicht is het verloop van de prestatie-indicatoren weergegeven vanaf 2017 t/m 2021. Hierin zijn de prestatie indicatoren opgenomen uit de begroting 2021 en voorgaande jaren voor zover van toepassing.

Programma	Prestatie-indicator met streefwaarde	Jaarrekening 2017	Jaarrekening 2018	Jaarrekening 2019	Jaarrekening 2020	Jaarrekening 2021	Begroting 2021
	<i>Waterveiligheid</i>						
Waterveiligheid	Primaire waterkeringen op orde (55 kilometer)	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Waterveiligheid	Regionale waterkeringen op orde (437 kilometer)	94%	82%	85%	87%	86%	84%
	<i>Chemische waterkwaliteit</i>						
Waterkwaliteit	1) Zomergemiddelde stikstofgehalte West- en Oostboezem	3,3 & 2,3 mg/l	2,7 & 2,1 mg/l	2,2 & 1,8 mg/l	2,3 & 1,8 mg/l	2,8 & 2,1 mg/l	2,4 & 2,0 mg/l
Waterkwaliteit	2) In % het aantal aangetroffen gewasbeschermingsmiddelen t.o.v. het totaal gemeten aantal EN de gemiddelde concentratie gewasbeschermingsmiddelen	6,1% & 0,06 µg/l	6,5% en 0,07 µg/l	3,4% & 0,06 ug/l	4,4% & 0,06 µg/l	3,8% & 0,06 µg/l	5,0% & 0,11 µg/l
	<i>Ecologische waterkwaliteit</i>						
Waterkwaliteit	Aantal verbeterstappen m.b.t. de 4 ESF's in de KRW-waterlichamen t.o.v. 1-1-2018	nvt	nvt	3	-	2	10
	<i>Toxiciteit</i>						
Waterkwaliteit	Percentage metingen gewasbeschermingsmiddelen dat geen belemmeringen geeft voor ecologie	nvt	nvt	nvt	nvt	81	90
	<i>Recreatief medegebruik</i>						
Waterkwaliteit	Het aantal locaties met genomen maatregelen met een negatief zwemadvies van meer dan 3 weken.	1	2	0	4	2	0

Programma	Prestatie-indicator met streefwaarde	Jaarrekening 2017	Jaarrekening 2018	Jaarrekening 2019	Jaarrekening 2020	Jaarrekening 2021	Begroting 2021
Waterkwantiteit	Voldoet aan normering voor inundatie (in hectare)	38.400	39.744	39.950	39.957 (98,6%)	40.015 (98,7%)	39.800 (98%)
	Transporteren, zuiveren en slibverwerking						
Waterketen	Verwijderingsrendement stikstof	82,50%	83%	84%	83%	82%	80%
Waterketen	Verwijderingsrendement fosfaat	79,90%	84%	81%	82%	81%	80%
	Samenwerken in de waterketen						
Waterketen	Rioolvreemd water in %	nvt	nvt	nvt	nvt	1%	1%
	Duurzaam en circulair						
Waterketen	Opdrachten met duurzame/ circulaire ambitie	nvt	nvt	nvt	25%	49%	50%
	Energie- en klimaatneutraal						
Waterketen	1) Energieneutraal in %	nvt	nvt	nvt	71	83	80
Waterketen	2) Hoeveelheid CO ₂ -uitstoot (in tonnen)	18.226 (klimaatmonitor)	19.834 (klimaatmonitor)	8.478 (klimaatmonitor)	6.547 (klimaatmonitor)	6.500 (prognose prestatieladder)	12.000 (prestatieladder)
	Financiële producten						
Financiën	Netto schuldquote (schuldpositie gerelateerd aan omzet)	331%	302%	275%	257%	243%	251%
Financiën	Externe financiering in % vaste activa	nvt	92%	90%	nvt	80%	82%
Financiën	Vrije kasstroom (in € miljoen)	nvt	37,9	36	24,9	21	8,2
	Personeel en organisatie						
Organisatie en bestuur	Medewerkersmotivatie	nvt	7,2	7,1	7,1	7,3	7,5
Organisatie en bestuur	TRCF (de mate van veiligheid in de organisatie, uitgedrukt in het aantal ongelukken per miljoen gewerkte uren)	nvt	nvt	nvt	4,4	2,5	5
	Regulering & toezicht						
Organisatie en bestuur	De vergunningen worden binnen de wettelijke termijn van 8 weken verstrekt	100%	98%	95%	85-90%	87%	95%
	Communicatie & crisisorganisatie						
Organisatie en bestuur	Rapportcijfer voor het contact met het Hoogheemraadschap van Delfland	nvt	nvt	nvt	nvt	Niet gemeten	7,2

8.4 Bijlage IV: Lijst met afkortingen

AVG	Algemene Verordening Gegevensbescherming
AWZI	Afvalwaterzuiveringsinstallatie
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording
BGO	Buiten Gewoon Onderhoud
BIO	Baseline Informatiebeveiliging Overheid
BIWA	Baseline Informatiebeveiliging Waterschappen
Burap	Bestuursrapportage
CAO	Collectieve Arbeidsovereenkomst
CERT	Computer Emergency Response Team
CV	Commanditaire Vennootschap
DBFO	Design Build Finance Operate
DGL	De Groote Lucht
DSO	Digitaal Stelsel Omgevingswet
EMU	Economische en Monetaire Unie
ESF	Ecologische Sleutelfactoren
FIDO	Wet Financiering Decentrale Overheden
GIS	Geografische Informatie Systemen
GOAW	Grensoverschrijdend afvalwater
GR	Gemeenschappelijke Regeling
HHD	Hoogheemraadschap van Delfland
HNP	Harnaschpolder
HWBP	Hoog Water Beschermingsprogramma
IDA	Informatie Documenten en Archief
ISAC	Information Sharing Analysis Centre
KCC	Klant Contact Centrum
KRW	Kader Richtlijn Water
KVGR	Kosten voor gemene rekening
LTO	Land- en Tuinbouworganisatie
MVI	Maatschappelijk Verantwoord Inkopen
NBW	Nationaal Bestuursakkoord Water
NEN	Nederlandse Norm
NEZ	Natte Ecologische Zone
NWA	Nieuwe Waterweg
NWB	Nederlandse Waterschapsbank
NWO	Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek
NVO	Natuurvriendelijke oever
OAS	Optimalisatie Afvalwatersysteem
ONW	Ontwikkelingsmaatschappij Het Nieuwe Westland
OR	Ondernemingsraad
P&C	Planning & Control
PI	Prestatie-indicator
PMB	Project Management Bureau
PMO	Periodiek Medisch Onderzoek
PPS	Publiek Private Samenwerking
PROSA	Processen Samen
PVB	Planning voortgang en beoordeling
RBG	Regionale Belasting Groep
RI&E	Risico-Inventarisatie en Evaluatie
STOWA	Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer
UvW	Unie van Waterschappen
VV	Verenigde Vergadering
WNT	Wet Normering Topinkomens
WOR	Wet op de Ondernemingsraden
WOZ	Waardering Onroerende Zaken

8.5 Bijlage V: Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Zie separate bijlage bij de vergaderstukken voor de VV van 2 juni 2022